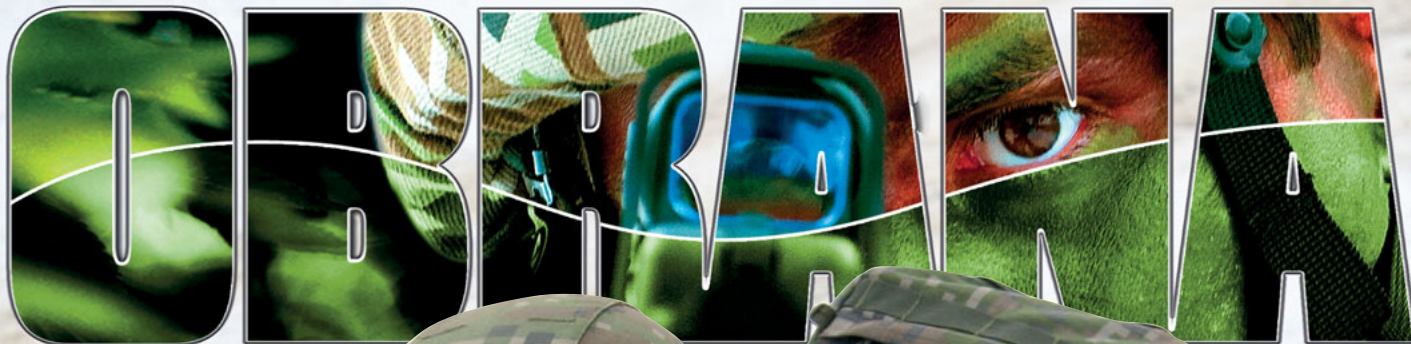

**Príprava
na UNFICYP**

**Kurz
boja
zblízka**

**Rozhovor
s brigádnym
generálom
JINDŘICHOM
JOCHOM**

**Ženy v ozbrojených
silách**

**Útočná
puška
CZ 805
BREN**

WINTER SURVIVAL 2015

V zmysle motto: „Zvládni vše! Rychle, bezpečně a elegantně“ prebiehal XXI. ročník Medzinárodných majstrovstiev Armády České republiky v zimnom prírodnom viacboji Winter Survival, ktorý sa konal na Hrubom Jeseníku 26. – 30. januára 2015. Na súťaži sa zúčastnilo 18 družstiev z Česka, Poľska, Nemecka a Slovenska, ktorého jediným zástupcom bol tím Akadémie ozbrojených síl (AOS).

Survival znamená schopnosť prežiť a tomto prípade išlo o prežitie v drsných zimných horských podmienkach. Trojčlenné družstvá v priebehu štyroch dní museli zvládnuť disciplíny náročné na kondíciu, psychiku, špeciálne zručnosti a tímovú spoluprácu, pričom si museli vystačiť s vlastnými nesenými prostriedkami. Družstvo AOS tvorili študenti 2. ročníka: vojaci Daniel Uličný Juraj Beliš a Jozef Štefaník. Nad skúsenými profesionálnymi vojakmi síce nevzíľazili, ale obstáli so čtou medzi pätnástimi družstvami, ktoré náročnú súťaž dokončili.

„Presun terénom podľa mapy, vojenské lezenie, prekonávanie vodného toku, strelbu z armádnych zbraní, poskytnutie pomoci v lavíne, pomoc ťažko zranenému, prežitie vo voľnej prírode naši kadeti zvládli na vysokej odbornej aj kondičnej úrovni,“ zhodnotil ich výkon vedúci tímu Mgr. Marek Marcinčin, učiteľ Katedry telesnej výchovy a športu AOS. Marcinčin ocenil aj ústretovosť rektora akadémie brig. gen. Borisa Ďurkecha a prorektora pre vojenské veci plk. Ľubomírovi Mattu za podmienky, ktoré vytvorili kadetom na špeciálnu prípravu. V súťaži napokon dominovali profesionálni vojaci z Hraníc na Morave.

Text: Alena Haragová

Foto: Marek Marcinčin

Miloslav Ščepka
vedúci oddelenia
rezortnej tlače

Operácii UNFICYP na Cypre od vlni velí nórska generálmajorka Kristin Lundová. Spolupracuje tak s Lisou M. Buitenhaimovou, ktorá z poverenia generálneho tajomníka OSN Pan Ki-muna celú mierovú operáciu vedie. Vlni sa do bojov proti Islamskému štátu dôrazne zapojili kurdske pešmerské bojovníčky aj vojenské pilotky Spojených arabských emirátov. Severná Kórea zavádza povinnú základnú vojenskú službu pre ženy. Spojené štáty povolili ženám vojenskú službu na ponorkách a od tohto roku by mali mať možnosť stáť v bojových operáciách aj v prvej línii či pôsobiť v elitných silách špeciálnych operácií. Všetci s napätím sledujeme osud ukrajinskej vojenskej pilotky Nade Savčenkovej, unesenej separatistami do Ruska. Ešte aj titulné strany prvých dvoch tohtoročných čísel našej Obrany zdobili obrázky slovenských profesionálnych vojačiek - zo základného výcviku nováčikov a z misie ALTHEA v Bosne a Hercegovine. To nemôže byť náhoda!

Bezpečnosť, obrana, zbrane, armáda prestali byť na celom svete - bez ohľadu na zriadenie, vieru i rasu - pojmami výlučne mužskými. Armáda a ženy sa už nevyklučujú. Práve naopak, vojenských odborností, v ktorých sa úspešne uplatňujú ženy, je stále viac. A marec je už tradične čas, keď si to pripomíname viac ako inokedy. Nielen pri príležitosti Medzinárodného dňa žien premýšľame, čo bolo skôr: umožnili masívny nástup žien do ozbrojených síl zmeny bezpečnostnej situácie a spôsobu vedenia boja, alebo sa novodobý spôsob boja mení pod vplyvom bojujúcich žien?

Marcovú Obranu teda venujeme najmä ženám v uniformách. Nielen preto, že im pristanú a že „dámy v zbrani“ robia tento náš mužsky drsný svet zaujímavejším i krajším, ale najmä preto, že svoju prácu zvládajú skvele a zaslúžia si náš obdiv, sympatie i úctu. Prirodzene, nielen v marci.

Na obálke: Zimný výcvik vojakov seredského ženijného práporu • Foto: Jozef Žiak

4 Nové konflikty, nové hrozby

6 Rozhovor s brigádnym generálom Jindřichom Jochom

8 TÉMA: Ženy v ozbrojených silách

8

18 Výcvik marcovej rotácie UNFICYP

21 Breny pre ISTAR

24 Poľské AGM-158 JASSM

26 Slávne bitky histórie: Moháč

30 Nové autá pre ozbrojené sily

30

32 Rotmajsterka z Betliara

32

34 Kurz boja zblízka

36 Ženy vo vojenských operáciách

44 Sedíte správne?

Nájdete nás aj na internetových adresách www.mosr.sk/obrana/ a www.mosr.sk/ebulletin/
Informácie o distribúcii OBRANY vám poskytneme na e-mailovej adrese obrana@mod.gov.sk

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXIII. • č. 3/2015 • Redakčná uzávierka 20. 2. 2015 • Do výroby zadané 23. 2. 2015 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR, SELUZ • Vedúci oddelenia: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 17 40, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847 e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Vedúca vydania a jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ, tel.: 0960 31 30 54, e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Grafická úprava: Adrian MOLČAN • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, SELUZ MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslvenské tlačiarne Skalica, s.r.o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910. • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

Nové konflikty, nové hrozby

Hoci oslavy nového roka dávno odznali, nezmizli hrozby a konflikty, ako je rusko-ukrajinský konflikt, problém Islamského štátu, epidémia eboly a ďalšie. Ich nedoriešením nebude bezpečnostná situácia vo svete v roku 2015 o nič pokojnejšia.

Svedčia o tom aj teroristické útoky začiatkom roka v Paríži. Napriek tomu, že predvídanie vzniku nových bezpečnostných problémov je veľmi zložité, už teraz je evidentné, že svet v roku 2015 nebude stabilnejší ako minulý.

Tunisko ako výnimka

V arabskom regióne bude pokračovať proces transformácie štátnych zriadení, v ktorých sa na udržanie celistvosti etnický a nábožensky roztrieštených spoločností doteraz využívali tvrdé represie. Tento proces bude dlhý a konfliktný, s nejasnými výsledkami. Výnimku tvorí Tunisko, ktoré má veľkú šancu napredovať k demokratickej spoločnosti, v ktorej na základe prijatej ústavy bude dochádzať k pokojnej rotácii vlády, ochrane slobody vierovyznania a sekularizmu. Ide o prvé takéto zmeny v celom arabskom svete. Bohužiaľ, to isté sa nedá konštatovať o iných krajinách na Blízkom východe.

V roku 2014 došlo k nečakávanému vytvoreniu Islamského štátu, ktorý destabilizoval situáciu na rozsiahlych územiach Iraku a Sýrie. Radikálne naladení islamisti s cieľom vytvorenia Islamského štátu bojujú nielen s kresťanmi, ale neľútostným spôsobom pôsobia aj proti mnohým iným moslimom. Takýmto spôsobom vznikla vojenská a teroristická hrozba, ktorá bude mať pokračovanie, a to nie len na území Iraku a Sýrie, ale podľa niektorých predpokladov sa pôsobenie organizácie Islamského štátu môže už na jar tohto roka presunúť aj na Kaukaz, kde bude mať podporu radikálne naladených islamistov. Ak nedôjde k eliminovaniu činnosti stúpcov Islamského štátu, zhorší sa bezpečnostná situácia nielen v Iraku a Sýrii, ale môžu byť ohrozené Jordánsko, Saudská Arábia a Egypt. Svedčí o tom aj fakt, že sa k Islamskému štátu hlásia džihádistské organizácie Ansar Bajt al-Maqdis v Egypte a islamisti v Líbyi. Džihádizmus aj v roku 2015 bude jednou z najväčších hrozieb stability na Blízkom východe. Bez zahraničnej vojenskej pomoci, vrátane vyslania pozemných jednotiek, sa s najväčšou pravdepodobnosťou nepodarí zložiť militantnú organizáciu Islamský štát.

Intinfáda, ebola

V súvislosti s minuloročným prudkým poklesom ceny ropy pod 60 USD za barel

rastie napätie aj v krajinách Perzského zálivu. Ak sa cena ropy dlhodobo bude držať na úrovni pod 80 amerických dolárov, Saudská Arábia a Spojené arabské emiráty nebudú môcť poskytovať niekoľko miliardovú pomoc Egyptu, čím sa zhorší ekonomická situácia v krajine a zvýši sa vnútorné napätie, ktoré môže vyústiť do nových nepokojov a možno aj opätovného štátneho prevratu.

K zhoršeniu bezpečnostnej situácie a novým konfliktom dôjde v pásme Gazy

vylúčené, že ak dôjde k výraznému zhoršeniu bezpečnostnej situácie v pásme Gazy, môže vypuknúť tretia intinfáda proti Izraelu, ku ktorej by sa mohli pripojiť aj vojaci zo susedných štátov.

V minulom roku obyvateľstvo prekvapil rozsah šírenia epidémie eboly, ktorá vypukla v troch západoafrických štátoch Afriky – Guinei, Libérii a Sierra Leone. Podľa Svetovej zdravotníckej organizácie v dôsledku epidémie do konca minulého roka zomrelo 8 235 osôb z celkovo 20 747 známych prípadov nakazenia. Hoci úmrtnosť bola takmer 50 %, v súčasnosti sa šírenie epidémie darí eliminovať a tým aj znižovať nakazenosť a úmrtnosť. Z toho vyplýva, že problém s epidémiou nepretrastie do celosvetového rozsahu.

Rusko, Ukrajina, Európa

Prepad cien ropy a plynu na svetových trhoch spôsobil výrazné problémy ruskej ekonomike, ktorá zo zisku z týchto energetických surovín financuje viac ako 50 % štátneho rozpočtu. Medzinárodné sankcie za anexiu Krymu a destabilizovanie východnej časti Ukrajiny spôsobili odliv kapitálu z Ruska (takmer 152 mld. USD) a skomplikovali prístup k zahraničným pôžičkám, čo spôsobuje prepád ekonomiky. Putin, aby zabránil vnútorným nepokojom vyplývajúcim z prehĺbujúcich sa ekonomických problémov nereformovanej ruskej ekonomiky a tiež z medzinárodných sankcií, sa môže pokúsiť o vyvolanie nových vonkajších konfliktov s cieľom odpútať pozornosť domáceho obyvateľstva. Rusko aj naďalej bude podporovať destabilizáciu situácie v Ukrajine. Proruskí separatisti na Donbase sa budú chcieť prebojovať čo najviac do vnútrozemia Ukrajiny s cieľom vytvoriť pozemný koridor, ktorý Rusko potrebuje na prepojenie Donbasu s Krymom. Tento stav vyvolá ďalšiu vlnu medzinárodných sankcií voči Rusku. Z doterajšieho ruského postoja k riešeniu krízy na Ukrajine sa dá predpokladať, že vojenský konflikt na Donbase sa v tomto roku neskončí, a teda nedôjde k stabilizovaniu bezpečnostnej a ekonomickej situácie na Ukrajine, ktorá vinou vojenského konfliktu nie je schopná realizovať reformu a rozvíjať ekonomiku. Okrem udržiavania trvalej nepokojnej situácie na Ukrajine sa Rusko bude usilovať aj o oslabenie európskej

Rusko môže v Európe rozpútať nový konflikt, pravdepodobne v Bosne a Hercegovine, s úlohou odpútať pozornosť medzinárodného spoločenstva od Ukrajiny. Súčasne sa bude snažiť destabilizovať situáciu v Estónsku a Lotyšsku s využitím početnej ruskej menšiny.

a na palestínskych územiach, a to v súvislosti s tým, že palestínska radikálna organizácia Hamas vystúpila z palestínskej vlády národnej jednoty. Aby upevnila svoj politický vplyv, pokúsi sa o nový konflikt. Veľké znepokojenie Izraela vyvoláva pristúpenie Palestínskej autonómie k Rímskemu štatútu Medzinárodného trestného súdu a k Dohode o výsadách a imunitách Medzinárodného trestného súdu, ktoré by podľa Palestíny mali umožniť stíhanie zločinov spáchaných údajne izraelskými vojakmi. Tento stav nepriada na stabilitu dlhodobého konfliktných dvojstranných vzťahov. Nie je

jednoty prostredníctvom podpory nacionalistických lídrov nielen vo Francúzsku či v Maďarsku, ale aj na Balkáne.

Nie je vylúčené, že Rusko sa môže pokúsiť v Európe rozpútať nový konflikt, pravdepodobne v Bosne a Hercegovine. Ten by mal odpútať pozornosť medzinárodného spoločenstva od konfliktu na Ukrajine. Súčasne s tým sa bude snažiť destabilizovať situáciu v Estónsku a Lotyšsku s využitím početnej ruskej menšiny. V Kaliningradskej oblasti, enkláve medzi Poľskom a Litvou, dôjde k nárastu ruskej vojenskej výzbroje strategického významu. Rovnaká situácia bude aj v arktickej oblasti, kde Rusko na svojich ostrovoch za polárnym kruhom vytvára infraštruktúru na rozmiestnenie vojenskej techniky strategického významu, a tým aj zmenu pomeru síl vo svete.

Neľahké úlohy EÚ a NATO

Pred Európskou úniou a NATO bude v roku 2015 stať neľahká úloha – upevnenie stability a bezpečnosti v Európe a susedných regiónoch, najmä na Blízkom východe a v niektorých krajinách bývalého Sovietskeho zväzu vrátane Ukrajiny. Vonkajšie hrozby ako medzinárodný terorizmus, šírenie zbraní hromadného ničenia, radikálny islamizmus a zlyhávajúce štáty sa ani v tomto roku nezmenšia, ba práve naopak. Najmä činnosť radikálnych islamistov z organizácie Islamský štát, militantných fundamentalistov z al-Káidy a Boko Haram bude narastať a tým sa bude zvyšovať aj počet teroristických útokov – aj na území Európy.

Napriek tomu, že zoznam možných konfliktov a bezpečnostných problémov vo svete nie je malý, netreba zabúdať na narastajúce nebezpečenstvo rozsiahleho kybernetického útoku voči významným firmám, inštitúciám alebo aj celej krajine, ako napr. voči Estónsku v roku 2007. Ďalším ťažko predvídateľným faktorom sú živelné katastrofy, v ktorých môže dôjsť k rozsiahlym obetiam na ľudských životoch a materiálnym škodám. Nie je vylúčený ani vznik nestabilnej bezpečnostnej situácie v krajinách exportujúcich ropu v dôsledku jej dlhotrvajúcej nízkej ceny.

V súvislosti s tým Slovenská republika musí venovať zvýšenú pozornosť silovým zločkám, ich výcviku a modernizácii, ktorá v súčasnosti už nie je záujmom, ale existenčnou nevyhnutnosťou. Ozbromované sily ako súčasť bezpečnostnej štruktúry štátu naďalej budú významným a relevantným prvkom aj pre aliančných partnerov len zvládaním požadovaných spôsobilostí v závislosti od vývoja bezpečnostného prostredia vo svete.

Text: Juraj Beskid

Inštitút bezpečnostných a obranných štúdií, Akadémia Ozbromovaných síl SR
Foto: TASR

**Veliteľ Strategického centra
krízového manažmentu
Generálneho štábu OS SR
brigádny generál Jindřich Joch:**

Po ISAF sme iná armáda

Za činnosť našich vojakov v operáciách zodpovedá Strategické centrum krízového manažmentu Generálneho štábu Ozbrojených síl SR. Rovnako aj za vojakov v domácom krízovom manažmente, teda aj za tých, čo pomáhali koncom januára občanom pri snehovej kalamite. Veliteľom centra je brigádny generál Jindřich Joch.

Velíte Strategickému centru krízového manažmentu GŠ OS SR. Kedy táto súčasť generálneho štábu vznikla a aká je jej hlavná náplň práce?

Strategické centrum krízového manažmentu GŠ vzniklo k 1. 1. 2014 na základe Programového vyhlásenia vlády SR. V ňom bolo zakotvené, že ministerstvo obrany vytvorí jednotný prvok velenia pre riadenie krízových situácií. Na rezort obrany tak prešli určité kompetencie pri riešení mimoriadnych udalostí, a to nielen v rámci ozbrojených síl, ale aj domáceho krízového manažmentu štátu, ako je napríklad riešenie pomoci obyvateľstvu a odstraňovanie následkov pri záplavách, víchriciach, zimných kalamitách a iných situáciách. Strategické centrum krízového manažmentu (SCKM) je jednotný veliaci orgán, ktorý má ministerstvo obrany a generálny štáb na riadenie týchto situácií. Samozrejme, SCKM je zodpovedné za riadenie a nasadenie vojenských síl v operáciách mimo územia SR, za udržanie ich spôsobilosti, rotácie a stiahnutie pri skončení nasadenia v operáciách. Komunikácia medzi SCKM a misiami prebieha na denno-dennej báze, keď velitelia kontingentov podávajú ranné aj večerné hlásenie a na ich základe ich požiadavky, úlohy a podobne.

Ku koncu roka sa skončila činnosť operácia ISAF. Aké ťažiskové skúsenosti sme získali nasadením v tejto operácii?

Skúsenosti z Afganistanu by sme mohli sumarizovať už od roku 2002, keď sme sa zapojili do operácie Trvalá sloboda. Nadobudnuté spôsobilosti v podstate odrážajú mimoriad-

ne široké spektrum všetkých činností, na ktorých sme sa v Afganistane podieľali. Na letisku v Bagrame sme v auguste 2002 začali so stavebnou letiskovou čatou. Potom po presune do Kábulu to boli postupne ďalšie stavebné práce či odminovacia činnosť. Už vtedy naši pôsobili aj v medzinárodných štáboch. Po presune do Kandaháru sme zabezpečovali stráženie tejto najväčšej základne NATO na svete a strážnu činnosť sme vykonávali aj na ďalších základniach. Pôsobili sme v provinčných rekonštrukčných tímoch, ako aj pri poradenstve zabezpečovacích, bojových či špeciálnych jednotiek Afganskej národnej armády i policajných síl. V Afganistane sme mali nasadené lekárske tímy a ďalších špecialistov. Mimoriadne dôležité boli pozície na medzinárodných veliteľstvách. Okrem priameho nasadenia vzdušných síl či napríklad tankistov, operácia ISAF priniesla nové spôsobilosti pomaly všetkým druhom našich vojsk. Vedel by napríklad niekto o našich spôsobilostiach v EOD, teda v likvidácii nevybuchutej munície? A vôbec – mali by sme tieto spôsobilosti? Asi ťažko. Dokázali by sa naši špecialisti zdokonaľiť v medzinárodnom meradle tak, že napokon ako jediní s Američanmi mentorovali špičkovú divíziu špeciálnych síl Afganskej národnej armády? Pôsobenie v dôležitých pozíciách na medzinárodných štáboch bolo neoceniteľné pre našich dôstojníkov. V priamom nasadení sa preverila súčinnosť našich dôstojníkov, poddôstojníkov a mužstva, ako aj spolupráca s koalíčnymi silami. Aj keby sme nehovorili o obrovskom politickom rozmere nášho nasadenia v boji proti terorizmu, pôsobením

v ISAF získali Ozbrojené sily SR obrovské penzum spôsobilostí, o ktorých by sme prostredníctvom samotného výcviku nemohli ani len uvažovať. Sme jednoducho iná a oveľa kvalitnejšia armáda.

Nasadenie v ISAF nepochybne ovplyvnilo aj našu výzbroj a výstroj...

Samozrejme, a to podstatne. Začnime napríklad od prílb či nepriestrelných viest. Keď sme kúpili prvé kusy, tak sme ich testovali priamo v Afganistane. Postupne ako sme zabezpečovali v ISAF nové spôsobilosti, dochádzalo aj k prezbrojovaniu. A to od ručných zbraní až po špeciálnu techniku, akou je tá na likvidáciu nevybuchutej munície (EOD). Iste, nie všetko išlo tak rýchlo, ako by sme si my vojaci predstavovali. Postupná modernizácia výzbroje a výstroje vojakov v ISAF bola však pre ozbrojené sily prioritou a tento proces v uvedenej oblasti pomáhal celej armáde. Bolo to pritom aj samotné testovanie výzbroje, ktorú sme mali či nakupovali, posudzovanie jej adekvátnosti, parametrov, kompatibility a podobne. A to sa týkalo v podstate každej spôsobilosti, ktorú sme v Afganistane zabezpečovali. Zároveň sme pochopili, že nie všetko sa musí kupovať a transportovať zo Slovenska do operácie. Od roku 2008 sme prešli na filozofiu využívania služieb agentúr Aliancie napríklad na prenájom a servis vozidiel, čo bolo oveľa výhodnejšie a praktickejšie. Pri modernizácii výzbroje, no aj pri výcviku bola mimoriadne dôležitá aj naša spolupráca s americkými a ďalšími koalíčnymi partnermi.

Ako sme implementovali skúsenosti z ISAF do našich výcvikových doktrín a do samotného výcviku aj prostredníctvom tých vojakov, ktorí sa z operácie vrátili?

Výcvik našich vojakov sa vzhľadom na naše meniace sa úlohy v Afganistane menil markantným spôsobom. Aj tu kopíroval požadované úlohy, a najmä odozva a hodnotenia plnenia týchto úloh z medzinárodných vojenských veliteľstiev bola do istej miery potvrdením, že ideme po dobrej ceste. V rámci výcviku sme sa snažili zabezpečiť vždy tie najautentickejšie podmienky. Len na ilustráciu, postupne ako sme nasadzovali strážne jednotky v Kandaháre, Tarin Kowte či Deh Rawoode sme v našom výcvikovom priestore na Lešti vybudovali strážne kontrolné body tak, aby zodpovedali situácii v nasadení. V rámci výcviku v takmer identických podmienkach sme modelovali všetky situácie, s ktorými sa vojaci mohli stretnúť v nasadení. Každú činnosť, ktorú naši vojaci vykonávali, sme v ozbrojených silách pravidelne mesačne vyhodnocovali aj s cieľom prispôbiť jej výcvik. Iste, možno sme neobsiahli všetko, no v každom prípade tento zber a vyhodnocovanie informácií bol transformovaný do samotných výcvikových programov. Tie boli uplatňované nielen na prípravu jednotiek do ISAF, ale sú implementované do zmien bojovej prípravy tak, aby ich bolo možné uplatniť aj v iných operáciách a ďalších úlohách ozbrojených síl.

Mali sme dosť vojakov na rotácie? Stretávali ste sa s tým, že vojaci hľadali cesty, ako sa operácii ISAF vyhnúť?

Naše SCKM preberá jednotku, až keď je postavená a vycvičená. Potom z národnej úrovne riadime jej činnosť v operácii. Preto sa necítim celkom kompetentný na túto otázku odpovedať. S istotou však môžem potvrdiť, že za celý čas, keď sme pôsobili v Afganistane, nebol ani raz problém, aby sa naplnili všetky spôsobilosti a všetky tabuľky počtov, ktoré boli pre ozbrojené sily stanovené a za ktoré sme ako Slovenská republika prevzali zodpovednosť. Pravdaže, vyskytli sa situácie, keď bolo treba niektoré veci treba riešiť aj mimo plán a operatívne. Aj to však previerilo akcieschopnosť a pripravenosť našich ozbrojených síl. No zdôrazňujem, požiadavky v uvedenej oblasti sme vždy splnili na sto percent. Ale aby ste si nemysleli, že sa chcem vyhnúť aj priamej odpovedi na vašu otázku, osobne som sa nikdy nestretol s tým, že by sa nejaký vojak vybraný na službu v ISAF vyhýbal nasadeniu v Afganistane. Skôr to brali ako výzvu, aby dokázali uplatniť veci, ktoré sa naučili, aby si ich overili v praxi a nabrali skúsenosti v medzinárodnom prostredí. Tí, ktorí túto službu zvládli vrátane našich hrdí

nov z bojiska a všetkých, ktorí sa osvedčili, boli veľkou výzvou aj pre ostatných. Bolo to skrátka tiež o takejto motivácii.

Aké sú aktuálne úlohy SCKM vo vzťahu k operácii Resolute Support a čo je hlavnou úlohou nasadených vojakov?

V tejto operácii Resolute Support pôsobíme v oblastiach tak, ako nám stanovila Národná rada Slovenskej republiky. Samotná operácia je postavená na mentorovanie afganských bezpečnostných síl na vyššej úrovni či na vytvorenie výcvikových programov, pričom naši vojaci sa takto podieľajú na príprave afganských špeciálnych síl. Je to dôležitá a prestížna úloha. Ďalší vojaci pôsobia na hlavnom veliteľstve Resolute Support v Kábule.

Ako bude v nasledujúcom období pokračovať naša činnosť v operácii EUFOR ALTHEA v Bosne a Hercegovine, v misii UNFICYP na Cypre a práca našich pozorovateľov v Sýrii a v Gruzínsku?

Čo sa týka operácie EUFOR ALTEA, nedochádza k žiadnej zmene, pôsobíme naďalej v súlade s našim mandátom. Aj naše úlohy na Cypre v roku 2015 ostávajú nezmenené. V ALTHEA aj v UNFICYP pokračujeme v rovnakých počtoch, aké boli v roku 2014 a rotácie máme zabezpečené. Podobne budú pokračovať v nasadení dvaja pozorovatelia v operácii UNTSO v Sýrii, ktorá je pod velením OSN, ako aj jeden pozorovateľ v misii Európskej únie v Gruzínsku.

Osvedčil sa systém odmeňovania našich vojakov v zahraničnom nasadení, alebo v ňom vidíte rezervy?

Nenazval by som to odmeňovaním, to nie je odmeňovanie. V zmysle zákona každému príslušníkovi, ktorý pôsobí mimo územia SR, prináleží služobný príjem, lebo je platený za hodnotu a výkon funkcie a v zmysle zákona poberá zahraničný príplatok. To, ako je nastavený systém na jeho vyplácanie, hodnotím veľmi kladne, pričom môžem porovnávať, lebo v tejto oblasti pôsobím už dlhšie. Predtým sme čo do príplatku museli riešiť pomaly každú funkciu osobitne. Teraz vojak dostáva príplatok za obdobie nasadenia, za hodnotu, respektíve funkciu a za takpovediac nebezpečenstvo, v ktorom pôsobí. Je to dobre nastavený systém, osvedčil sa.

Ak ste spomenuli slovo odmeňovanie, odmeny dostávajú len jednotlivci za mimoriadne kvalitnú službu na návrh svojich veliteľov a sú odmenení buď z úrovne ministra obrany, alebo náčelníka generálneho štábu vecným darom.

Od roku 2008 ste boli aj veliteľom Centra riadenia operácií GŠ a tiež ste riadili zahra-

ničné misie. Isto budete vedieť porovnať, aká je na druhej strane tendencia v oblasti repatriovania vojakov.

Po roku 2008 sme museli repatriovať niekoľko vojakov, zdôrazňujem že to boli jednotlivci, pre alkohol. A to aj preto, lebo naši vojaci majú pri vyslaní do operácií a misií na alkohol nulovú toleranciu. Isteže ma teší, že za rok 2014 sme z disciplinárnych dôvodov nemali ani jedinu repatriáciu. Ak sme vojaka repatriovali, tak iba na základe aktuálne zhoršeného zdravotného stavu, keďže sa musel byť liečiť na území SR. Jednu repatriáciu sme povolili na základe žiadosti vojaka, pretože si to vyžadovala jeho prítomnosť pri riešení skutočne vážnych problémov v rodine. To sú však veci, ktoré prináša život a vieme sa s nimi vyrovnávať. Na vašu otázku tendencii v tejto oblasti odpovedám, že je jednoznačne pozitívna, lebo ak sme týmto spôsobom nemuseli disciplinárne riešiť čo len jedného vojaka, je to dôvod na spokojnosť.

Nulová tolerancia alkoholu v zahraničných misiách a operáciách pre našich vojakov ostáva?

Áno.

Ktoré sú hlavné úlohy SCKM v rámci domáceho krízového manažmentu?

Treba povedať, že vojaci nie sú prioritne pripravovaní na domáci krízový manažment, no máme spôsobilosti, ktoré vieme v prípade potreby v spolupráci s ďalšími orgánmi štátu využiť v prospech obyvateľov Slovenska pri odstraňovaní následkov mimoriadnych udalostí. Máme systém nastavený tak, aby sme vedeli rýchlo reagovať pri eliminácii škôd a následkov napríklad pri živelných kalamiach, priemyselných haváriách. Každá jednotka má stanovenú určitú hotovosť a tá je schopná nasadenia aj na požiadanie príslušného krízového štábu pomôcť v mimopracovnom čase vrátane sobôt a nedelí – a to do troch hodín. Je dôležité, že právomoc na spoluprácu pri krízových situáciách s cieľom pomôcť obyvateľom je daná jednotlivým veliteľom.

Aké sú najdôležitejšie úlohy SCKM v nasledujúcom období?

Po zabezpečení stiahnutia našich vojakov a príslušného materiálu z ISAF, čo naozaj nebolo jednoduché, je to riadenie a zabezpečovanie slovenských jednotiek v operáciách ALTHEA, UNFICYP a Resolute Support. Tiež našich pozorovateľov na v Sýrii a v Gruzínsku. Samozrejme, budeme pripravení na poskytnutie pomoci obyvateľom Slovenska v rámci domáceho krízového manažmentu. V prípade politického rozhodnutia štátnych orgánov vieme aktivovať naše ozbrojené sily tak, aby sme dokázali naplniť aj naše medzinárodné záväzky voči Aliancii či EÚ.

Počty slovenských vojakov v operáciách medzinárodného krízového manažmentu, január 2015

	Resolute Support	Althea	UNFICYP	UNTSO	Gruzínsko
mandát	66	51	280	5	1
skutočné počty	38	36	159	2	1

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

Ženy v ozbroj

Ak bol pred vyše dvoma desaťročiami podiel žien v armáde približne 5 %, do tohto roka sa zdvojnásobil. Ukazuje sa, že tento pomer je vyhovujúci a dobrý. Starší príslušníci rezortu obrany pritom vedia, že s plánmi na jeho dosiahnutie sa spájalo aj nemálo pochybností. Skúsenosť však ukázala, že ak si niekto vyberie svoje povolanie dobrovoľne a chce ho vykonávať profesionálne, nejde primárne o to, či je muž, alebo žena. Týka sa to aj nášho rezortu a ozbrojených síl. Pritom niekedy ženy v uniforme museli „zabrať“ o čosi viac, aby dokázali, že na to majú. Že na to majú, už ukázali aj v operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Nikto netvrdí, že išlo všetko ako po masle. Celkovo však tých 446 našich vojačiek dokázalo, že vedia zvládnuť aj náročné nasadenie v misiách či operáciách. Dnes ich je nasadených 15 - deväť na Cypre, päť v Bosne a Hercegovine a jedna v Afganistane. Ani náhodou však nemožno zabúdať na dámy z nášho rezortu, ktoré sú v civile. Tu možno o. i. poznamenať, že dve zo šiestich pozícií generálnych riaditeľov sekcií ministerstva obrany zastávajú ženy. A keďže v marci majú sviatok všetky ženy, ženám „z obrany“ je venovaná téma tretieho tohtoročného vydania našej OBRANY.

Ženy v zbrani

O ženách a ich úlohe v ozbrojených silách sa diskutuje s väčším či menším zaujatím takmer vo všetkých štátoch, dokonca aj v tých, kde sú dámske maskáče bežne zmáčané blatom, bielené slnkom a šúchané denným nosením.

Služba vlasti ráta nielen s učebňovou prípravou a taktickým výcvikom, ale aj s nasadením v konfliktných situáciách. Boj sa vyznačuje násilím a brutalitou, preto prežiť v bojových podmienkach si vyžaduje nezriedka drsnú bezohľadnosť a inštinkt predátora. Ak uznáme, že A v postupnosti vedie k B, potom logickým výsledkom úvahy je C – ženy sú vo všeobecnosti horšie usposobené na prežitie v boji než muži. Nie preto, že by boli menej fyzicky odolné, menej zručné či takticky menejcennejšie, ale preto, že väčšinou im nie je vlastná agresivita, lovecký pud a psychická pripravenosť zabiť pre vlastné prežitie. Ono je to však prirodzené: u všetkých živočíšnych druhov v prírode sa samice vyznačujú agresivitou len pri uspokojovaní hladu a v prípadoch ochrany hniezda či mláďat. Útočníkmi pri teritoriálnych sporoch sú takmer bezvýhradne samce.

Skúsenosti krajín, ktoré zaradili ženy do svojich zbrojených zložiek, sa rôznia. Dokonca v liberálnych spoločnostiach, ktoré sa pýšia dodržiavaním princípov rodovej rovnosti, zápasia ženy v uni-

ených silách

Profesionálna služba v ozbrojených silách je činnosťou, ktorá kladie vysoké komplexné požiadavky na osobnosť človeka, ktorý ju vykonáva, a to po stránke intelektuálnej, fyzickej, zdravotnej i psychickej. To, samozrejme, platí nielen pre mužov, ktorí v zložení ozbrojených síl prevažujú, ale aj pre ženy, ktorých počet a podiel na personálnom zložení ozbrojených síl Slovenskej republiky od ich vzniku výrazne vzrástol, a to pri stálom zvyšovaní náročnosti úloh, ktoré ozbrojené sily plnia.

Tento vývoj dokumentujú číselné údaje o počtoch a percentuálnom podiele žien – profesionálnych vojačiek v našich ozbrojených silách od roku 1993. Už v roku 1993 vykonávali profesionálnu vojenskú službu aj ženy, ich podiel však nebol výrazný a pohyboval sa okolo 5 %. Počas prechodu z konskripčných na profesionálne ozbrojené sily sa podiel žien výrazne zvyšoval, a napríklad v roku 2005, teda už pri plnej profesionalizácii Ozbrojených síl Slovenskej republiky, bolo prijatých do štátnej služby až 236 žien. Ich počet k 31. januáru 2015 vzrástol na 1 257, čo predstavuje 9,40 % z celkového počtu profesionálnych vojakov.

Poddôstojníčky aj dôstojníčky

Tento súčasný podiel žien na personálnom zložení sa považuje za optimálny a zodpovedajúci záujmu aj možnostiam ozbrojených síl ponúknuť ženám adekvátne služobné pozície. Pri tomto vývoji, samozrejme, nedochádza a ani nemôže dôjsť k zníženiu požiadaviek na osobnostný profil, vlastnosti a schopnosti profesionálnych vojačiek, ale naopak, minimálne k ich stabilizácii a rastu v súvislosti s charakterom úloh, ktoré plnia.

Ženy v Ozbrojených silách Slovenskej republiky sú v súčasnosti zastúpené vo všetkých hodnostných kategóriách. Ich

najvyšší počet je v hodnostnej skupine poddôstojníkov – 483, po nich nasleduje 423 dôstojníčok a 342 príslušníčok hodnostnej skupiny mužstva. Práporčíčok je v ozbrojených silách 9, čo zodpovedá celkovému podielu práporčíčkov. Najvyšší podiel žien v pomere k celkovému počtu profesionálnych vojakov v jednotlivých odbornostiach je vo finančno-ekonomickej službe – 40,7 %, nasledujú úseky ochrana utajovaných skutočností – 39,7 %, personálny manažment – 35,6 %, právna služba – 33,3 %, vojenské zdravotníctvo – 29,9 % a letecké odbornosti – 18,1 %. Uvedené údaje výrazne ilustrujú, že v niektorých odbornostiach môžu ženy viac ako plnohodnotne zastávať funkcie, ktoré by inak vykonávali muži.

Vojačky v nasadení

Pritom však treba zdôrazniť, že profesionálne vojačky sa podieľajú aj priamo na operáciách medzinárodného krízového manažmentu. V roku 2011 bolo do týchto operácií vyslaných 15 žien, v roku 2012 ich bolo 14 a v roku 2013 rovnako 14. Aktuálne vykonáva službu v jednotkách, ktoré plnia úlohy v týchto misiách, 15 žien. Zastúpenie profesionálnych vojačiek v štruktúrach velenia a riadenia vojsk je najčastejšie na stupni družstvo a čata.

Výkon profesionálnej vojenskej služby je pre mužov i ženy upravený jedným zákonom, a to zákonom č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zákon síce obsahuje niektoré osobitné pravidlá z hľadiska uplatňovania zásady rodovej rovnosti vyplývajúce zo špecifik profesionálnej vojenskej služby, tieto osobitosti však nie sú diskriminačné. Ide o riešenie otázok spojených s tehotenstvom a mater-

stvom profesionálnych vojačiek vo vzťahu k výkonu štátnej služby v noci, nadčas, účasti na služobných cestách, vojenských cvičeniach, služobnej pohotovosti, vyvedení do vojenského priestoru, možnosti nerovnomerného rozvrhnutia služobného času v týždni, ako aj pri prevedení na výkon inej služby počas tehotenstva. Treba však zdôrazniť, že tieto osobitosti nemenia podstatu právnej úpravy výkonu profesionálnej vojenskej služby v porovnaní s mužmi, ale špecificky upravujú len pravidlá výkonu štátnej služby počas dočasných situácií, spojených s tehotenstvom a materstvom profesionálnych vojačiek.

Postavenie, prínosy, riziká

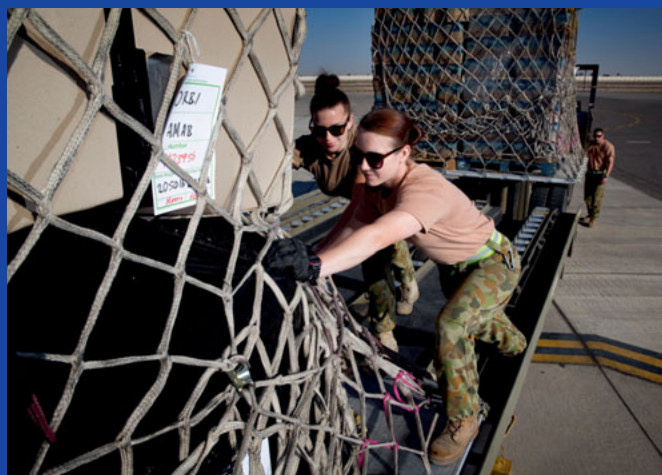
Základným teoretickým dokumentom, z ktorého vychádza sekcia ľudských zdrojov Ministerstva obrany Slovenskej republiky vo vzťahu k problematike výkonu profesionálnej vojenskej služby ženami, je Plán rodovej rovnosti rezortu Ministerstva obrany Slovenskej republiky, ktorého aktualizácia sa v súčasnosti pripravuje. Jej východiskom bude výskum, ktorého cieľom je zistiť aktuálne postavenie žien v ozbrojených silách, ich vzťah k vojenskej profesii a prípadné bariéry, brániace ženám v kariérnom raste. Predpokladá sa tiež zistenie potenciálnych prínosov a rizík eventuálneho zvyšovania počtu žien v rôznych typoch vojenských jednotiek.

Je nesporné, že ženy – profesionálne vojačky v Ozbrojených silách Slovenskej republiky sa podieľajú na plnení ich úloh vo významnej miere a ich podiel na tejto činnosti za posledných 23 rokov výrazne vzrástol. K tomu im treba vysloviť osobitné uznanie.

JUDr. Ľubica Fúsková
Sekcia ľudských zdrojov MO SR

formách takmer na dennom poriadku s menšími problémami prispôsobovania sa prostrediu, v ktorom je mužská dominancia zrejme najzreteľnejšia. Jednoznačne však možno konštatovať, že vo veľkej väčšine armád nie sú veliace štruktúry pripravené a ochotné nasadzovať ženy do prvých línii, či už do priamych bojových operácií, alebo do prostredia, v ktorom by mohli padnúť do zajatia. Asi nie náhodou vo vojenských operáciách v Iraku neprišla o život jediná americká vojačka – hoci Spojené štáty ich nasadili demonštratívne a masívne – na rozdiel od ich 3 000 mužských spoluvojákov, ktorí tam položili svoje životy...

Samozrejme, neexistuje univerzálny recept na G. I. Jane; každý štát si nastavuje pravidlá služby žien v ozbrojených silách po svojom, v závislosti od vlastných sociálno-kultúrnych tradícií, miery pocitu ohrozenia, a v konečnom dôsledku aj demografického zloženia. Napríklad v krajine spustošenej vojnou, ktorá si vyžiadala životy tisícov mladých mužov, bude logicky v pri-

Po boji dolad'ovanie

Rotmajsterka Alexandra Števaňáková v roku 1996 spolu s kolegyňami zakladala Združenie žien v Armáde SR a stala sa jeho prvou predsedníčkou. Dnes je ňou opäť a hovorí, že odvtedy sa väčšina z cieľov ich občianskeho združenia v oblasti postavenia žien v ozbrojených silách naplnila.

Alexandra po maturite v roku 1988 absolvovala ročný práporčícky kurz v Žiline a odišla slúžiť do Příbramu ako „proviantáčka.“ Pôsobila aj v Nitre, bola výkonná práporčíčka. Neskôr popri práci absolvovala vysokoškolské vzdelanie a zastávala viacero funkcií na ministerstve obrany a generálnom štábe. Bola vedúca archívu aj registra MO SR. V súčasnosti slúži na sekretariáte štábu pre podporu operácií GŠ OS SR. Nás však najviac zaujíma jej porovnanie služby žien v armáde pred dvoch desaťročí. „Keď sme naše občianske združenie zakladali, vojačka bola maximálne

veliteľkou roty – aj to iba výnimočne. Pritom dnes už máme aj veliteľku práporu,“ povie na začiatok. Dodá, že na prelome tisícročia by sa úsilie ich občianskeho združenia dalo s trochu nadsadenia charakterizovať ako názorovo-legislatívny boj. „V tomto kľúčovom čase išlo trebárs o oblasť kariérneho rastu, no aj o legislatívne normy viažuce sa k ochrane matky. Išlo o formálne rozlíšenie niektorých výstrojných súčiastok, no aj o rovnosť v odmeňovaní.“ Oceňuje, že na základe zmluvy o spolupráci s MO SR bolo ich občianske združenie prizývané k príprave všetkých relevantných zákonov či vnútrorezortných smerníc. Tak je to aj doteraz. „V priebehu rokov sme dospeli v oblasti nášho záujmu k istej rovnováhe, takže vcelku som spokojná,“ poznamenáva. „Aj po našich vtedajších pripomienkach sa pred pätnástimi rokmi stanovil v dlhodobých plánoch približný pomer žien v armáde na

cca 10 %, čo sa už v podstate podarilo naplniť,“ porovnáva. Rotmajsterka Števaňáková nemôže opomenúť ani podplukovníčku Ingrid Tomekovú, ktorá ju vystriedala pri kor-

middle združenia, keď Alexandra v rokoch 2005 – 2008 pôsobila v Bruseli na stálom zastúpení SR pri Európskej únii. Aj preto vie lepšie porovnať: „Na Slovensku sme jediný rezort, kde je rovnako platený vojak aj vojačka. Môžu si od nás brať príklad aj v zahraničí.“ Spomenie: „Kedysi sme často otvárali spory, keď sa nám videlo odmeňovanie žien diskriminačné, ale odkedy sa plat skladá z hodnosti a odsľúžených rokov, sú tieto spory minulosťou.“

Aj preto hovorí, že slovo „boj“ je v otázke práv žien v našej armáde už neaktuálne. No pozor, nie žeby nebolo čo doladovať. Nielen vo vzťahu k ženám, ale aj rodinám: „Napríklad veľké armády majú pri svojich základniach zriadené predškolské zariadenia. Viem si predstaviť, že vo veľkých posádkach ako je napríklad Prešov, Nitra či Trenčín, by mal rezort nejakú dohodu so zriaďovateľom jasli alebo škôlok, aby najmä pri stresujúcich preveľeniach bola zabezpečená starostlivosť o deti. Viem, tou druhou a častejšou cestou býva týždňové dochádzanie, ale to je pre rodinu oveľa horšie,“ tvrdí matka dvoch detí, ktorej manžel pôsobil vo viacerých silových rezortoch a z uniformy odišiel po 25 rokoch služby v hodnosti podplukovník.

Text: Pavol Vítko ● Foto: Ivan Kelement

Vychováva policajtov

O kapitánke Bibiane Švarcovej sa s trochu nadsadenia dá povedať, že všetci noví príslušníci Vojenskej polície prešli jej rukami. Veď v Odbore výcviku a kynológie VP Vlkanová – Hronsek pôsobí ako náčelníčka skupiny všeobecného výcviku. Rodáčka z Martina je v radoch Vojenskej polície už 8 rokov. Predtým pôsobila v štátnej polícii 15 rokov v poriadkovej a dopravnej službe. Policajtom bol aj jej manžel. A vlastne on prvý zavelil k prechodu do radov Vojenskej polície. Nasledovala ho aj Bibiana. A dnes deň čo deň spoločne vyrážajú z Martina do Zvolena a Vlkanovej. Manžel je kriminalistickým technikom vo Zvolene. Bibiana vedie vstupný odborný kurz a iné kurzy, v ktorých sa venuje najmä oblasti objasňovania priestupkov.

Neskrýva, že práca vojenského policajta je predsa len trochu odlišná od jej predchádzajúcej činnosti. „Vojenský policajt musí byť predovšetkým vojak. Ale prostredie ma oslovilo. Okrem iného som si zastreľala z ručného protitankového granátometu, hádzala ručný granát. Podieľala som sa na príprave vojenských policajtov pred ich odchodom do operácie ISAF v Afganistane. Môžem porovnávať aj pripravenosť iných vojenských polícii, najmä českej, s ktorou si počas spoločných výcvikov vymieňame skúsenosti. V radoch štátnej polície by som to nezažila,“ priznáva kapitánka Švarcová.

Text a foto: Jozef Žiak

pade mobilizácie vyšší počet žien v zbrani než v štáte, ktorý vojna nepostihla. V islamských krajinách (s výnimkou Pakistanu) ženy vôbec neprijímajú do ozbrojených síl z obavy, že by rozptyľovali mužov a spôsobovali vnútorný rozklad útvarov...

USA

Spojené štáty, ktoré sa už tradične dávajú ako vzor v prístupe k zaradovaniu žien do aktívnej služby, zamestnávajú v radoch svojich ozbrojených síl približne 200 000 vojačiek, seržantiek a dôstojníčok. Hoci majú povolené slúžiť v medzinárodných operáciách a misiách, nesmú bojovať v prvej línii, môžu sa však hlásiť do podporných jednotiek (zásobovanie, logistika,

spojenie atď.). Ženy tiež pilotujú lietadlá U. S. Air Force a plavia sa na lodiach amerického vojenského námorníctva.

Veľká Británia

Podľa štatistických výskumov je v britských ozbrojených silách pomer medzi mužmi a ženami 9:1, a to napriek tomu, že viac ako 70 % pozícií v námorníctve, 67 % v armáde a 96 % v kráľovskom letectve je otvorených aj pre príslušníčky nežného pohlavia. Ozbrojené sily majú výnimku zo zákona o predchádzaní diskriminácie na základe pohlavia a nedovoľujú ženám službu v boji. Do roku 1990 sa od žien vyžadovalo, aby sa vzdali služby v armáde, ak otehotnejú.

Najdôležitejšia je dôvera

Chcela pracovať v módnom priemysle. Mária Repáňová pritom dnes pracuje na sekretariáte už štvrtého náčelníka generálneho štábu.

V administratívne ozbrojených síl pracuje veľa žien. Zoznámime sa s jednou z nich, ktorá pôsobí na pomyselnom „sekretárskom olymppe“.

Voľnosť versus disciplína

Do samostatnej Armády SR prišla už mesiac po jej vzniku ako referentka pohonných hmôt na útvar v Bratislave. Pred materskou pritom začala plniť svoj pôvodný sen v Makyte Bytča. „Aké to bolo, prejsť od vysnívaného návrhárstva k naftu, benzínu či mazadlám?“ pýtame sa jej. „Rozdielna dimenzia. V móde si môžete uplatniť predstavivosť, voľnosť, môžete experimentovať. Armáda je predovšetkým o disciplíne, plánovaní či subordínácii,“ zasmieja sa. Napokon však v práci pre ozbrojené sily našla zaľúbenie. Nielen v nej. Veď v roku 1987 si zobrala profesionálneho vojaka. „Najskôr pôsobil v Písku a potom v Hraniciach na Morave, kam som sa za ním aj s našimi dvoma malými synmi sťahovala. Môj život sa vtedy prispôbil jeho vojenskej kariére a rodine,“ spomenie. Ťažko ich však na Slovensko. Manželovi povolili prevelenie k bratislavskej stavebnej brigáde. Pôsobil tu ako náčelník výstrojnej služby, hoci v roku 1994 odišiel z armády, lebo sa už s rodinou nechcel sťahovať. Pani Mária u vojakov zostala. „Mala som výborného prvého šéfa podplukovníka Jozefa Bardúna, takže som sa zžila s prostredím a už som nechcela odísť,“ povie vždy elegantná pani Mária, ktorá neskôr pôsobila na sekretariáte veliteľov SAHOZY, čo bol vlastne podporný vojenský útvar ministerstva obrany.

Prelomový bol rok 2000, keď sa z Trenčína do Bratislavy sťahoval generálny štáb. „Keď ma odporučili na sekretariát náčelníka generálneho štábu generála Milana Cerovského, prišla som k nemu len s pe-

rom a zošitom a požiadala ho, nech mi dá týždeň, aby som si našťudovala aspoň štruktúry a základné veci.“ Pri budovaní nových štruktúr však nebol čas. Domov prichádzala neskoro za tmy. „Mala som šťastie, že môj manžel bol bývalý vojak, takže to chápal.“

Plus pre tímových hráčov

Každý, kto aj v nasledujúcich rokoch prichádzal do pracovne náčelníkov generálneho štábu gen. Ľubomíra Bulíka, genpor. Petra Vojteka či dnes prichádza na rokovanie s genpor. Milanom Maximom, sa najskôr stretne s jej úsmevom. Keď sa pani Márie pýtame, aké to je vnímať dianie z predsiene šéfa slovenských vojakov, zamyslí sa a odpovedá: „Najmä ma to obohatilo o široké poznanie, a to od odborných vecí až po trebárs protokol. Treba pritom

byť vždy aspoň do istej miery v obraze. To si vyžaduje poznať problematiku – a teda aj záujem a štúdium.“ Dodajme, že popri zamestnaní si dorobila vysokú školu a aj jej diplomové práce sa dotýkali činnosti ozbrojených síl či krízového manažmentu. „Dnes, keď niekde počujem negatívne pripomienky na vojakov, mrzí ma to a viem sa ich vždy zastať. Okrem iného na nich oceňujem, že ak sa na niečom dohodneme, tak to platí.“ A čo ju na vojakoch občas mrzí? „Niekedy by nemali zabúdať jeden na druhého a byť viac tímoví ako iba individuálni hráči.“ Hovorí, že aj keď ju v kancelárii po pracovnom čase „nedržia“, radšej ostane, aby to lepšie „odsýpalo“. Na voľno cez Vianoce 2011 sa veľmi tešila. Vo funkcii sa práve striedali generáli Bulík a Vojtek, bolo toho veľa – no ona povedala svojmu manželovi: „Miláčik, vydržme ešte jeden deň a už budem mať voľno až do Nového roka.“ Lenže v ten deň jej štefka nečakane odviezli do nemocnice, kde na tretí deň zomrel. Ich prvý vnuk Samuel mal iba štyri mesiace. Žije pre neho, pre synov – a pre svoju prácu.

Pani Mária, ktorá okrem práce rada číta, beháva, chodí na prechádzky so psom a do fitness, nám odpovedá aj na ťažiskovú otázku, ako si vyslúžila dôveru štyroch náčelníkov generálneho štábu. Okrem toho, čo už spomenula, dodala len jedno slovo: „Dôvera.“ Dodala: „Dôvera sa získava veľmi ťažko, pritom aj miniatúrne klamstvo či ten najmenší prospechársky podfuk by ju zničili.“ A čo je pre ňu v zamestnaní najväčším zadosťuchinením? „Samotná práca, spokojnosť nadriadených, kolegov a kolegýň – a keď niekedy príde aj poďakovanie či úsmev, je to o to väčšie povzbudenie.“

Text: Pavol Vitko

Foto Ivan Kelement

Izrael

Štát, ktorý podľa vyjadrení jeho vlastných predstaviteľov existuje „v kontinúálnom ohrození“, má – ako jeden z mála na svete – brannú povinnosť pre mužov i ženy. Výnimkou sú prípady, keď by služba bola v rozpore s ich náboženským cítením (a podľa štatistik približne tretina izraelských žien túto výnimku aj využíva). Príslušníčky Israeli Defense Force sa štandardne nezúčastňujú na bojových operáciách a IDF ich služby využíva v podporných rolách, ale toto pravidlo sa nedodržiava až tak rigidne, už aj z historických dôvodov: v ozbrojených silách Izraela slúžili ženy od jeho vzniku v roku 1948. V roku 2013 dokonca velenie IDF oznámilo, že do svojich radov prijímajú transsexuála...

Austrália

V austrálskych zboroch mali ženy svoje miesto už od roku 1899, hoci až do druhej svetovej vojny slúžili výlučne v pozíciách ošetro-

Získala si rešpekt mužov

Kysučanka zo Skalitého, nadporučíčka Zuzana Serafinová nastúpila po ukončení štúdia manažmentu vo Vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši na veliteľskú pozíciu. V nitrianskom mechanizovanom prápore sa stala veliteľkou čaty. Ako jediná žena. Bola to doslova skúška ohňom. Svojou prácou si postupne získala medzi kolegami a podriadenými rešpekt. Neskôr sa dokonca stala zástupkyňou veliteľa rotu v útvere. Ako prvá žena v histórii nitrianskeho práporu.

Aj keď priznáva, že začiatky neboli práve najľahšie. Vtedy jej však pomohli skúsení podriadení. Aj preto, lebo hneď po strehli, že Zuzanu práca s ľuďmi baví. Aj to, že sa nevyhýba problémom, ale sa ich usiluje riešiť. V súčasnosti pôsobí ako staršia dôstojníčka operačného oddelenia. „Terajšie zaradenie mi dáva zo štábnej funkcie určitý potrebný nadhľad. Je to trochu zmena. Ale nebránim sa po čase návratu na veliteľskú pozíciu,“ hovorí Zuzana. Odmalička chcela byť profesionálnou vojačkou. A jej sen sa postupne naplňa.

Text a foto: Jozef Žiak

Spojárka

Rotná Marcela Marhefková otvorene hovorí, že si celkom dobre nevie predstaviť život v civile. Veď svoju vojenskú kariéru začínala v českej Kadani pred štvrtstoročím ako mladé dievča. Dnes má 20 a 13-ročnú dcéru – a vrote podpory velenia 2. mechanizovanej brigády v Prešove zastáva pozíciu veliteľky rádioreléového družstva. Vojenskému spojárstvu zasvätila celý svoj pracovný život, hoci keď sme sa s ňou stretli vo februári na ministerstve obrany, bola v pozícii veliteľky vozidla. Nový Land Rover, podobne ako vojaci z ďalších posádok, preberala od ministra Martina Glváča pre svoj prešovský útvar. Keď sa jej pýtame, čo jej vojenská služba vzala, odpovie jednoslabične „nič“. V uniforme je spokojná, lebo má rada disciplínu, poriadok – a svoje povolanie.

Text: Pavol Vitko

Foto: Michal Psota

Stavala „muničáky“ aj cvičiská

V oblasti obrany pracovali aj tisíce zamestnankýň a vojačiek, ktoré sú už dávno v dôchodku, alebo pôsobia v iných povolaniach. Za všetky spomeňme Helenu Pohankovú.

„Mala som napríklad na starosti výstavbu učebných blokov a autoparku vo Vojenskej strednej odbornej škole tankovej a automobilovej v Nitre. Riadila som tiež výstavbu autodrómu aj tankodrómu na Koliňanskom vrchu či tankovej strelnice v Devičanoch pri Leviciach,“ spomenula stavebná inžinierka, ktorá v rezorte obrany pôsobila od roku 1970 do roku 1986. Jej pracovisko malo viac názvov a patrilo pod Ubytovaciu a stavebnú správu Východného vojenského okruhu. V čom bola Helena Pohanková výnimočná? Na svoje časy v tom keď začala pôsobiť v oblasti vojenských stavebných investícií, z 35 mužov na príslušnom oddelení bola jediná žena – a ešte civilistka. Dnes by sme jej pozíciu mohli prirovnať k projektovému manažérovi, ktorý preberie stavbu v štádiu zámeru a riadi či koordinuje ju až do kolaudácie „S mužmi a s vojakmi som pracovala veľmi rada najmä pre ich zmysel pre disciplínu, čo v oblasti stavebníctva nebola vždy samozrejmosť,“ hovorí bývalá úspešná manažérka, ktorá potom pracovala vo veľkých stavebných firmách.

Odišla preto, lebo aj pred rokom 1989 mala armáda problém so zaplatením špičkových civilných zamestnancov. No dodnes rada spomína, ako riadila napríklad výstavbu chirurgického pavilónu niekdajšej bratislavskej vojenskej nemocnice, kuchynsko-jedálskeho bloku dnešného ministerstva obrany či ako stála za budovaním muničných skladov v Leviciach, Podlužanoch alebo v Hlohovci.

Text a foto: Pavol Vitko

vateliek a medicínskych sestier. Proces ich postupného integrovania do jednotlivých súčastí ADF (Australian Defense Force) trval až do konca sedemdesiatych rokov. Vojačky nesmeli byť až do roku 2013 nasadzované do priamych bojových operácií, v ktorých bola „vysoká pravdepodobnosť ozbrojeného stretu“ – zastúpenie žien v námorníctve a letectve je preto oveľa vyššie než v austrálskej armáde. V januári 2013 sa ženy mohli po prvý raz uchádzať o pozície v bojových útvaroch (okrem špeciálnych jednotiek). Celkovo dnes ženy predstavujú asi 14 % personálu v službách ADF.

Kanada

Hoci dnes sú ženy zastúpené v kanadských ozbrojených silách približne 15 %, podobne ako v Austrálii nesmeli takmer storočie vykonávať iné funkcie okrem ošetrovateľstva a starostlivosti o zranených vojakov. Až v roku 1989 Kanada umožnila ženám uchádzať sa o všetky pozície v ozbrojených silách, s vý-

nímkou služby na ponorkách (túto reštrikciu uvoľnili až v roku 2000).

Nórsko

V roku 1985 sa Nórsko stalo prvou krajinou NATO, ktorá umožnila ženám službu vo všetkých zaradeniach vrátane ponoriek. Nórkky tiež podliehajú povolávaciemu rozkazu v prípade mobilizácie. V októbri minulého roka nórsky parlament odhlasoval zákon o zavedení brannej povinnosti pre ženy (19 mesiacov) a zdvojnásobil tak počet vojačiek v uniforme na 20 % do roka 2020 (v nórskech ozbrojených silách slúži celkovo približne 24 000 mužov a žien). Ženy sú bežne nasadzované aj do vojenských operácií, dokonca nórskeho kontingentu v Afganistane velila žena.

Francúzsko

Ženy tvoria približne 20 % všetkých príslušníkov ozbrojených síl v

V misii aj s Angelinou Jolie

Aj keď sa rodičia majorčky Jaroslavy Blažekovej počas jej detstva sťahovali po celom Československu, pretože otec bol vojak, na uniformy nezanevrela. Práve naopak. Vyštudovala Vysokú vojenskú leteckú školu v Košiciach a za manžela si zobrala vojenského pilota. „Vojenské povolanie sa mi páči, je to môj život a nemenila by som,“ povedala nám dôstojníčka, ktorá ako riadiaca letovej prevádzky slúžila na Sliachi a tiež pracovala na veliteľstve vzdušných síl vo Zvolene a v dopravnom krídle

Kuchyňa. Rok bola v štruktúrach NATO. V uniforme je 26. rok, dva razy ju vyslali do misie UNFICYP na Cyprus. Naposledy sa zo zahraničného nasadenia vrátila koncom minulého roka z Bosny a Hercegoviny. Aj vďaka perfektnej angličtine a vystupovaniu pôsobila na veliteľstve operácie ALTHEA ako náčelníčka kancelárie návštev. „Zabezpečovali sme napríklad pobyt prezidenta Slovinska, ministra obrany Maďarska či náčelníka generálneho štábu Chile.“ So svojím zástupcom, rumunským

kapitánom, zabezpečovala aj ceremónie či slávnostné nástupy. No nielen to: „Mali sme na starosti aj sprevádzanie americkej herečky Angeliny Jolie, ktorá vzápätí z nášho sarajevského kempu Butmir odletela vrtuľníkom do Srebrenice, kde sa poklonila obetiam občianskej vojny,“ spomenula mama 22-ročného syna a o rok mladšej dcéry, ktorá po návrate z operácie ALTHEA pôsobí na Generálnom štábe OS SR na oddelení riadenia operácií.

Text a foto: Pavol Vitko

Synoptička z Kuchyne

Piloti dopravného krídla v Kuchyni si pred lietaním od staršej dôstojníčky meteorologickej služby nadporučíčky Jany Ambrózaiovej želajú iba letové počasie. Nie vždy to však rodáčka z Novosadu v trebišovskom okrese môže splniť. Počasie na Záhorí býva často nevyspytateľné. „V Bratislave môže byť pekne, jasno a u nás je zamračené alebo hustá hmla. Od Malých Karpát nás často prekvapí oblačnosť. Najzložitejšie to býva vtedy, keď máme vo vzduchu lietadlá a príde búrka. Stalo sa, že sa neočakávane zdržala nad našim letiskom celé tri hodiny. Lietadlá sme odkláňali na iné letiská, aby sa nedostali blízko k búrkovým mrakom, ktoré pre ne predstavujú nebezpečenstvo,“ vysvetľuje Jana. V košickej vojenskej leteckej akadémii vyštudovala smer: rádiové a rádionavigačné systémy lietadiel. Začínala v technickej letke.

Po návrate z materskej dovolenky ju postupne čakala nová výzva. Bola v kurze na Slovenskej technickej univerzite v Bratislave, kde absolvovala vlastne postgraduálne štúdium meteorológie. Priznáva, že začiatky neboli jednoduché. V nich jej výrazne pomohla staršia skúsená kolegyňa praporčíčka Zelníková. Postupne získala skúsenosti. Aj pri zabezpečení letovej činnosti francúzskych a amerických pilotov, ktorí plnili úlohy na blízkej leteckej strelnici.

Text a foto: Jozef Žiak

krajine galského kohúta, a môžu slúžiť na všetkých postoch, s výnimkou ponoriek a síl rýchleho nasadenia.

Vojačky v americkej armáde - chronológia

1948 - bol prijatý zákon, ktorý ženám umožnil stálu vojenskú službu

1975 - vzdušné sily plnohodnotne akceptovali prvú ženu

1976 - do americkej vojenskej akadémie nastúpila prvá skupina žien

1983 - súčasťou armády je približne 200 žien, ktoré slúžia na rozličných pozíciách

1990-1991 - niektoré zo 40 000 amerických vojačiek boli nasadené počas Vojny v Zálive aj v operácii Púštna búrka. Iračania minimálne dve členky armády zajali.

2005 - Seržantka Leigh Ann Hesterová ako prvá žena získala Striebornú hviezdu za službu vo vojne proti terorizmu

2008 - Ann. E. Dunwoodiová bola ako prvá žena povýšená do hodnosti generála

2013 - americký minister obrany Leon Panetta zrušil zákaz nasadzovania žien do bojových operácií

Text: Nadežda Kochmanová

Pekné dcéry máte...

Martinskými kasárňami sa ozýva známa pesnička Slovenské mamičky. Odušu ju vyspevujú pochodujúci budúci profesionálni vojaci, zatiaľ čakatelia základného vojenského výcviku. Jej slová však po známom refréne predsa len znejú trochu inak. Po obligátnom „pekných synov máte“ zazvučí aj „pekné dcéry máte...“

Nie náhodou. Veď v januárovom nástupnom termíne je v martinskom prápore výcviku medzi 188 čakateľmi prípravnej štátnej služby aj 22 žien. Na čele prvej čaty pochoduje v súčasnosti jej veliaca vojačka – čakateľka Zuzana Daridová. V čate je zaradených ďalších päť žien. Útle žieňa je podľa inštruktorov výcviku čaty nadrotmajstra Ľubomíra Medenciho a rotmajstra Marcela Halušku momentálne najlepšia zo všetkých príslušníkov čaty.

Na čele jednotky

„Má obrovskú vôľu a chuť splniť všetky úlohy. Vidieť, že na sebe pracuje, chce byť najlepšia. Je príkladom aj pre ostatných vrátane mužov. Napriek svojej postave dokáže zvučným hlasom zaveliť celej jednotke,“ hodnotí rotmajster Haluška jej pôsobenie v prvom mesiaci základného vojenského výcviku.

Rodáčka z Trenčína, žijúca v Dubnici nad Váhom, nemá v rodine nikoho v uniforme. Po absolvovaní obchodnej akadémie vystriedala rôzne zamestnania. Bola aj čašníčka. Nakoniec sa rozhodla pre uniformu. „Svoje rozhodnutie neľutujem. Aj keď začiatky boli celkom krušné. Najmä zvyknúť si na skoré vstávanie. V čate sa zišlo šesť žien. Podarilo sa nám vytvoriť celkom dobrú partiu. Ale pri plnení úloh nerobím ako veliaca žiadne rozdiely medzi príslušníkmi čaty, či je to muž, alebo žena. Keď som sa mala po prvý raz postaviť pred jednotku a zaveliť, nebolo mi všetko jedno. Akoby by som mala zemiak v hrdle. Ale zvykla som si. Aj na to, že keď pochodujem na čele čaty, musím byť príkladom pre ostatných,“ hovorí Zuzana. Je predurčená pre rožňavský raketometný oddiel ako vodička.

Vojačka – čakateľka Zuzana Bizubová z Veľkej Lomnice má otca policajta. I preto chcela pôsobiť v uniforme. Buď ako vojačka, alebo policajka. Absolventku strednej umeleckej školy vidina práce v kancelárii veľmi neoslovila. Preto je rada, že bude po výcviku pôsobiť ako strelec v martinskom mechanizovanom prápore. Zástupca veliteľa rotý základného vojenského výcviku nadporučík František Kantárek pripomína, že takmer všetky ženy sú predurčené na

výcviku prejavila veľmi výrazne. Vstupné preskúšanie, ktoré bolo druhý týždeň po príchode čakateľov do výcviku, nedopadlo veru dobre. Vyše polovica čakateľov neurobila telocvik. „Je to len dôsledok celkovo slabšej fyzickej pripravenosti celej generácie. Ale aj toho, že značná časť čakateľov si zle vybrala disciplíny. Vybrala si beh na 60 metrov, lebo si mysleli, že takú krátku vzdialenosť predsa zabehnú. Podcenili jeho nástrahy, aj prísnejšie kritériá. Usilujeme sa ich motivovať k zlepšeniu. Prispievajú k tomu aj výcvik a rozcvičky. Priebežné preskúšanie už naznačilo isté zlepšenie. Aj keď za 9 týždňov základného výcviku u človeka, ktorý celý predchádzajúci život necvičil, vyhybal sa telesnej aktivite, zázraky robiť nedokážeme,“ konštatuje zástupca veliteľa rot.

Zvučný hlas veliacej prvej čaty vojačky – čakateľky Zuzany Daridovej, pochodujúcej na čele jednotky viedol jej príslušníkov na ďalšie zamestnanie. Tentoraz z topografic-

základné pozície predovšetkým v mechanizovaných útvaroch. „Najmä teoretickú časť výcviku zvládajú lepšie ako muži. Samozrejme, ich fyzické danosti a limity sú iné. Prejavuje sa to pri praktickom, najmä poľnom výcviku. Samopal nie je ťažká zbraň. Ale napríklad pri streľbách sa ukazuje, že čím viac výstrelov má žena k dispozícii, tým viac sú posledné rozhádzané viac ako u mužov. Menšiu fyzickú silu však vyvažujú až na výnimky obrovskou vôľou a snahou splniť úlohy. V tom môžu byť príkladom pre mužov,“ konštatuje nadporučík Kantár.

Spoločne s veliteľom roty kapitánom Ľubomírom Porubským pripomína aj ďalšiu skúsenosť, ktorá sa v minulosti až tak neprejavovala. Zlá sociálna situácia v mnohých regiónoch Slovenska a nemožnosť nájsť si prácu privádza do ozbrojených síl aj veľa absolventov vysokých škôl. Aj napriek tomu, že v útvaroch budú zastávať základné funkcie, na ktoré taký typ vzdelania nie je potrebný. To je aj prípad rodáčky zo Sniny, absolventky nitrianskej poľnohospodárskej univerzity Márie Bučkovej. Manažérka rastlinnej výroby si vhodné miesto nenašla ani v Prešove, kde žije. V Martine je zatiaľ spokojná a už sa teší na svoje prvé pôsobisko v michalovskej ženijnej rote.

Nešportujúca generácia

Martina Brandisová z kysuckej Olešnice vyštudovala na Ekonomickej univerzite v Bratislave verejnú správu. „Je zameraná na políciu a ďalšie zložky, tak aj to trochu predurčilo moje rozhodovanie. Lebo uniforma ma lákala už od malička. Aj keď nikto v rodine nebol v armáde. Vo svojom okolí som bielou vranou. Fyzická námaha mi problémy nerobí. Športom žijem. Venujem sa aktívne behu, cyklistike, horskej turistike a plávaniu. Preskúšanie z telesnej prípravy som zvládla v pohode,“ vysvetľuje.

Slabá fyzická kondícia mladej „počítačovej“ generácie sa však v januárovom nástupnom termíne základného vojenského

keď prípravy. A znova bolo počuť aj Slovenské mamičky pekných synov a dcéry máte...

Text a foto: Jozef Žiak

Foto: Ivan Kelement

Návšteva švédskeho ministra

Vojensko-technická spolupráca a riešenie otázky nadzvukového letectva boli hlavné témy stretnutia ministra obrany SR Martina Glváča s ministrom obrany Švédskeho kráľovstva Petrom Hultqvistom 30. januára. Ako uviedol Martin Glváč, modernizácia nadzvukového letectva je jednou z priorít, ktorá by sa mala riešiť formou prenájmu letových hodín. „Švédská strana nám zatiaľ ako jediná ponúka najvyváženejší variant, a to je prenájom letových hodín. Diskutujeme o všetkých možnostiach. Návšteva švédskeho ministra obrany je preto spúšťacím mechanizmom na rokovanie o prípadnej možnosti obstarania letových hodín,“ uviedol minister Glváč. „Súčasťou spolupráce by neboli len lietadlá, ale aj výcvik, údržba a ďalšie veci s tým spojené,“ dodal Peter Hultqvist. Ministri obrany neobišli ani témy zahraničnej politiky. „Vymenili sme si názory na našu zahraničnú politiku, na spoluprácu rezortov, na krízu na Ukrajine, boj proti terorizmu a účasť v misiách,“ spresnil M. Glváč.

Foto: Ivan Kelement

Povolanie vojaka je celoživotné

Akadémia ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši otvorí v akademickom roku 2015/2016 pre absolventov stredných škôl štyri denné študijné odbory a prijme 85 nových študentov. „Máme záujem, aby sa už do prípravnej služby hlásili študenti, ktorí prácu vojaka berú ako poslanie a nie iba ako prechodnú stanicu. To by si mal uvedomiť každý prípadný uchádzač o štúdium,“ uviedol minister obrany SR Martin Glváč. „Uchádzači prijatí na bakalárske štúdium sa dňom nástupu stávajú profesionálnymi vojakmi v prípravnej štátnej službe. Kritériá na ich výber sú náročnejšie ako na iných školách. Musia byť zdravotne spôsobilí na výkon práce profesionálneho vojaka,“ vysvetlil rektor AOS brigádny generál Boris Ďurkech. Uchádzači musia zvládnuť aj vedomostnú prijímaciu skúšku z matematiky a anglického jazyka. Prihlásiť sa môžu tí, čo úspešne absolvovali maturitu, najneskôr 2. augusta 2015 dovŕšia 18 rokov a v roku 2015 neprekročia 25 rokov.

Intenzívnejšia spolupráca vo vzdelávaní

Prvý zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučík Peter Gajdoš sa 3. februára stretol s pridelencom obrany Nemecka akreditovaným v SR podplukovníkom Rüdigerom Heinrichom na rokovaní o zintenzívnení spolupráce v oblasti vzdelávania. Dobrým príkladom je vzájomná spolupráca Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši a Veliteľskej akadémie Bundeswehru v Hamburgu (Führungsakademie der Bundeswehr). Kurzy vo Veliteľskej akadémii Bundeswehru v Hamburgu v rokoch 1992 – 2008 absolvovalo 23 príslušníkov Ozbrojených síl SR, deväti z nich dosiahli generálsku hodnosť.

V4: príprava Akčného plánu

Krajiny Vyšehradskej štvorky pripravujú spoločnú stratégiu pre výcvik a cvičenia. Hovoriť o nej budú aj ministri obrany V4, ktorí sa majú najbližšie stretnúť na spoločnom rokovaní koncom apríla v Bratislave. Práve počas slovenského predsedníctva sa intenzívne pracuje aj na príprave Akčného plánu obrannej spolupráce V4, ktorého schválenie je naplánované na rokovanie v Bratislave. „V rámci výcviku a cvičení spolupracujeme už dlhodobo. Počas nášho predsedníctva to bolo napríklad cvičenie Ground Pepper, ktoré sa uskutočnilo v októbri minulého roka na Lešti. Je dôležité, aby sme definovali, ako často a v akom rozsahu chceme podobné cvičenia organizovať,“ vysvetlil minister obrany SR Martin Glváč. Ministri budú hovoriť aj o možnostiach spolupráce v rámci obranného plánovania, ako aj o pokroku v budovaní bojovej skupiny V4, ktorá má byť v pohotovosti v prvom polroku 2016.

Podporíme prospešné projekty

Ministerstvo obrany Slovenskej republiky aj v roku 2015 podporí projekty neziskových organizácií a rozdelí im takmer 100 000 eur. Občianske združenia, nadácie či iné združenia poskytujúce všeobecne prospešné služby so sídlom na území SR môžu do 31. marca predložiť jeden projekt. Najvyššia možná výška dotácie na jedného žiadateľa je 50 000 eur, najnižšia 500 eur. Jednotlivé organizácie môžu predkladať svoje projekty zamerané na vzdelávacie aktivity, športové, branno-športové, kultúrne a spoločenské podujatia. Ďalej na podporu výchovy občanov k vlastenectvu, informovanie verejnosti o NATO a EÚ, prípravu občanov na obranu SR, alebo na ochranu a rozvoj historického a kultúrneho dedičstva so zameraním na vojenské dejiny či podporu procesu personálneho dopĺňovania OS SR. Podrobné informácie sú na internetovej adrese <http://www.mosr.sk/20263/ziadosti-o-dotacie/>

Britský pridelenec na návšteve

Veliteľ Vzdušných síl OS SR brigádny generál Miroslav Korba privítal 3. februára na pôde veliteľstva vzdušných síl vo Zvolene pridelenca obrany Veľkej Británie a Severného Írska plukovníka Andrewa Shepherdá. Rokovali o možnosti spoločného taktického cvičenia Vzdušných síl OS SR a Kráľovských vzdušných síl Veľkej Británie (RAF) s lietadlami HAWK a tiež o účasti britských lietadiel na medzinárodných leteckých dňoch SIAF 2015.

Nový rumunský pridelenec

Prvý zástupca náčelníka GŠ OS SR genpor. Peter Gajdoš sa 17. februára stretol s plukovníkom Horiom Emanu- elom Mocicom pri príležitosti akreditácie vo funkcii vojenského a leteckého pridelenca Rumunskej republiky v SR. Genpor. Gajdoš vyjadril presvedčenie, že budú pokračovať v úspešne rozbehnutej spolupráci a zaželať novému pridelencovi v jeho práci veľa úspechov.

Veliteľské zhromaždenie

Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generálporučík Milan Maxim privítal 11. februára na svojom veliteľskom zhromaždení prezidenta a hlavného veliteľa Ozbrojených síl SR Andreja Kisku, ministra obrany Martina Glváča a hlavných funkcionárov OS SR.

„Postupujeme podľa toho, čo máme v Bielej knihe o obrane SR a v Koncepcii rozvoja vzdušných síl. Zároveň reagujeme na to, čo od nás vyžaduje Aliancia a aktuálna situácia,“ zdôraznil v úvodnom príhovore M. Glváč. Minister spomenul, že ak sa vedenie rezortu v roku 2013 rozhodlo, že postupne až pätina z rezortného rozpočtu pôjde na modernizačné projekty ozbrojených síl, vlani to bolo už 17 %. Položil si otázku, prečo sa výraznejšie nemodernizovalo už skôr, pričom ako odpoveď avizoval, že do roku 2020 by malo ísť na obranu zo štátneho rozpočtu 1,6 % HDP, čo by bol priemer európskych krajín Aliancie. Minister o. i. požiadal veliteľský zbor, aby tlmočil svojim podriadeným poďakovanie za služby v operáciách medzinárodného krízového manažmentu, ako aj v rámci domáceho výcviku a zásahoch pri pomoci obyvateľom.

„Po dvoch desaťročiach sa ozbrojené sily dočkali modernizácie rozhodujúcich typov zbraní,“ začal svoj rozbor genpor. Maxim. V personálnej oblasti napr. uviedol, že do OS SR vlani nastúpilo približne 600 vojakov, čo je o asi dve stovky viac ako predvlani. Do civilu odišlo približne o sto ľudí menej ako v roku 2013. Reálne počty vojsk síce ešte nie sú celkom blízke tabuľkovým, ale je to pozitívny trend, pričom jeho pokračovanie bude, ako inak, závisieť najmä od financií. Spomenul tiež úsporu skoro päť miliónov eur v rámci optimalizácie prepráv najmä využitím spojenecských kapacít do ISAF. Generál, samozrejme, analyzoval aj ďalšie súčasti vojenského života. Takisto sa poďakoval prezidentovi za záujem o ozbrojené sily a ministrom za podporu pri ich modernizácii.

Prezident Andrej Kiska tiež vysoko ocenil pôsobenie vojakov v operáciách, ako aj v rámci výcviku a domáceho krízového manažmentu. V nadväznosti na medzinárodnú bezpečnostnú situáciu povedal, že Slovensko ako člen Aliancie nie je „sám vojak v poli“ a môže sa spoľahnúť aj na svojich partnerov v NATO, no zároveň zdôraznil: „musíme si byť vedomí toho, že konečnú zodpovednosť za bezpečnosť občanov našej krajiny nesie v prvom rade náš štát“. V tejto súvislosti uviedol: „Trúfam si povedať, že v celej bezpečnostnej komunite existuje zhoda o potrebe modernizácie ozbrojených síl.“ Prezident zdôraznil, že pri modernizačných projektoch musí byť verejnosť informovaná v maximálnej možnej miere, aby sa predišlo rôznym zbytočným fámm či spochybňovaniam. S uspokojením však konštatoval, že v súvislosti s modernizáciou ho minister obrany pravidelne informuje a „z nákupov, o ktorých sme s pánom ministrom komunikovali, žiadne pochybnosti z mojej strany nenastali“.

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

Aby šírili dobré meno Slovenska

Dvojčlenná mobilná patrolovacia hliadka kontroluje zverenú oblasť. V jednom úseku nezvládne vodič riadenie vozidla a havaruje. Obaja sú ranení. Navyše celá oblasť vedľa cesty je zamínovaná. Pešia patrola, ktorá pri svojej hliadkovej činnosti objavila nehodu preto vysielaczkou privoláva pomoc.

znížiť riziko spôsobené mínami, nástrahami a nevybuchnutou muníciou. Kapitán Stanislav Sikel z martinského práporu výcviku pripomína, že hlavnou zásadou je nevstupovať do priestorov potvrdených a predpokladaných mínových polí. Ich poloha však nie je daná raz navždy. Míny môžu byť vyplavené po dažďoch aj do priestoru patrolovacích ciest, po ktorých sa pohybujú pešie či motorizované patrole. Kapitán Sikel vie o čom hovorí. Má bohaté skúsenosti z pôsobenia nielen z misie UNFICYP, ale niekoľkonásobne aj z operácie ISAF v Afganistane. Aj keď tá vôbec prvá skúsenosť bola z Kaukazu, z pozorovacej misie na hraniciach Gruzínska a Ruskej federácie. Všetky skúsenosti odovzdáva v príprave nových rotácii medzinárodných misií.

Cvičiaci vojaci si na Koliňanskom vrchu precvičili nielen poskytnutie správnej, včasnej a účinnej prvej pomoci, ale napríklad aj zásady bezpečnosti pri nastupovaní a vystupovaní z vrtuľníka. Nie náhodou. Slovenský kontingent má v tejto oblasti už jednu nepríjemnú skúsenosť, ktorá sa skončila smrťou nášho vojaka. Medzi cvičiacich počas kontroly taktického cvičenia a národnej previerky jednotky UNFICYP zavítal aj druhý zástupca Náčelníka Generálneho štábu OS SR generálmajor Pavel Macko.

Spokojný generál

Zdôraznil, že z pohľadu našich ozbrojených síl je to dôležitá skúsenosť. Lebo sa spolupodieľame na udržiavaní mieru na Cypre. Navyše pôsobíme po prvý raz v histórii ako veliaci národ v jednom z troch sektorov misie UNFICYP. A v našom sektore pôsobia vojaci ďalších krajín: Maďarska, Srbska, Chorvátska a Ukrajiny. „Každý slovenský vojak, ktorý pôsobí v zahraničnej misii a operácii je vlastne reprezentantom našej krajiny. Podľa jeho správania a konania miestni obyvatelia potom posudzujú aj Slovensko Preto som bol zvedavý na pripravenosť vojakov, ktorí odídu plniť v polovici marca úlohy do misie OSN UNFICYP na Cyprus. Až na niektoré maličkosti som spokojný,“ zdôraznil generál.

Pripomenul, že naši vojaci v spomínanej mierovej misii nie sú v bojovej situácii. Naopak musia pôsobiť trpezlivo, riešiť citlivo všetky prípadné konflikty medzi oboma etnikami na ostrove. Musia vedieť, keď treba upokojiť situáciu.

Takto vyzerala jedna z modelových situácií, prostredníctvom ktorých sa na záverečnom taktickom certifikačnom cvičení preverovala začiatkom marca na cvičisku Koliňanský vrch pripravenosť marcovej rotácie mierovej misie OSN UNFICYP.

Prvá pomoc po havárii

Veliteľ zasahujúceho tímu rotmajster Richard Habera vysvetľuje, že patrola zistila v akom stave sú ich zranení kolegovia a povolala jednotku so sanitným vozidlom. „Zabezpečujeme zdravotnícku pomoc raneným, ale aj zaistenie priestoru. Snažíme sa nič v príprave nepodceňovať. Aby sme v obdobnom

prípade na Cypre boli schopní reagovať“, hovorí veliaci poddôstojník protitankovej čaty levického mechanizovaného práporu. Bude to pre neho prvá zahraničná misia.

Na mínovú bezpečnosť sa sústredila v priebehu záverečnej prípravy veľká pozornosť. Na dodržiavanie všetkých pravidiel s cieľom

A mať na pamäti, že použitie zbrane je až tá krajná možnosť. Veď príslušníci UNFICYP sú vybavení zbraňami na obranné účely. Ich použitie je povolené len v sebaobrane. Teda na obranu seba, ďalších príslušníkov mierových síl OSN, alebo osôb pod ich ochranou.

Podľa zástupcu veliteľa nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády podplukovníka Jozefa Paňka v záverečnej príprave bolo 104 vojakov (z toho 5 žien) z celých ozbrojených síl. Na Kolíňaskom vrchu taktickým certifikačným cvičením kulminovala ich príprava. Jej úlohou bolo preveriť spôsobilosť vysielaných vojakov na plnenie operačných úloh v rámci štandardných operačných postupov, ktoré sa od nich vyžadujú počas ich reálneho nasadenia v misii UNFICYP. Zistiť, či marcová rotácia je nasaditeľná a schopná plniť úlohy. Preverovala sa okrem iného reakcia vojakov na rôzne druhy incidentov. Napríklad na narušenie integrity nárazníkovej zóny, ale aj úlohy mínovej bezpečnosti, podávanie prvej pomoci, zvládanie davu či prácu štábu a podporných jednotiek.

Zlepšila sa príprava

Časť vojakov má už za sebou skúsenosť z pôsobenia v zahraničí. Napríklad rotmajsterka Gabriela Šallayová z dopravného krídla Kuchyňa a desiatnik Radovan Kováčik z hlohovského dopravného práporu. „Prvý raz som bol na Cypre v rokoch 2011 - 2012. Vtedy som bol v dopravnom družstve. Teda viem, do čoho idem. Očakávam ďalšie zlepšenie v angličtine, nové skúsenosti. V príprave sa kladol veľký dôraz, aby sme vedeli pohotovo a správne reagovať na všetky možné situácie a incidenty súlade s pravidlami mierovej misie OSN. Moju komunikáciu v angličtine dokonale preveril aj pán generál Macko,“ priznáva desiatnik Kováčik. Rotmajsterka Šallayová bola na Cypre pred 10 rokmi. Vtedy tam pôsobila rok a štyri mesiace. S uznaním hovorí, že príprava na misiu od toho času prešla veľkými kvalitatívnymi zmenami. „Je oveľa intenzívnejšia, lepšie materiálne zabezpečená a vo väčšej miere pripraví každého na konkrétnu prácu, ktorá ho čaká v misii.“

Poručíčka Michaela Rajnohová z martinského práporu výcviku je psychologička. Aj pre ňu to bude prvé dlhodobšie zahraničné pôsobenie. Aj keď už bola dva razy v operácii ISAF v Afganistane ako členka podporného psychologického tímu (Kandahar, Kábul). „Teraz na rozdiel od Afganistanu idem do relatívne bezpečnej misie a oblasti. Verím, že mi táto misia prinesie po pracovnej stránke nové poznatky,“ konštatuje. Na nové skúsenosti sa teší aj duchovný sereďského ženijného práporu poručík Tomáš Huďa. Po úspešnom certifikačnom cvičení bolo nakoniec zo 104 vojakov vybraných 73 (z toho 5 žien). Okrem nich ešte do misie pôjde aj 5 vojenských policajtov. Generálmajor Pavel Macko vyjadril želanie aby na treťom najväčšom ostrove v Stredozemnom mori šírili dobré meno našej vlasti.

Text a foto: Jozef Žiak

Martin Glváč s ministrami NATO

Minister obrany SR Martin Glváč sa zúčastnil na stretnutí ministrov obrany krajín NATO 5. februára v Bruseli. Rokovaniu dominovalo plnenie úloh Akčného plánu pripravenosti, ktorý je priamou reakciou na zmeny bezpečnostného prostredia. Sily rýchlej reakcie NATO (NRF) sa majú zdvojnásobiť a dosiahnuť veľkosť divízie. V rámci nových síl sa vytvorí aj jednotka veľmi rýchlej reakcie NATO (VTJF), ktorá bude mať 5 000 vojakov. Zároveň by sa mal skrátiť čas nasadenia týchto jednotiek, v niektorých prípadoch už do 48 hodín. To si vyžaduje pravidelný a intenzívny výcvik. Témou rokovania bola aj Ukrajina, ktorej SR poskytl humanitárnu pomoc či školenia ukrajinských špecialistov v oblasti odmiňovania. „Je to pokračovanie príspevku v rámci našej deklarácie, ktorú sme dohodli či už na úrovni Aliancie alebo na základe požiadavky ukrajinskej strany. Táto spolupráca sa osvedčila,“ zhodnotil M. Glváč, ktorý sa v Bruseli neformálne stretol aj s českým ministrom obrany Martinom Stropnickým. Jednou z tém bolo obstarávanie nových 3D radarov stredného dosahu.

Foto: NATO

Nový minister obrany USA

Americký Senát 12. februára schválil Ashtona Cartera do funkcie nového ministra obrany. Na poste nahradil Chucka Hagela, ktorý odstúpil koncom minulého roka. Za Cartera hlasovalo 93 senátorov, päť bolo proti. Nový šéf rezortu obrany USA sa už vyslovil, že plánuje zvýšiť rozpočet na obranu, znížiť ceny nových zbraní a zabezpečiť, aby sa nové technológie dostali k jednotkám čo najskôr. Carter, ktorý bude štvrtým ministrom obrany vo vláde Baracka Obamu, nie je proti dodaniu zbraní ukrajinskej armáde, preferuje však diplomatické riešenie konfliktu vrátane ekonomického tlaku na Rusko. Šesťdesiatročný Carter pôsobil ako námestník ministerstva obrany od októbra 2011 do decembra 2013. Predtým mal na starosti nákup technológií a zbraní pre Pentagon. Hagel rezignoval na svoju funkciu vlni v decembri. Podľa medializovaných informácií nesúhlasil s Obamovou politikou voči extrémistickej skupine Islamský štát.

Foto: TASR

Internet ako bojisko i zbraň

Internet sa mení na bojisko novej informačnej vojny. Britská armáda preto začala budovať špeciálnu jednotku, ktorá bude pracovať výlučne v sociálnych sieťach. Podkutá bude vedomosťami z oblasti psychológie a princípmi vplyvov na masové vedomie. Podobných špecialistov už majú Izrael, USA, Rusko a Ukrajina. Britská brigáda 1 500 špičkovito vycvičených bojovníkov so sídlom v Hermitage, v grófstve Berkshire začne svoju činnosť v apríli. Vojaci budú pripojení na všetkých pre kráľovstvo dôležitých sociálnych sieťach, 24 hodín denne budú sledovať tok informácií, ktoré sa budú snažiť ovplyvňovať v prospech Spojeného kráľovstva. Vytvorenie nového druhu vojsk je spojené s nedávnou operáciou proti Talibanu v Afganistane, udalosťami na východe Ukrajine a agresiou radikálnych islamistov v Iraku a Sýrii.

Izrael má nového veliteľa armády

Novým veliteľom izraelskej armády sa 16. februára stal 54-ročný Gadi Eizenkot. Pri tejto príležitosti ho povýšili z hodnosti generálmajora na generálporučíka a prísahu zložil na slávnosti v rezidencii izraelského premiéra Benjamina Netanjahua. Eizenkot nahradil generálporučíka Bennyho Gantza, ktorý dokončil štvorročné funkčné obdobie veliteľa Izraelských obranných síl. Eizenkot, ktorý bol zástupcom vrchného veliteľa ozbrojených síl a má za sebou 36-ročnú vojenskú kariéru, sa zúčastnil mnohých izraelských vojen. Narodil sa marocko-židovským prisťahovalcom v severoizraelskom meste Tverja, má diplom v odbore politickej vedy z Univerzity v Haife a je absolventom Vojenskej akadémie Spojených štátov.

Česi vyzbrojujú Irak

Iracká armáda dostane od Českej republiky pre boj s džihádistskou organizáciou Islamský štát (IS) vyše 100 tankov T-72 a bojových vozidiel BVP-1. Použitú vojenskú techniku jej dodá šumperská opravovňa Excalibur Army. Dodávku už schválili príslušné ministerstvá. Česko sa tak stáva významným dodávateľom výzbroje pre boj s radikálnymi islamistami. Použité tanky a raketomety RM-70, spolu 16 kusov vojenskej techniky, už dodalo na prelome januára a februára do Nigérie. Bývalý náčelník generálneho štábu Armády ČR Jiří Šedivý povedal, že „ide o mimoriadne významnú – a nebojím sa povedať ojedinelú – pomoc Česka v boji s medzinárodným terorizmom.“ Irackí experti tanky a obrnené vozidlá skontrolovali, vyskúšali na polygóne a oficiálne ich prevzali.

Severná Kórea chce vojačky

Severná Kórea sa rozhodla zaviesť povinnú vojenskú službu aj pre ženy. Povinnosť sa bude vzťahovať na ženy vo veku 17 až 20 rokov. Úrady už začali posilať povolávacie rozkazy ženám v tomto vekovom rozmedzí, ktoré by do služby mali nastúpiť v apríli. Doteraz slúžili ženy v severokórejskej armáde dobrovoľne. Podľa nových pravidiel bude armáda povolávať ženy bez psychických a zdravotných problémov s výškou najmenej 142 centimetrov, ktoré dokončili základnú alebo strednú školu. Na rozdiel od mužov, ktorých povinná vojenská služba trvá desať rokov, ženy budú v armáde slúžiť od troch do šesť rokov. Severokórejská armáda sa povolávaním žien snaží zvýšiť počet príslušníkov svojich ozbrojených síl, ktoré pre vysokú úmrtnosť detí a nízku pôrodnosť v 90. rokoch majú nedostatok vojakov.

TECHNIKA

NOVINKY • TRENDY • VÍZIE

Breny pre ISTAR

Nová generácia českých útočných pušiek CZ 805 BREN úspešne vstúpila na slovenský zbrojný trh, keď sa tieto zbrane, označované za „komplet 21. storočia“, dostali do výzbroje slovenských ozbrojených síl. V súčasnosti na trh prichádzajú aj verzie BREN určené na civilné použitie, teda upravené tak, aby sa z nich nedalo strieľať dávkou (podobne ako pri upravenej verzii samopalu Scorpion EVO kalibru 9 mm Luger, ktorý je ďalšou novinkou z dielne Českej zbrojovky Uherský Brod).

Útočné pušky CZ 805 BREN boli zaradené do výzbroje Armády Českej republiky 18. marca 2010. Objednávka podpísaná v tento deň spoločne na útočné pušky CZ 805 A1 a kratšie karabíny CZ 805 A2, ako aj doplnkové zbrane k nim (granátomet CZ 805 G1, pištoľ CZ 75 SP-1 Phantom, menší počet pištoľí CZ 75 D a

BD a samopal CZ Scorpion EVO 3A1) bola prvou veľkou zákazkou domácich ozbrojených síl u tohto výrobcu, považovaného za české „zbrojárske rodinné striebro“, po takmer 30 rokoch. Pre krajinu chváliacu sa dlhou a úspešnou tradíciou zbrojného priemyslu išlo o éru skutočne dosť smutnú a zavedenie novej generácie ručných zbra-

ní preto možno považovať za skončenie „obdobia zbrojného temna“.

Teraz sa Českej zbrojovke Uherský Brod (ČZ UB) podarilo s touto novou zbraňou presadiť aj na blízkom Slovensku, kde nimi vybrojili prápor ISTAR. Vďaka tomu sa BREN používa už v 20 krajinách sveta a rokuje sa aj o jeho zavedení do indickej armády.

Viacero kalibrov

Útočná puška CZ 805 BREN je modernou variabilnou zbraňou vojaka 21. storočia. Podľa pôvodných požiadaviek sa vďaka modulárnej koncepcii mala dať jednoducho prestavať na rôzne konečné konfigurácie (útočná puška, karabína so skrátenou hlavňou, ľahký guľomet alebo ľahká ostreľovačská puška). „Z tohto vývoja sa ustúpilo na žiadosť českej armády, ktorá takýto variant nepreferuje,“ povedal nám Martin Šanda z Českej zbrojovky. Ten sa ako bývalý elitný príslušník špeciálnych jednotiek Armády ČR (Special operation group Vojenskej polície a 601. skupiny špeciálnych síl) zúčastnil na viacerých bojových misiách v operácii Enduring Freedom v Afganistane a v ostrom nasadení získal jasný prehľad o tom, čo vojak v boji skutočne potrebuje. „To platí aj o konfigurácii CZ 805 na ľahký guľomet a neuvažuje sa ani o variante sharpshooter,“ vraví Šanda, ktorý po odchode z armády prišiel do Českej zbrojovky a na pozícii prezentátora zbraní a technického poradcu maximálne zúročuje svoje praktické skúsenosti z bojových akcií. „Drobné úpravy napríklad kompenzátora, ovládacích prvkov, napínacej páky, nosných pútok, doladenie šachty M4 alebo nový nosný remeň vzišli z mojich návrhov, pretože na základe osobných skúseností som s niektorými vlastnosťami BREN-u nebol spokojný,“ dodal Šanda.

Stavebnicová koncepcia CZ 805 umožňuje podľa neho rýchly prechod na iný kaliber. To je veľmi výhodné v dnešnom neistom bezpečnostnom prostredí, ktoré je charakteristické asymetrickými konfliktmi v rôznych zaostalých častiach sveta, kde protivník ešte stále bojuje s výzbrojou bývalej Varšavskej zmluvy a navyše v teréne, pre ktorý je vhodnejší výkonnejší náboj, ako je

strelivo 5,56 mm NATO. Na zmenu kalibru treba vymeniť hlavňu, plynovú trubicu, zásobníkovú šachtu s úchytom na príslušný typ zásobníka a, samozrejme, závorňík. V súčasnosti ČZ Uherský Brod ponúka systém pre dva typy nábojov, a to 5,56 x 45 mm NATO a 7,62 x 39 mm, používaný o. i. v ruských útočných puškách AK a ich klonoch, ako aj v čs. útočnej puške vz. 58. Perspektívne sa ráta aj s možnosťou prestavby na náboj 6,8 x 43 mm SPC (Remington). Pre variant ľahký guľomet sa predpo-

dá použitie veľkokapacitných dvojhubnových zásobníkov na 100 nábojov, pravdepodobne od firmy Beta C-Mag.

Stavebnicový systém

CZ 805 je automatická zbraň so záverom zamykaným rotačným závorňíkom, ktorej automatika využíva tlak časti plynov odoberaných z hlavne, pôsobiacich na piest s krátkym pohybom, uložený nad hlavňou. Zbraň má dvojpolohový regulátor tlaku plynov. Jej hlavňu je kovaná za studena a štandardne vybavená štrbinovým tlmičom plameňa. Ten po sérii pripomienok od

koncových užívateľov v afganskej misii ISAF prešiel viacerými zmenami. Pôvodný tlmič mal šesť pozdĺžnych štrbín, nový, ktorým je opatrená karabínová verzia s kratšou hlavňou, je dvojkomorový, pričom prvá komora má na bokoch dva väčšie kruhové otvory a šikmo hore dve dvojice malých otvorov. Nasleduje druhá krátka komora s veľkými oblými zvislými výrezmi na bokoch, ktoré podľa expertov magazínu Střelecká revue fungujú ako ústňová brzda, keďže spálené plyny tu narážajú na pomerne veľkú plochu okolo výstrelného otvoru. Predná časť kompenzátora má slúžiť aj ako tlmič plameňa, ale práve pri karabínovej verzii CZ 805 BREN A2 sú záblesky plameňa i napriek tejto modernizácii stále dosť markantné, čo strelca v reálnom boji, a najmä v noci značne demaskuje.

Hlavňu útočnej pušky BREN je uzamknutá záverom typu G 36, čo znamená, že nosič závorňíka v tvare bloku nesie rotačný závorňík s ozubmi zapadajúcimi do výrezu na konci hlavne. Puzdro záveru je vyrobené z vysoko odolnej hliníkovej zliatiny a hoci má okienko na pravej strane, naplniacu páku možno variabilne osadiť vpravo i vľavo. Na základe sťažností českých vojakov k prvým sériám pušiek BREN, ktorým prekážala pôvodná masívna napínacia páka s pomerne ostrými hranami, majú teraz zbrane CZ 805 BREN dodávané na Slovensko o čosi kratšiu napínaciu páku zakončenú

ný s diaľkometerom Trimson Trace, Co. Spodná lišta umožňuje namontovať i prednú rukoväť, ktorá podstatne zvyšuje komfort streľby, obzvlášť pri zahriatí prednej časti zbrane pri vedení dlhej paľby. Pod hlavňou BREN-u sa dá nasadiť aj doplnková zbraň – granátomet CZ 805 G1 kalibru 40 x 46 mm NATO. V hornej časti predpažbia má BREN na oboch stranách dvojicu otvorov slúžiacich na odvetranie plynov unikajúcich okolo hlavy plynového piestu.

Inovácia prepínača

Na spodnej časti tela CZ 805 BREN sa za predpažbím nachádza plastový modul s oddeliteľnou zásobníkovou šachtou. Vďaka upevneniu priečnym čapom možno túto časť ľahko sňať a vymeniť zásobníkovú šachtu podľa používaného kalibru. Za zásobníkovou šachtou je spúšťač s pištoľovou rukoväťou, nad ním sa nachádza obojstranná poistka/prepínač režimu streľby so štyrmi polohami, označenými farebne: biela bodka znamená zaistenie, jedna červená bodka jednotlivé rany, dve červené bodky streľbu limitovanú na dva výstrely, päť červených bodiek neobmedzené dávky. Práve páčky prepínača režimu streľby prešli podľa Šandu dôležitou inováciou. Teraz sú širšie a v konfigurácii pre praváka je pravá páčka kratšia, aby pri manipulácii neprekážala, pretože ju ovláda ukazovákom „bojovej“ ruky. Existuje však aj set pre ľavákov, ktorý možno ľahko namontovať v zrkadlovo obráte-

nej zostave. Po oboch stranách spodnej priečky lučička spúšte sú tlačidlá záchytu zásobníka.

„Párat“ nepriateľa

Útočná puška CZ 805 BREN je štandardne vybavená viacúčelovým útočným nožom, resp. bajonetom z konštrukcie Českej zbrojovky. Nôž má plastovú ergonomickú rukoväť s vybraním pre prsty a vyklenutým zdrsneným chrbtom. Čepel má tvar „pseudotanto“ so zníženým hrotom na zvýšenie účinnosti. Rovné ostrie je v prvej tretine od rukoväte ozubené na zlepšenie rezania húževnatých materiálov, ako napríklad lana. Na chrbte čepele približne do polovice od rukoväti majú niektoré verzie jemné ozubenie. V prednej časti čepele je otvor umožňujúci spojenie s pošvou noža a vytvorenie improvizovaných nožníc na strihanie drôtu, zrejme inšpirácia z nožov používaných už dávnejšie k zbraňam AK 47, resp. AK-74. Zaujímavé je, že nôž sa upevňuje na zbraň ostrím hore, čo vylučuje seky, ale naopak uľahčuje útoky na spodnú časť tela zdola nahor.

Dôležitým príslušenstvom CZ 805 BREN je trojbodový nosný remeň, konštruovaný s akcentom na vyváženie celej zbrane. Aj jeho pútko zaznamenali inovácie. Pôvodne mali iba rovné pozdĺžne otvory na pretiahnutie nosného popruhu, ale to neumožňovalo rýchle pripnutie spony. Teraz na hornom konci výrezu všetkých pútok pribudol kruhový otvor, ktorý tento problém vyriešil.

Text: Petr Blahuš

Foto: ČZ UB, archív autora

guľatou hlavou s odľahčovacím otvorom a zúženým driekom. Výsledkom je komfortnejšia manipulácia. V prípade použitia hlavne kalibru 5,56 x 45 NATO sú na CZ 805 osadené zásobníky M16/M4 STANAG, pri nábojoch kalibru 7,62 x 39 sú to novo skonštruované transparentné (priesvitné plastové) zásobníky na 30 nábojov, pričom tento typ je na prednej strane vybavený ozubmi určenými na štandardné spájanie viacerých zásobníkov. V prípade zvažovanej a neskôr zahrnutej prestavby na ľahký guľomet, resp. ostreľovačskú pušku sa mal používať náboj 7,62 x 54R, pre ktorý mali k CZ 805 vzniknúť nové zásobníky konštrukcie CZ UB.

Bohaté príslušenstvo

Rovnako ako pri „nerozbitnej klasike“, útočnej puške vz. 58, má aj CZ 805 BREN vratné ústrojenstvo v puzdre záveru za nosičom záporníka, takže napríklad na rozdiel od americkej legendy M16 naň možno osadiť sklopnú ramennú opierku. Toto riešenie má priaznivý vplyv aj na ovládateľnosť zbrane, pretože vratné pružiny umiestnené v pažbe viac prenášajú otrasy pri streľbe priamo na hlavu strelca. Samotná opierka, dodávaná na želanie zákazníka v troch rozličných teleskopických prevedeniach, sa sklápa vpravo, čo zabezpečuje ovládacie tlačidlo na ľavom boku opierky pri jej kľbe. Botka sklopnej opierky je plastová so zdrsnenou plochou.

Na celej dĺžke chrbta tela BREN-u je zhora umiestnená montážna lišta MIL-STD-1913 na upevnenie doplnkového príslušenstva, najmä zameriavačov. Štandardne dodávané dioptrické mieridlá od firmy Troy Industries, Inc sú riešené ako sklopné a umožňujú viesť mierenú paľbu do 500 metrov. Montážne lišty sú umiestnené i na bokoch a spodku zbrane. Na BREN možno namontovať aj kolimátor EOTech a laserový zameriavač kombinova-

Rakety JASSM v Poľsku

Konflikt na Ukrajine aj dlhodobé úsilie o modernizáciu. To sú hlavné dôvody, pre ktoré susedné Poľsko 11. decembra 2014 podpísalo zmluvu na nákup striel vzduch-zem AGM -158 JASSM. Investícia za 250 miliárd amerických dolárov sa napriek tomu doma nevyhla kritike.

Poľsko je po Fínsku len druhou krajinou Európy, ktorá bude mať vo výzbroji rakety JASSM (Joint Air-to-Surface Standoff Missile). Minister obrany a vicepremiér kabinetu premiéry Ewy Kopaczovej Tomasz Siemoniak si po podpísaní zmluvy na základni v Krzesinách pri Poznani investíciu pochvaloval: „Ešte nikdy v histórii sme nedisponovali takými modernými zbraňami ako tými, ktoré sme získali po podpísaní tejto dohody. V súčasných ťažkých časoch je taká zbraň mimoriadne potrebná,“ dodal s narážkou na situáciu na Ukrajine. Napriek tomu Siemoniak potvrdil, že rozhodnutie o nákupe padlo ešte pred začiatkom konfliktu na východe Európy.

Presnosť od Lockheed Martin

V rokoch 2015 a 2016 poľská armáda a jej stíhačky F-16 získajú štyridsať striel JASSM od amerického koncernu Lockheed Martin. Na používanie budú pripravené pravdepodobne v prvej polovici roka 2017.

Strely AGM-158 JASSM, navigované pomocou GPS, majú dolet 370 kilometrov s presnosťou zásahu v okruhu 2,5 metra. Údaje o cieľi sa do strely zadávajú pred štartom, pilot však môže počas letu v prípade potreby zmeniť cieľ alebo plány letu. Platí to len do momentu odpálenia, po ňom strela realizuje už iba určenú dráhu letu a mieri k cieľu. Výnimkou je možnosť korigovania v posledných sekundách pred dopadom.

Informácie o strelách hovoria o tom, že približne osem sekúnd pred dopadom do cieľa sa spúšťa kamera s rozlíšením 256 na 256 pixelov, ktorá prináša niekoľko stoviek záberov a dovoľuje tak posledné korekcie útoku. JASSM zároveň môže trafiť cieľ rôznymi spôsobmi. Na pozemné ciele dopadá pod uhlom štyridsiatich stupňov, v prípade „tvrdých“ cieľov triaľa raketa pod uhlom sedemdesiatich stupňov. Krátko pred dopadom je možné určiť, či hlavica vybuchne v okamihu nárazu, prípadne o stotiny sekundy neskôr, čo zvyšuje efektivitu napríklad pri ničení bunkrov. Vďaka zníženej odrazivosti je JASSM ťažko detekovateľná radarmi.

AGM-158A (JASSM)

Dĺžka: 4,27 m

Rozpätie krídel: 2,4 m

Hmotnosť: 975 kg

Rýchlosť: podzvuková

Dolet: 370 km

Pohon: Teledyne

CAE J402-CA-100 turbojet

Palivo: JP10

Bojová hlavica: 450 kg WDU-42/B

Produkcia striel JASSM začala v Lockheed Martin už na prelome tisícročia, no zbrzdili ju aj nevydarené testy v roku 2002, a tak bola výroba niekoľkokrát prerušená.

Hlavica rakety JASSM má 450 kilogramov, celková hmotnosť strely je jedna tona a dlhá je viac ako štyri a pol metra. Poháňa ju motor Teledyne CAE J402-CA-100 turbojet. Pri transporte má zložené krídla, dlhé 2,4 metra, po odpale sa vo vzduchu automaticky vysunú.

Predražené dobré vzťahy?

Spoločnosť Lockheed Martin, ktorá je jedným z popredných výrobcov lietadiel a po celom svete zamestnáva viac ako 140 tisíc ľudí, patrí medzi najväčších vojenských dodávateľov. Medzi jej produkty patria napríklad aj bojové lietadlá F-16 používané poľským vojskom. Okrem AGM-158A JASSM vyrába aj JASSM-Extended Range s dosahom až 1 000 kilometrov. Tomasz Siemoniak potvrdil záujem Poľska aj o tieto strely.

Strelu JASSM môžu niesť rôzne typy leteckej techniky. Vo Fínsku, ktoré do striel investovalo už v roku 2012, to sú napríklad Hornety F-18. Práve vďaka využívaniu Hornetov Fíni získali za podobnú cenu ako Poliaci vyše 700 rakiet. Naši severní susedia totiž pri investícii doplácajú aj za úpravu ich strojov F-16 na to, aby boli schopné niesť nové rakety.

Tento nepomer v investícii poľské médiá tvrdo kritizovali, rovnako fakt, že základňa poľských F-16 sa nachádza v Krzesinách pri Poznani, teda na západe Poľska, pomerne ďaleko od hraníc s Ukrajinou.

„Iba dve krajiny na svete doteraz získali povolenie na kúpu rakiet JASSM, a to Austrália a Fínsko. Normálne negociácie takých dohôd trvajú roky, teraz nám však zabrali iba sedem mesiacov,“ pochvaloval si po podpise veľvyslanec USA v Poľsku Stephen Mull, čím potvrdil dobré vzťahy medzi Varšavou a Washingtonom. Predaj rakiet museli schváliť kongres aj vláda USA. „Jediné, čo nás trápi, je to, že na tú techniku treba tak dlho čakať, ale chápeme, že výroba a procedúry spojené s dodávkou trvajú nejaký čas,“ žartoval pri podpise minister Siemoniak.

Ukrajinsko-ruská karta

Prebiehajúci konflikt na Ukrajine je od začiatku v Poľsku veľkou témou nielen z hľadiska obrany či vojenskej techniky.

Veľvyslanec USA v Poľsku Stephen D. Mull a poľský minister obrany Tomasz Siemoniak pri podpise dohody o dodávke 40 kusov striel JASSM poľskému letectvu 11. decembra 2014

Preto nákup nových striel citlivo vníma aj laická verejnosť. Predsa, Poľsko hraničí s Ukrajinou a aj s Ruskom, konkrétne s Kaliningradskou oblasťou pri Balte – a práve Rusko sa stalo v tejto súvislosti hlavným motívom poľského nákupu novej techniky.

Novinár Michał Likowski, šéfredaktor mesačníka Raport, v rozhovore pre verejnoprávnu televíziu TVP naznačil, že nové strely nie sú až takým strategickým nákupom, ako sa mohlo zdať: „Nákup striel JASSM zvyšuje naše možnosti, ale iba v taktickom rozmere. Nie je to zbraň strategického zastrašovania, ich dosah je na to primálny. Zo strany vojska ide o zrejmejšie strašiaka, ukazujúceho, že môžeme trafiť ciele v Kaliningradskej oblasti, ale je to málo na to, aby sme zasiahli protivníka doma v Rusku.“

Rusko-ukrajinská karta sa neobjavila iba v médiách, ale tiež u samotných pris-

lušníkov armády. „Ak sa v Poľsku objavia zelení muži, na jedného stačí pohraničná stráž, na niekoľkých polícia, na skupinu treba vojsko. Keď budeme mať také strely, môžeme ľahko prerušiť ich hry a udržať na mieste, ktoré rozhoduje o ich vysielaní,“ naznačil náčelník generálneho štábu poľskej armády generál Mieczysław Gocuł pre denník Gazeta Wyborcza s narážkou na vojakov v neoznačených uniformách, ktorí vlni obsadili Krym.

„Protivníkovi musí byť jasné, že čeliť takému ohrozeniu je komplikované. Preto sa bude musieť rozhodnúť, či vôbec začne s agresiou,“ dodal. Podobný názor prezentoval pilot plukovník Dariusz Malinowski: „Máme dlhšie ruky. Budú stačiť na to, aby odstrašili nepriateľa od našich hraníc a našich lietadiel.“

Text: Filip Drábek

Foto: Lockheed Martin, TASR, PAP

Slávne bitky histórie

Moháč

Po dobytí byzantského Konštantínopolu (1453) sultánom Mehmedom II., urobili Turci z tohto slávneho kresťanského mesta hlavné mesto svojej Osmanskej ríše s názvom Istanbul. Potom sa ako lavína pohli ďalej s cieľom obsadiť východné Stredomorie, zvyšok Balkánu a pokoriť aj Uhorské kráľovstvo. To sa im podarilo v bitke pri Moháči v auguste 1526.

Pod znakom polmesiaca

V septembri 1520 sa osmanským sultánom stal dvadsaťšesťročný Sulejman I., zvaný neskôr v Európe Nádherný či Skvostný a doma Zákonodarca. Sulejman v turečtine značí Šalamún a je isté, že sa svojimi činmi tomuto dávnomu židovskému kráľovi veľmi priblížil. Nielen dĺžkou vlády (až 46 rokov), ale aj rozmachom a výstavbou ríše, najmä v oblastiach architektúry a zákonodarstva.

Sulejman, o ktorom rozpráva i výpravný televízny seriál, známy na Slovensku pod názvom „Sultán“ a v Čechách ako „Velkolepé století“, bol synom sultána Selima I. a Hafsy (Valide) z rodu krymských tatárskych chánov. Čoskoro po nástupe na trón potlačil odbojného sýrskeho pašu a zabral jeho územie. Potom, na jar 1521, zamieril na západ a dobyl pohraničné uhorské pevnosti Šabac a Belehrad. V lete 1522 získal i najlepšie chránenú pevnosť vtedajšieho kresťanského sveta – ostrov Rodos, ktorý bol dlho sídlom rádu johanitov po ich odchode zo Svätej zeme. Napokon, v roku 1526, vyrazil s veľkým vojskom opäť proti Uhorsku, pričom zamýšľal dobyť i samotnú Viedeň.

Rozvrátené Uhorsko

V roku 1526 v Uhorsku panoval dvadsaťročný Ľudovít II., ktorého chorľavý otec, slabý český a uhorský kráľ Vladislav II. Jagelov-

Kráľ
Ľudovít II.
Jagelovský
na maľbe
Hansa
Krella

ský, nechal už ako dvojročného korunovať za uhorského a o rok neskôr i za českého kráľa. V čase jeho smrti (1516) mal však Ľudovít iba 10 rokov a za poručníka mu určili strýka – vládcu Poľska a Litvy Žigmunda I. Starého, ktorý chcel Uhorsko spravovať prostredníctvom ostrihomského arcibiskupa Tomáša Bakóca, Jána Bornemisu, manžela vdovy po „ľavobočkovi“ kráľa Mateja I. Jánovi Korvínovi a grófa Juraja Brandenburského. Uhorská šľachta to však odmietla a zvolila si vlastnú radu zloženú z 28 cirkevných prelátov a zástupcov šľachty.

Novému českému a uhorskému kráľovi nebolo čo závidieť. Otec mu zanechal obe

krajiny v dezolátnom stave, s veľkými dlhmi a neposlušnou šľachtou. Anarchia panstva oslabovala aj obranyschopnosť kráľovstiev, pričom osmanská hrozba neustále narastala. Ľudovít II. zúfalo žiadal o pomoc viacerých európskych vládcov, vrátane anglického kráľa Henricha VIII., pápeža Klementa VII., benátskeho dóžu i svojich príbuzných – poľského kráľa Žigmunda I. a rakúskeho arcivojvodu Ferdinanda I., ale príliš neuspel. Pápež dokonca finančnú pomoc podmienil tým, že sa jej časť použije priamo v Uhorsku na boj proti šíriacej sa reformácii. Uhorsko tak zostalo takmer osamotené a keď v júli 1526 padla pevnosť Petrovaradin, pohroma už bola neodvratiteľná.

Zbrane, zbroj a taktika

Na začiatku 16. storočia európska pechota v čoraz väčšej miere používala ručné spredu nabitý palné zbrane (tzv. arkebúzy a muškety) s knôtovým zámkom, ktoré však boli veľmi háklivé na vlhkosť a za dažďa sa prakticky nedali použiť. Klasické kopije už takmer nahradili dlhé halapartne, ktorými sa dalo nielen bodáť, ale aj sekať a strhávať jazdcov z koní. Vo výzbroji pešiakov zostávali kratšie jednoručné meče a rôzne tesáky určené na boj zblízka. Na ochranu hornej časti tela bojovníci používali kyrysy, zvyčajne na kožených alebo plstou vypchaných súkenných kabátoch. Drôtené košele, najmä kvôli hmotnosti, už boli na

ústupe. Šíriť sa začali aj nové oceľové prilby španielskeho typu zvané morion.

V rámci jazdy plátový zbroj už tiež takmer úplne nahradili kyrysy, pričom ťažkí jazdci si prednú časť stehien a kolená chránili aj na nich zavesenými tzv. zbrojnými šosmi. Jeden a pol ručné ťažké meče (tzv. bastardy) jazdci postupne vymieňali za ľahšie rovnako dlhé jednoručné rapiere s dvojsečnou čepeľou dlhou až 110 cm, ktoré mali síce kratšiu, ale lepšie chránenú rukoväť.

Jadro tureckej pechoty tvorili osvedčení janičiari, ktorých bolo v poľnom vojsku až 12 000 a ďalší s ťažkou jazdou tzv. sipahiov tvorili 50-tisícový sultánov osobný zbor. Boli už štandardne vyzbrojení mušketaami a v zrážkach používali jednosečné šable a

Nástup Turkov pri Moháči na tureckej miniatúre

opačne zahnuté jednosečné jatagány. Nosiť iba základnú krúžkovú zbroj a na hlavách vysoké čiapky z ťavej kože. Turecká ľahká jazda i sipahiovia stále používali dlhé kopije, reflexné luky, šable, palčáty a kruhové štíty. Na ich zbroj sa príliš nezmenila a tvorili ju drôtené košele spevnené kyrysom a kónusové prilby s nánosníkom.

Turci nezanedbali ani vývoj delostrelectva a popri ťažkých delách a mažiach, vhodných najmä pri obliehaní miest, hradov a pevností, v poli používali i ľahšie kanóny zvané zarbuzany, podobné európskym falkonetom a kulverinom, schopné strieľať na vzdialenosť okolo 300 metrov olovené či kamenné gule s hmotnosťou od jedného do troch kilogramov.

Uhorská tragédia

Po tom, čo Sulejman I. na jar 1521 dobyl uhorské pevnosti Šabac a Belehrad, stiahol sa späť, ale čakalo sa, že najneskôr v nasledujúcom roku napadne Uhorsko znovu. Nestalo sa tak, pretože sultán musel skonsolidovať Sýriu a po dobytí Rodosu ho

Nemeckí landsknechti na rytine z roku 1530

v rokoch 1524 – 1525 zdržalo aj povstanie v Egypte. Vojsko na uhorskú výpravu začal zhromažďovať až v decembri 1525 pri bývalom hlavnom meste Edirne a sústredil tu vraj až 100 000 vojakov! Časť z nich musel, pochopiteľne, nechať na postupne obsadzovaných územiach, takže k Moháču v auguste 1526 dorazil s armádou asi 60 000 bojovníkov. Oproti silám Ľudovíta II., ktoré sa odhadujú na 25 000 mužov, mal aj tak veľkú prevahu, a to nielen v ľuďoch, ale i v delostrelectve, v ktorom Uhrov prevyšoval v pomere asi 160 ku 80 hlavniam. Uhorské vojsko (cca 15 000 jazdcov a 10 000 pešákov) bolo doslova pozliepané z nedisciplinovaných oddielov šľachty, z ktorej veľká časť do vojska ani nenastúpila, a z narýchlo naverbovaných študentov, tovaríšov a mestskej chudoby. O malej dôvere Ľudovíta vo vlastné vojsko svedčí i to, že jeho osobnú gardu tvorilo 50 nemeckých landsknechtov. Uhorskej armáde velil arcibiskup Pavol Tomori. Ten do posledných chvíľ dúfal v príchod posíl, ktoré v sile asi 8 000 vojakov

čiarimi, ale musela ustúpiť. Janičiari však na úpätí svahu začali stavať palisádové opevnenie, za ktorým našlo pozície i turecké delostrelectvo. Ustupujúci Ruméľčania sa spamätali a spolu s janičiarimi a delostrelectvom spoza palisády odrážali uhorské útoky až kým k nim nedorazili anatólske posily. Vtedy pravdepodobne padol i Tomori, ktorý márne vyzýval kráľa, aby nasadil ťažkú jazdu a zálohy. Kráľ sa pohl neskoro. Uhri stratili jednotné velenie a ich jazda, zanechajúc pešiakov napospas nepriateľovi, ušla. Na úteku v močiaroch utopil aj kráľ Ľudovít...

Epilóg

Pri Moháči okrem kráľa padlo 28 uhorských veľmožov, ďalších 500 šľachticov, 4 000 jazdcov a takmer všetci pešiáci i delostrelci, čiže asi 10 000 mužov. Po bitke Turci popravili aj 1 500 zajatcov a v okolí povraždili vyše 5 000 miestnych obyvateľov. Turecké straty sa odhadujú na približne 15 000 mŕtvych. Celá bitka trvala len poldruha hodiny, no znamenala pre Uhorsko obrovskú tragédiu a začiatok 150 rokov trvajúcej tureckej poroby, ktorá po páde Pešti a Budína doľahla i na juh a juhovýchod dnešného Slovenska. Viedeň Osmanmi nikdy nedobýli. Ján Zápoľský, ktorý Ľudovítovi II. pri Moháči nepomohol, sa neskôr sám stal uhorským kráľom a spojencom Turkov, ale do histórie vstúpil ako „kráľ zradca“.

Text: PhDr. Ján Dolinay

Portrét Sulejmana I. od Tiziana

pri Segedíne zhromažďil sedmohradský magnát Ján Zápoľský, ale ten sa z tábora ani nepohol! Tomori teda zorganizoval vojsko do dvoch línii. V prvej bola za delostrelectvom takmer celá pechota s ľahkou jazdou na krídlach, v druhej ťažká jazda s kráľom a jeho gardou uprostred.

Ako prvá 29. augusta 1526 popoludní zo svahu nad bojiiskom zaútočila rumélska jazda podporovaná delostrelectvom a jani-

Turecký janičiar vyzbrojený mušketa

Ukrajinci improvizujú vo vzduchu...

Konflikt na Ukrajine ukázal, že ukrajinská armáda bola podfinancovaná, zastaraná, slabo vyzbrojená, zle vycvičená a nelojálna. Ako však modernizovať bez peňazí? Prestavbou starších modelov zbraní! Ukrajinská spoločnosť Jumik prišla s projektom modernizácie vrtuľníkov MI-2, projektovaných v ZSSR a vyrábaných do roku 1998 v Poľsku. Mnohé z 5 497 vyrobených vrtuľníkov ešte lietajú ako dôkaz jednej z najúspešnejších konštrukcií. Jumik ponúka nielen modernizáciu, ale aj prestavbu na bojovú verziu SM232. So skleným kokpitom, modernou avionikou, modernizovanými motormi GTD350SM (2×335 kW), rýchlopalným 30 mm kanónom GŠ-30 vľavo vedľa kabíny a kompozitovými krídlami na zavesenie zbraňových systémov. Na tie možno pripevniť riadené strely 9M114 Šturm-W, 9M120 Ataka-M, Hermes-A, neriadené strely alebo klasické bomby do 200 kg.

Foto: JUMIK

...aj na zemi

Ukrajinská spoločnosť Ukroboronprom ohlásila oživenie projektu staršej konštrukčnej kancelárie A. A. Morozova, zastaveného v roku 2010. Ide o ťažké bojové vozidlo pechoty BMP-64, postavené na platforme tanku T-64. Motor i prevodovka sa presunuli dopredu, čím sa zvýšila čelná odolnosť a vytvoril priestor pre trojčlennú posádku a 12-členný výsadek. Hmotnosť BMP-64 presahuje dvojnásobok hmotnosti PVB-2, pretože sa zvýšila balistická ochrana. Vrstvený pancier dopĺňa dynamic-ká ochrana z T-64BV. Výzbroj predstavujú 30 mm automatický kanón a synchronizovaný 7,62 mm guľomet, dve protitankové riadené strely, dvojica rýchlopalných kanónov GŠ-23 a 30 mm granátomet.

Foto: Ukroboronprom

Rusko testovalo raketu Jars

Rusko úspešne testovalo medzikontinentálnu balistickú raketu komplexu RS-24 Jars. Raketa, ktorú vypálili z vojenského kozmodrómu Plesetsk, zasiahla stanovený cieľ na polygóne Kura na Kamčatke. Základným cieľom skúšky bolo potvrdiť technickú spoľahlivosť rakiet aj bojové a využiteľné charakteristiky samotného raketového komplexu. Balistické rakety RS-24 Jars (SS-29), ktoré zaradili do výzbroje ruskej armády v júli 2010, sú aktualizovanou verziou striel Topol-M. Podľa médií môže medzikontinentálna strela dopraviť štyri jadrové hlavice, každú so silou 300 kiloton, na vzdialenosť 11 000 kilometrov.

Minimi pre Armádu ČR

V januári prevzala Armáda Českej republiky dodávku ľahkých guľometov Minimi kalibru 7,62 mm, od belgickej zbrojovky FH Herstal, zakúpených v roku 2012 prostredníctvom výzbrojnej agentúry NATO. Sedemdesiatštyri zbraní malo byť dodaných už v roku 2013, ale to sa nestalo údajne pre licenčné spory amerických výrobcov príslušenstva a českej spoločnosti Meopta. V AČR sa guľomety Minimi 7,62 používajú od roka 2010 ako náhrada za zastarané uk vz. 59.

Kalašnikov z Ameriky

Americká zbrojovka RWC chce v lete začať s výrobou populárnej útočnej pušky AK-47 Kalašnikov. Dôvodom sú sankcie, ktoré zakazujú obchodovať s Ruskom a dovážať ruské zbrane do USA. Spoločnosť sa rozhodla vyrábať samopaly vo svojej továrni a predávať ich pod rovnakým názvom ako ruský originál. Krátko po ohlásení sankcií mnohé predajne zbraní zaznamenali frontálny útok záujemcov o populárne pušky. Kupovali naraz osem až desať kusov po 1 000 USD za jeden.

Spolupráca Indie a USA

USA a India podpísali dohodu o vojensko-technickej spolupráci s platnosťou do roku 2025. Podľa nej budú okrem iného spolu vyvíjať a vyrábať miniatúrny bezpilotný lietajúci prostriedok RQ-11 Raven. Spolupráca sa týka aj vývoja amerického elektromagnetického katapultu EMALS pre lietadlové lode. Spoločne budú vyrábať aj nové letecké prúdové motory a nové manipulačné moduly pre transportné lietadlá Lockheed Martin C-130J Super Hercules.

Ruský dron Čiřok

Dcérska firma ruskej technologickkej spoločnosti Rostech skonštruovala dva prototypy prieskumno-útočného bezpilotného lietadla s krycím názvom Čiřok s maximálnym užitočným zaťažením 300 kilogramov a v súčasnosti pripravuje jeho testovanie. Maximálna vzletová hmotnosť je 700 kilogramov. Dokáže vystúpiť do výšky 6 000 metrov s doletom do 2 500 kilometrov. V trupe nesie zbrane. Konštruktéri zdokonaľujú aerodynamiku a zachytiteľnosť radarovými systémami. Výroba sa má začať na budúci rok.

Elektromagnetické delá

V US Navy špecifikovali technické požiadavky pre elektromagnetické delá (railgun), ktoré chce čo najskôr zaradiť do výzbroje. Vyberá z ponúk firiem BAE Systems a General Atomics. Prvá ponúka kvalitnejšie chladenie a teda rýchlejšiu paľbu i vyššiu životnosť. Delo musí byť schopné sledovať malé ciele ako bezpilotné lietadlá a protiletové strely aj na veľkú vzdialenosť. Musí vedieť ničiť ciele ako balistické rakety aj vo výške 185 km. Projektily majú dosahovať rýchlosť Mach 7,5. Vojenské námorníctvo bude elektromagnetické delá testovať na lodi USNS Millinocket (JHSV-3). V prvej fáze bude zbraň páliť len jednotlivými ranami, s automatickým nabíjaním sa ráta najskôr v roku 2018, so zavedením až po roku 2020.

Do 10. ročníka literárnej súťaže ministra obrany prišlo 210 prác študentov vysokých a stredných škôl. Komisia vybrala desať príspevkov – po päť v stredoškolskej a vo vysokoškolskej kategórii. Práce boli bez uvedenia osobných údajov autorov zverejnené na facebookovom profile ministerstva obrany, kde ich mohli čitatelia od 20. do 27. novembra 2014 hodnotiť. Do hlasovania sa zapojilo 2 250 účastníkov a ich hlasy rozhodli o víťazoch. V kategórii Študenti vysokých škôl zvíťazil Igor Michalčík z Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Jeho poviedka *Zabíja vojna, nie nepriateľ* získala 728 hlasov. Druhý skončil Radovan Potočár (Masarykova univerzita v Brne) s poviedkou *Batoh zostane v rodine* (549 hlasov) a tretí bol Lukáš Jurík (Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach) s prácou *Ryšavá Rebélia* (272 hlasov).

Igor Michalčík:

Zabíja vojna, nie nepriateľ

„Vidíš? Tam hore, ako je vyjazdená cesta od traktora, vedľa ten vysoký strom a elektrický stĺp. Vtedy tam nič z toho nebolo, len tá cesta. Tam sme s bratom našli mýnometný granát. Vieš, ako vyzerá? Je ako slza s kvetom na vrchole. Krásny predmet. Ideálny na hranie. Pokrútiť, obúchať, otvoriť. Pravdaže, vybuchol. Hodnú chvíľu sme tam ležali, aj keď už celá dedina počula, ako sa zvuk odráža z jednej stranu doliny na druhú. Michal mal roztrhané celé brucho a mňa zasiahol šrapnel sem do stehna. Naložili nás na voz so slamou. Ako dva deravé mechy pšenice, z ktorých sa pomaly sypali červené zrná. Boli všade na tráve, na slame, voze, ceste. Keď tak nad tým premýšľam, možno sme tam neležali až tak dlho, no vtedy bežal čas akosi pomaly. V hlave mi hučal ten rachot, ako keď zakričíš na kopce a tvoj hlas sa ti niekoľkokrát vráti.

Viezli nás do Svidníka. Tam bola najbližšia nemocnica v okolí. Veď aj dnes je to tak. Voz sa kýval zo strany na stranu a

spredu dozadu pod každým záberom konských kopýt. Bratovi bolo vidieť črevá. Tak bol na tom zle. Ako sme na tom voze ležali, chytil ma za ruku a silno chrčal. Okamžite som mu ju dal preč, bola celá od krvi. Nevedel som, že to boli posledné zvyšky jeho síl, ktoré sa ku mne natiahli. Bol som ešte dieťa. Párkrát sa voz ešte zakolísal a zostal som na ňom živý sám. Možno to bol náš granát, možno nemecký. Čert ho ber, aj americký keby bol.

Nemusíš ani vidieť uniformu, ani vedieť, kadiaľ ide front. Aj tak ťa vojna zabije. Chlapce, len sa nikdy do takého svinstva nedostaň, lebo aj tvoje deti môže vojna pochovať. Podaj mi nôž, nech odtiaľ môžem zoškrabať ten mach, narástlo ho tu, ako keby nemal kde.“

A tak som podal dedovi nôž a pustil sa do čistenia žulovej dosky. Obaja sme po tom dlhom príhovore ostali ticho. Verím, že len navonok, pretože v mojej hlave hmýrilo nespočetne veľa myšlienok. Pýtal som sa sám seba, kde zmizli také pocity,

živé, odžité, niekedy až veľmi reálne. Kto ich ešte dokáže preniesť na nás, na tých, ktorí sú tu sotva dve desaťročia. Nie sú to dejepisné knihy. Dokonca ani prejavy tých, čo rečnili prednedávnom na Dukle. Bol som tam, jedna hlava v dave. Práve preto, aby som aspoň na moment precítil pocity tých, čo ležali okolo mňa, padli za našu krajinu. Veď to neboli čísla, dátumy, miesta, ale ľudia.

Možno moja generácia už vôbec nedokáže vpiť to, čo sa prelialo kedysi, keď ešte región pod Duklou nejestvoval. A možno práve takto je to dobre, pretože veľa z nás by čo i len štipku tohto údely nedokázalo na svojich pleciah uniesť.

„Poď, pôjdeme, už stačí. Zapálime sviečky a pôjdeme.“ Pomohol som dedovi zapáliť dva kahance, rozlúčili sme sa s Michalom a opustili pstrinský cintorín. Je z neho krásny výhľad na celú dedinu. A keď na druhej strane doliny uvidím to miesto, budem vedieť, čo cítim.

Foto: Ivan Kelement

Bunker spája Európu

Do vojenského múzea v bunkri B-S-8 Hřbitov na Kopčianskej ulici v Petržalke 20. januára zavítala takmer stovka študentov stredných škôl z celej Európy. Študenti a učitelia z Pedagogickej a sociálnej akadémie v Bratislave si v rámci medzinárodného projektu Comenius priviedli rovesníkov spolu s učiteľmi z Francúzska, Poľska, Španielska, Maďarska, Portugalska, Talianska, Grécka, Litvy, Nemecka a Turecka. Veliteľ bunkra Míchál Olšakovský ich oboznámil o dejinách a ľudských právach v Československu. Návštevníci položili kyticu vďaky pod centrálny kríž na vojenskom historickom cintoríne z prvej svetovej vojny. Najväčším lákadlom bol interiér vojenského múzea v bunkri, kde sa dozvedeli rôzne zaujímavosti o živote vojakov v Československej obrannej línii Petržalky v rokoch 1938 – 1945 a o Československej armáde do roku 1989. K akcii sa pripojili Vojenský historický ústav, Ministerstvo obrany i OS SR.

Text a foto: Miroslav Košírer

Vojaci na ľade

V ENEL aréne v Liptovskom Mikuláši sa uskutočnil 29. januára 2015 hokejový turnaj o LIPTOV CUP 2015, ktorý organizoval Úrad hlavného lekára (ÚHL) Ružomberok. Zapojilo sa doň šesť hokejových družstiev z Ozbrojených síl SR. Suverénnym víťazom sa stalo hokejové družstvo Akadémie ozbrojených síl (v žltočervom), ktoré vo finále porazilo ÚHL Ružomberok 5 : 0. Tretia bola Brigáda velenia a riadenia prieskumu Zvolen.

Text a foto: (hg)

Moderné vozy striedajú veterány

Minister obrany SR Martin Glváč odovzdal 29. januára vojakom ozbrojených síl 28 vozidiel Land Rover, 12 vozidiel AKTIS a 15 vozidiel TATRA. „Je to naplnenie nášho zámeru dávať viac peňazí do konkrétnych modernizačných projektov,“ povedal minister. Dodal, že pri transparentnom zaobstaraní rezort využil nákup cez agentúru NATO – NSPA a modernizačný zámer nevzišiel len „od stola“, ale „pomohli tomu viaceré cvičenia, ktoré sme zorganizovali a z ktorých vyplynulo, na aký účel a kde ich potrebujeme“. Možno pripomenúť, že od roku 2012 dostali vojaci 70 nových Land Roverov, 30 Aktisov a 20 vozidiel Tatra 815.

„Môj skoro tridsať rokov starý UAZ bol viac v opravárenskej dielni, ako by som na ňom jazdil. V oblasti jazdných vlastností či bezpečnosti sa s novým Land Roverom takmer nedá porovnať,“ povedal nám vojak Martin Križalkovič, keď po prevzatí vozidla dorazil z Bratislavy na svoju rotu podpory velenia 2. mechanizovanej brigády v Prešove. „Na korbe Aktisu sú sklápacie lavičky, ako aj vhodne rozmiestnené upevňovacie body na náklad a má dobre riešené zdvíhacie zadné čelo. Oceňujem, že v tejto najnovšej verzii je väčšia kabína aj s ležadlom, ktoré možno využiť počas dlhších presunov alebo na cvičeniach,“ zhodnotil svoj nový stroj nadrotmajster Jozef Lomnický po tom, ako odstavil vozidlo v Centre výcviku a kynológie Vojenskej polície vo Vlkanovej. „Kabína TATRY 815 – 7 Multilift je pancierovaná, takže vozidlo je vhodné aj do operácií,“ povedal slobodník Ľuboš Baran z prešovského práporu logistickej podpory. Dodajme, že tat-

rovka má o. i. moderný hákový nakladač určený napríklad na prevoz kontajnerov a na využitie plošiny Flat Track. Tá je určená na prevoz pásovej a kolesovej techniky a paletizovaného materiálu, pričom pri nakladaní už netreba žeriav a súpravu ťahača s podvalníkom, pretože vozidlo je v tomto smere samostatné. Ako uviedol kapitán Michal Kubiš z veliteľstva pozemných síl, ďalšie vozidlá boli vyčlenené o. i. aj pre útvary v Hlohovci, Trebišove či v Žiline.

„Vozidlá boli prioritne pridelené útvarom, ktoré sú určené do síl vysokej pripravenosti, ako aj pre budovanie spoločnej bojovej skupiny EÚ krajín V4. Samozrejme, budú sa využívať aj v rámci domáceho krízového manažmentu,“ zdôraznil veliteľ pozemných síl brigádny generál Ondřej Novosad.

Text: Pavol Vitko

Foto: Michal Psota, Roman Kment

Výročie Vojenskej polície

Dvadsať štvrté výročie vzniku Vojenskej polície si 29. januára pripomenuli jej príslušníci v Trenčíne slávnostným nástupom. Riaditeľ Vojenskej polície plukovník Milan Hamar udelil medaily za výborné plnenie úloh na území Slovenska a v zahraničných operáciách. Ocenenie získal aj najlepší poddôstojník Vojenskej polície za rok 2014 rotmajster Jozef Kmeť. Súčasťou osláv bola premiéra dokumentu o Vojenskej polícii, ktorého autorom je kpt. Peter Garaj. Generálporučík Milan Maxim ocenil odznakom náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR II. triedy činnosť plukovníka Milana Hamara a dobrú spoluprácu Vojenskej polície a OS SR. Ďalší príslušníci Vojenskej polície prevzali pamätné medaily ministra obrany SR III. stupňa.

Pridelenci na návšteve

Raketometný oddiel PS OS SR navštívili 19. januára príslušníci vojenského diplomatického zboru, aby sa oboznámili s jeho hlavnými úlohami, organizačnou štruktúrou a poslaním. Vojaci z 1. raketometnej batérie zabezpečili dynamickú ukážku RM vz. 70/85 MODULAR a muničného vozidla. Predstavitelia vojenského diplomatického zboru na znak vďaky venovali rmo PS OS SR odznak Zboru pridelencov obrany. Vojenský diplomati v pondelok navštívili aj posádku Rožňava. Zástupca veliteľa praporu rchbo major Ondrej Iliško a náčelník štábu rmo major Ján Hric im predstavili svoje útvary. Pridelenci si pozreli aj statickú ukážku zavedenej techniky a materiálu a dynamickú ukážku dekontaminácie techniky.

Cvičenie logistov

Tohtoročné cvičenie Capable Logistician 2015 bude slúžiť na precvičenie a hodnotenie logistických jednotiek pre V4 EUBG 2016 a na prípravu mnohonárodných logistických aspektov cvičenia Trident Juncture 2015. V dňoch 26.- 30. januára sa ako jeho prvá fáza uskutočnilo veliteľsko-štábne cvičenie Capable Logistician 2015 Table Top Exercise (CL15 TTEX) v maďarskom Székesfehérvári. Druhá fáza LIVEX sa uskutoční v júni. Na CL15 TTEX sa za OS SR zúčastnilo jedenásť príslušníkov zo zložiek generálneho štábu, úradu logistického zabezpečenia, pozemných síl, úradu hlavného lekára a Vojenskej polície.

Preverka ozbrojených síl

5. februára v skorých ranných hodinách nariadil náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Milan Maxim cvičnú preverku pohotovosti vo vybraných útvaroch a zariadeniach ozbrojených síl. Preverka sa uskutočnila neočakávaným spôsobom a neboli vopred známe preverované útvary. „Takéto preverenie je dôležité preto, lebo sa robí neočakávané a zvyšuje pripravenosť našich ozbrojených síl v prípade potreby ich reálneho nasadenia,” povedal minister obrany Martin Glváč. „Cieľom bolo preverenie pripravenosti síl a prostriedkov na rýchlu aktiváciu v prípade vyslania deklarovaných síl mimo územia Slovenskej republiky a pri vzniku mimoriadnej udalosti alebo krízovej situácie na našom území,” uviedol genpor. Maxim. Všetky preverované jednotky splnili svoje úlohy. „Potvrdilo sa, že ideme správnou cestou a neočakávané preverky majú význam,” zhodnotil preverku minister obrany SR Martin Glváč.

Ocenenie za publicistiku

Za publikačnú činnosť najmä o novodobých vojnových veteránoch ocenila nezisková organizácia Pro Memoria Veteranorum šéfredaktora OBRANY Pavla Vitka svojou medailou.

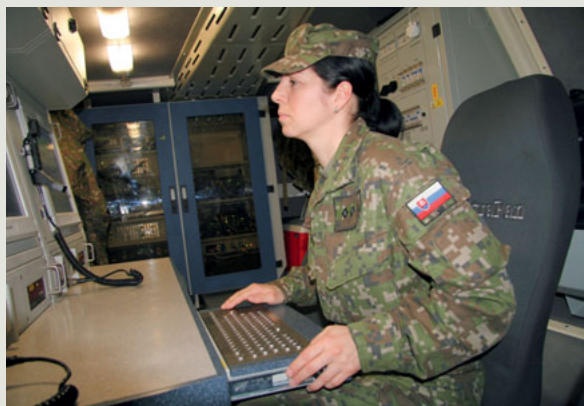

Nestala sa veterinárkou

Rodáčka z Betliara Henrieta Ivanková (vpravo) chcela byť pôvodne veterinárkou. Tak premýšľala ešte na strednej poľnohospodárskej škole v Čečejovciach. Do armády ju vtedy zlákala spolužiačka. Paradoxne, tá sa na rozdiel od Henriety napokon na ročnú práporčicku školu v Novom Meste nad Váhom na jeseň 1990 nedostala.

Rotmajsterka Henrieta Ivanková začínala svoju kariéru v prieskumnom prápore vo Vajnorochoch, pokračovala v rožňavskom protiletadlovom útvere.

V súčasnosti pôsobí v nitrianskej protiletadlovej raketovej brigáde, ako starší pomocník logistiky 1. protiletadlovej raketovej skupiny S - 300.

Mama jej po návrate z práce oznámila, že videla v správach reportáž, ako ženy skladali slávnostnú vojenskú prisahu. „Bolo to v roku 2002 a hneď na druhý deň som vyštartovala u nás v Humennom na okresnú vojenskú správu. Zaujímalo ma, ako sa aj ja môžem stať vojačkou. Dostala som potrebné informácie, zvládla výberové konanie a ocitla som sa v Martine v základnom výcviku,“ spomína desiatnička Martina Bačová.

Heron na privítanie

Jej prvým vojenským útvarom sa stala vtedajšia vrtuľníková základňa v Prešove. Pracovala ako staršia operátorka blížnej prírodnej rádionavigačnej stanice. Práca ju celkom zaujala. Popri zamestnaní si rozšírila vzdelanie o elektrotechnický odbor. Získala z neho výučný list. Prešla výberom a v roku 2006 sa dostala do zahraničnej misie. Rok pôsobila v mierovej misii OSN UNDOF na Golanských výšinách. Po prvý raz mala možnosť stretnúť sa s vojakmi iných armád, ktorí v misii pôsobili. Boli to najmä rakúski vojaci, keďže slovenská strážna jednotka bola súčasťou rakúskeho práporu.

Hneď po príchode na Golany zažila doslova a písmena poriadnu lekciu. Rakúski kolegovia vyberali ľudí na patrolu na vrch Hermon. Prihlásila sa aj Martina. „Vôbec som nevedela, čo ma čaká, že je to najvyšší kopec v celom regióne. A na jeho vrchole pozorovacia a patrolovacia pozícia. Lepšie som to pochopila až v priebehu päťhodinového výstupu, keď sme museli zdolať prevýšenie takmer dvetisíc metrov. Vďaka mojej dobrej fyzickej kondícii som však výstup zvládla,“ hovorí Martina a dodáva: „Odmenou

Rozhodla televízia

Martinu od malička lákala služba v ozbrojených zboroch. Chýbali jej však potrebné informácie o možnostiach uplatnenia žien v nich. Preto v rodnom Humennom vyštudovala dievčenskú odbornú školu – odbor obchod a podnikanie, pracovala vo videopožičovni, chvíľu aj vo Švajčiarsku. Až o všetkom rozhodli jedny televízne noviny.

Cyperské poučenia

Do misie OSN UNFICYP odchádzala v roku 2002 ako podpráporčíčka. Bola to jej prvá medzinárodná skúsenosť. Pomerne krátko po tom, ako Slovensko prevzalo od Rakúska velenie v jednom zo sektorov misie UNFICYP. „Myslela som si, že angličtinu ovládam. Pred misiou som si sama zaplatila kurz. Ale už prvý telefonát s britským vojakom ma presvedčil o opaku. Za jeden a pol roka som sa v misii veľa naučila. Mala som v kontingente na starosti sklady a zásobovanie našich a maďarských vojakov. Dodnes mi utkvie v pamäti zážitok z príchodu vysokých dôstojníkov z velenia UNFICYP. Samozrejme, že som sa postavila do pozornosti a zahlásila. Vzápätí som bola prekvapená, že spomínaný dôstojník sa mi osobne predstavil, spýtal sa, ako sa mám, ako sa mi slúži, ako žije moja rodina. Bolo to pre mňa niečo nové, na čo som zo Slovenska nebola zvyknutá,“ spomína Henrieta. Po návrate musela dobrovoľne prijať zníženú hodnotu. A tak je dnes po takmer 25 rokoch služby v ozbrojených silách znova rotmajsterkou. Rovnako, ako keď opustila vojenskú školu v Novom Meste nad Váhom...

Na Cyprus sa znova vrátila v roku 2013 a to na celý rok. Medzitým sa medzinárodná komunita v slovenskom 4. sektore rozšírila o srbskú strážnu čatu a chorvátskych i ukrajinských vojenských pozorovateľov – styčných dôstojníkov (MOLO). Zasa ju čakala nová medzinárodná skúsenosť, osobná výzva, či si poradí so všetkými úlohami. Henrieta bola tentoraz výkonná poddôstojníčka strážnej rot (skladá sa z troch čiat: slovenskej, maďarskej a srbskej). Mala na starosti materiál, zbrane, zásobovanie jednotlivých pozícií. Pripomína, že všetko je to o ľuďoch.

Ústretovosť veľvyslankyne

„Oni sú vlastne počas misie vaša rodina. Keď si s niekým nesadnete, tak je zle. Mala som šťastie na dobrý medzinárodný kolektív. Hoci každý národ má svoju mentalitu. Spoznala som dobrosrdečnosť srbských vojakov. Z Cypru som sa vrátila v septembri minulého roku, ale stále udržiavame kontakty. Azda najviac spomínam na našu veľvyslankyňu na Cypre pani Oksanu Tomovú. Niekoľkokrát nás navštívila, zaujímala sa o naše pôsobenie v misii, rodiny, výchovu detí na diaľku. Porozprávala sa s každou slovenskou vojačkou, pozvala nás do svojej rezidencie. Mala som z toho veľmi dobrý pocit,“ zdôrazňuje rotmajsterka Ivanková.

V súčasnosti zabezpečuje spoločne so svojimi kolegami výjazdy a opravy techniky v 1. protiletadlovej raketovej skupine S – 300. Medzičasom diaľkovo absolvovala štúdium na Materiálovo - technologickej fakulte v Trnave Slovenskej technickej univerzity v Bratislave. Pri otázke, či by sa znova rozhodla pre ozbrojenú silu, po krátkom premýšľaní poznamenáva, že ju zaujíma práca s ľuďmi, pôsobenie OSN v rôznych krajinách. Zrejme by sa vybrala touto cestou. Ale ako civil, nie vojak.

Text: Jozef Žiak ● Foto archív HI

bol pre nás neskutočne krásny výhľad na celú biblickú krajinu pod nami. Na Izrael, Sýriu a Libanon.“

Martina slúžila ako strelec – operátor. Strážila pozíciu číslo 33, chodila na patrolovacie hliadky. Pred odchodom na Golany mala trochu obavy, ako sa dohovori s vojakmi iných armád. V strednej škole angličtinu nemala. Len ruštinu a nemčinu. A práve ovládanie nemčiny sa pre ňu ukázalo dôležité. „Pri komunikácii s rakúskymi vojakmi sa ukázalo, že tie školské základy som mala celkom dobré. V priebehu misie som si ich ešte rozšírila,“ priznáva desiatnička Bačová.

Výzva menom ASTRA

Z misie sa vrátila k svojmu útvaru do Prešova. Jej ďalšou zastávkou bol michalovský samohybný delostrelecký oddiel. V minulom roku napokon zakotvila v nitrianskej protiletadlovej raketovej brigáde. Momentálne sa zaučba na automatizovanom systéme velenia ASTRA. Pod vedením starších, skúsenejších kolegov úspešne zdoláva úskalia novej odbornosti. Je spokojná. Napriek tomu, že ju čaká ešte mnoho úsilia, aby svoju novú pozíciu dokonale zvládla. Okrem toho už druhý rok externe študuje odbor zdravotnícky záchranár. V ozbrojených silách chce podľa vlastných slov dosiahnuť ešte viac. Teší ju, že bola navrhnutá na čatársku hodnotu. Berie to ako postupné napĺňanie svojho detského sna, ktorého konkrétnu predstavu dala pred takmer 13 rokmi jedna reportáž v televízii.

Text a foto: Jozef Žiak

• Príprava prvej rotácie (marec 2015) misie UNFICYP v roku 2015 a celkovo už deviatej rotácie v zodpovednosti protiletadlovej raketovej brigády sa začala v Nitre. Výcvik otvoril zástupca veliteľa plrb pplk. Jozef Paňko, ktorý v pondelok 12. januára oboznámil účastníkov s cieľom, úlohami, témami a programom výcviku zameraného na prípravu štábu, strážnej rot a podporných prvkov. Výcvik vedú vyškolení skúsení inštruktori a profesionálni vojaci, ktorí sa na prelome mesiacov november-december minulého roka zúčastnili na výcviku kľúčového personálu vo VJVM Martin. Výcvik jednotky do mierovej operácie zavŕši 2. až 4. februára certifikácia formou taktického cvičenia na posádkovom cvičisku Kolíňanský vrch.

• Príslušníci veliteľstva topolčianskej brigády sa 14. januára zúčastnili na zdokonaľovacej príprave v priestoroch posádkovej strelnice Lipovník, aby si precvičili predmety vševojskovej prípravy. Precvičovali manipuláciu so zbraňou, strelbu na pevné ciele z pištole, na miznúce a pohyblivé ciele zo samopalů, orientáciu v teréne podľa mapy a pochod podľa azimutu, nástražné výbušné systémy, organizáciu spojenia, základy vedenia komunikácie v anglickom jazyku a spolupráce v tíme. Upevnili si aj poznatky z taktickej a zdravotníckej prípravy.

• V spolupráci s veliteľskými orgánmi Práporu výcviku Martin sa 19. januára v skorých ranných hodinách v priestoroch rot základného výcviku uskutočnila preventívno-bezpečnostná akcia zameraná na zistenie prítomnosti omamných a psychotropných látok u čakateľov prípravnej služby. Okrem príslušníkov Vojenskej polície a ich psovodov sa na nej zúčastnili aj psovodi Zboru väzenskej a justičnej stráže ÚVTOS pre mladistvých Sučany a príslušníci PZ SR so služobnými psami. Okrem odhaľovacej a pátracej činnosti sa zamerali aj na preventívny charakter. Preverili aj koordináciu a kooperáciu bezpečnostných zložiek.

• Vojaci predurčení do jednotky DCM-C (Deployable Communication Module), ktorá pôsobí v operácii Resolute Support (RS) v Afganistane, ukončili dvojtýždňovú prípravu vo Výcvikovej jednotke vojenských misií (VJVM) Práporu výcviku Martin. Výcvik sa zamerával na improvizované výbušné systémy, ošetrovanie zranení, prívolať podporu a transport zraneného, osvojenie si základných spojovacích procedúr a podávanie hlásení. Hlavnou časťou bolo praktické precvičenie získaných vedomostí a štandardných operačných postupov na posádkovom cvičisku Sučany a v priestoroch Práporu výcviku Martin. V druhom týždni výcviku sa kladol veľký dôraz na činnosť počas konvojov, ale aj v pešej patrole. Vojaci uspeli vedomosťami a výkonmi na veľmi dobrej úrovni.

• Príslušníci seredského ženijného práporu aj v zime naplno využívajú svoju posádkovú výcvikovú základňu. Na cvičisku Váh prebiehajú jazdy bojových vozidiel. Cvičili tu aj príslušníci 3. ženijnej technickej rot, ktorí si opakovali činnosť družstva – hliadky počas prieskumu ciest. Každá prieskumná hliadka, vybavená mnohľadačkou, diaľkometerom a teleskopickým prístrojom na meranie únosnosti ciest, vyhladávala vhodné trasy na presun techniky. Príslušníci 4. ženijnej technickej rot sa učili zvládnuť prepad zo strany protivníka pri presune zalesneným terénom.

• 26. – 28. januára sa v priestoroch Odboru výcviku a kynológie VP Vlkánová – Hronsek konalo inštrukčno-metodické zamestnanie Ochrana a sprevádzanie. Príslušníci Vojenskej polície si zosúladiť činnosti týkajúce sa ochrany a sprevádzania pri zabezpečovaní akcií, činnosť ochranného tímu pri riešení krízových situácií a strelbu z vozidla v podmienkach blížiacich sa realite.

Boj bez výstrelu

Príslušníci prieskumnej batérie rožňavského raketometného oddielu od inštruktorov Odboru špeciálneho výcviku Centra výcviku Lešť v priebehu svojho dvojtýždňového kurzu boja zblízka neraz počuli: Vašou primárnou zbraňou je samopal vzor 58. Ale keď sa dostanete do situácie, že nie je možné použiť strelbu na obranu seba či spolubojovníkov, musíte použiť techniky boja zblízka.

Poručík Jozef Rumlík vysvetľuje, že kurz pripravili špeciálne podľa požiadaviek rožňavských vojakov. Prvý týždeň si osvojovali rôzne sebaobránné techniky (úder, kopy, pákové techniky, využitie svojej strelnej zbrane a noža na tento účel).

Kurz šitý na mieru

„Druhý týždeň sa snažili všetky získané poznatky využívať pri plnení reálnych úloh pod rôznorodým stresom (časovým, spôsobeným prepadmi, výbuchmi, v uzavretých zadymených priestoroch). Museli ich okrem iného vedieť použiť aj pri

prekonávaní prekážkovej dráhy, keď boli fyzicky vyčerpaní. Išlo o to, aby sa naučili plniť všetky úlohy ako tím,“ približuje náplň kurzu.

Medzitým sa rožňavskí vojaci približujú k budove pri vododrome. Inštruktor rotmajster Jozef Andrášik pozorne sleduje činnosť jednotlivých tímov. „Ich úlohou je oslobodenie vlastného kolegu, ktorý bol unesený počas patroly. Najskôr museli zistiť, kde sa nachádza. A potom ho spo-

Ak sa vojak dostane do situácie, kde nie je možné použiť streľbu na svoju obranu, alebo svojich spolubojovníkov, musí použiť techniky boja zblízka. Techniky boja zblízka so samopalom poznáme útočné a obranné. Pri útočných technikách sa vojak snaží útočiť a zasiahnuť citlivé a odkryté miesta protivníka. Pri obranných technikách využíva zbraň na odvrátenie rôznych druhov útokov protivníka napríklad chladnými zbraňami (nôž, lopatka, palica...) a takisto sa usiluje zasiahnuť citlivé a odkryté miesta protivníka. Je to teda situácia, keď je útok vedený z krátkej vzdialenosti a nemôže eliminovať protivníka použitím streľby (krátka vzdialenosť, nedostatok munície, porucha zbrane...). Zároveň sa tieto techniky používajú pri prekvapení nepriateľa alebo keď ho treba zneškodniť bez výstrelu na krátku vzdialenosť. Používa sa takisto pri eliminovaní protivníka, ktorý zaútočil bodno-sečnými zbraňami.

Lebo nevedeli, či sa v danej budove nenachádzali aj civilisti. Preto museli všetko riešiť technikami boja zblízka na krátku vzdialenosť. Navyše úlohu plnili za zníženej viditeľnosti v miestnostiach. Nevedeli, odkiaľ môže prísť útok, či a ako bude protivník ozbrojený. Úlohy riešili v ostrom protisvetle, v budove bol veľký hluk. Teda všetko podmienky, ktoré mali ešte viac znížiť ich koncentráciu. Rotmajster Andrášik pripomína, že aj takýmto spôsobom sa snažili modelovú situáciu čo najviac priblížiť novej realite.

Spoločne s inštruktormi pozorne sledoval situáciu aj veliteľ prieskumnej batérie rožňavského raketometného oddielu kapitán Miroslav Mikuš. Zdôrazňuje, že cieľom kurzu bolo zdokonaľiť zručnosti príslušníkov batérie v boji zblízka. Získať potrebný stupeň psychickej i fyzickej odolnosti pri tejto činnosti, ale aj praktické návyky celého tímu v boji zblízka, v zasta-

vanom priestore pri zaisťovaní zajatcov a ochrane vlastných. „Kurz vznikol na základe našich požiadaviek. Podľa toho, čo som potreboval s vojakmi precvičiť. Svoj účel splnil. Uvítal by som v budúcnosti aj jeho vyšší stupeň. Veľmi dobré bolo, že v priebehu kurzu sme mali k dispozícii fotografie, filmové zábery. Teda vedeli sme si ujasniť, čo robíme dobre, čo zle a napraviť nedostatky. V tomto smere sú podmienky, ktoré poskytuje Centrum výcviku Lešť, neoceniteľné.“ Veliteľ batérie napriek spokojnosti už dnes vie, že musí ďalej pracovať na zlepšení spolupráce medzi jednotlivými tímami pri plnení úloh, vzájomnej komunikácii. Čaká ich ešte dosť práce, ale je rád, že jednotka má zdravé základy. Vyzdvihol najmä prístup veliteľa družstva rotného Vladimíra Hajduka (mimochodom, jediného z ôsmich veliteľov družstiev, ktorého reálne v batérii má), čatára Vojtecha Nováka, desiatnika Juraja Furajtára a slobodníka Jána Dureka.

Modriny patria k výcviku

Pri výcviku jednotlivých prvkov sebaobranu získali prieskumníci aj modriny. Ale to patrí podľa desiatnika Jána Furajtára k výcviku. „Kurz splnil moje očakávania. Hlavne som sa naučil brániť v takýchto podmienkach vlastnou zbraňou. Doteraz sme boli zvyknutí používať ju len na streľbu. Zistili sme, že sa dá použiť aj na našu obranu. Napríklad pri útoku s nožom. Výhodou je, že sme z jednej jednotky. Veľmi dobre sa poznáme. Aj z pôsobenia v operácii ALTHEA v Bosne a Hercegovine či ISAF v Afganistane. Preto vieme, čo môžeme jeden od druhého čakať aj v stresových situáciách.“

Poručík Rumlik pripomína, že počas kurzu kládli hlavný dôraz na tímovú prácu. Veď všetky úlohy reálne plnil spoločne celý tím. Lebo nie iba vynikajúci jedinec, ale spoločné úsilie celého tímu rozhodlo o úspechu. „Bol som spoločne s inštruktormi príjemne prekvapený, ako zodpovedne pristúpili prieskumníci k výcviku. Bolo cítiť tímový duch. Keď bude z ich strany požiadavka, vieme pridať do kurzu ďalšie úlohy, pripraviť ďalšie modelové situácie,“ hodnotí kurz poručík Jozef Rumlik z Centra výcviku Lešť.

Text: Jozef Žiak

Foto: autor, Centrum výcviku Lešť

ločným úsilím tímu oslobodiť,“ konštatuje inštruktor. Rožňavčania mali pri plnení spomínanej úlohy sťažené podmienky. Aj tým, že nemohli použiť strelné zbrane.

Mama a smútok

„Dnes boli do Siene slávy uvedení aj štyria vojaci, ktorí obetovali to najcennejšie, svoj život,“ povedal minister obrany Martin Glváč 27. novembra minulého roku, keď uviedol do Siene slávy ministerstva obrany in memoriam aj rotného Daniela Kavuliaka. V hľadisku Slovenského národného divadla sedeli tiež Danielovi rodičia a ďalšia rodina.

„Bol to vynikajúci chlapec, rodinný typ, ktorý vedel všetko urobiť a vždy bol ochotný pomôcť,“ povedala nám vzápätí po slávnostnom akte jeho mama pani Mária Kavuliaková.

Paľba zákerného nepriateľa

„Máme štyri deti, Danulo bol najstarší. Najprv sa vyučil za stolára, dokončil si maturitu a dostal sa na vysokú vojenskú školu,“ spomenula. „Po prvom ročníku však z vojen-

skej akadémie odišiel. Asi na uniformu ešte vtedy nedorástol. Boli sme z toho s manželkou sklamaní, robil po stavbách, chcel zarábať. Keď sa neskôr opätovne rozhodol pre armádu a stal sa z neho profesionálny vojak, spolu so ženou sme mu to schvaľovali, a boli sme na neho hrdí,“ dodal Danielov otec František, keď prevzal z rúk ministra Glváča ocenenie za neobehého syna.

Pripomeňme, že Daniel padol pri plnení svojich povinností po zákernom útoku

nepriateľa v utorok 9. júla 2013 v operácii ISAF v Afganistane. Bol vtedy už šiesty rok ženatý s manželkou Luciou. Počas pohrebu s plnými vojenskými poctami 12. júla 2013 v jeho rodnej Turzovke náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Peter Vojtek vyhlásil rozkaz ministra obrany SR Martina Glváča, ktorý čatára Daniela Kavuliaka mimoriadne povýšil in memoriam do hodnosti rotný. Minister Glváč zároveň udelil rotnému Danielovi Kavuliakovi naj-

František Kavuliak na slávnostnom uvedení svojho syna do Siene slávy in memoriam (štvrtý zľava)

Ženy vo vojenských operáciách

V novembri 2014 realizovala Sekcia ľudských zdrojov MO SR výskum, ktorý sa zaoberal aj postavením žien v operáciách medzinárodného krízového manažmentu (MKM).

Viac ako polovica vojakov – mužov aj žien, ktorí pôsobili v zmiešaných vojenských jednotkách v zahraničí, konštatovalo, že zmiešané jednotky majú pozitívny vplyv na celkový výkon jednotky. Opačný názor mali približne traja z desiatich profesionálnych vojakov a vojačiek (graf č. 1). Medzi najväčšie prínosy zmiešaného kolektívu respondenti uvádzali upevne-

nie kolektívu, vzájomné dopĺňanie, odľahčenie ťažkej situácie, muži oceňovali pokoj žien a ich odlišný pohľad na situáciu, ženy najmä efektívnosť mužov. Z negatív boli najčastejšie uvádzané vznik rozbrojov a zhoršovanie vzťahov, niektorí respondenti hodnotili takýto zmiešaný kolektív ako menej spoľahlivý, resp. menej efektívny.

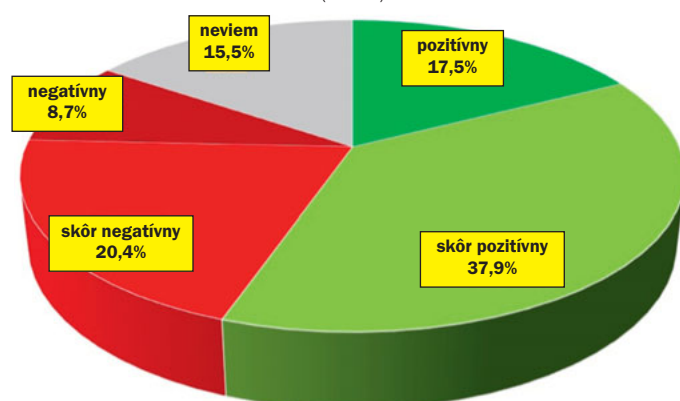
Viac ako dve tretiny respondentov uviedli, že sa vo svojej praxi nestretli s diskrimináciou podľa pohlavia pri výberoch do operácií MKM. Len štvrtina opýtaných žien tvrdí, že pri vysielaní do operácií MKM sú zvýhodňovaní muži. Medzi mužmi je názor o zvýhodňovaní žien pri výbere do misií menej častý, zastáva ho len zhruba každý siedmy muž (graf č. 2).

Pomerne vyrovnané názory mužov a žien boli aj na služobné postavenie profesionálnych vojačiek vo vojenských jednotkách v rámci operácií MKM. Viac ako polovica vojakov (55 %) a vojačiek (52 %) uvádza, že ženy majú mať rovnakú šancu, rovnaké povinnosti a rovnaké výkonnostné normy ako muži na rovnakých pozíciách. K názoru, aby ženy vykonávali len určité presne špecifikované funkcie, že by mali mať osobitné profesionálne dráhy a výkonnostné normy zohľadňujúce odlišnosti (osobitosti) ženského pohlavia, sa prikláňa len niečo viac ako tretina profesionálnych vojakov (37 %) a vojačiek (36 %).

Výsledky výskumu ukázali, že pôsobenie profesionálnych vojačiek v operáciách MKM v ozbrojených silách vnímajú obidve pohlavia, muži aj ženy, prevažne pozitívne. Tiež svedčia o tom,

Názor vojakov - účastníkov operácií MKM na vplyv zmiešaných jednotiek (muži, ženy) na celkový výkon jednotky v operáciách MKM

(n=103)

vyššie rezortné vyznamenanie: Pamätnú medailu ministra obrany I. stupňa (zlatú). „V našich radoch bude chýbať človek, ktorý odovzdal v ozbrojených silách za 11 rokov kus poctivej roboty. Dano bol skvelý chlap, vždy rozdával úsmev, dobrú náladu a každý sa na neho mohol vždy obrátiť. Nikdy na neho nezabudneme,“ lúčil sa za všetkých vojakov s rotným Danielom Kavuliakom

Mária Kavuliaková so synom Danielom po nástupe v Martine pred jeho odchodom do ISAF

jeho priateľ z detstva a kolega z 11. mechanizovaného práporu Martin rotný Branislav Kontrík.

Futbal, kapustnica, spomienky

„Danulo mal kopu kamarátov, hrávali spolu najradšej futbal – pravdaže, bol aj šinter. Ale vždy vedel, kde je hranica, či išiel na diskotéku, alebo s partiou na chatu. Myslí, že mal pekné detstvo – a my sme ho v šťastí prežívali s ním,“ spomenula jeho mama – a utrela si ďalšiu slzu. „Tešilo ma, že sa na druhý raz uniformy nezľakol a že si v armáde viedol dobre,“ pokračoval otec František, ktorý na vojenčine slúžil v Malackách ako vodič sanitky a zdravotník. „Ja sám som bol baník, bol som na Ostravsku aj zavalený – a viem, ako často závisí život od šťastia. No keď som ho pred jeho nasadením v Afganistane viezol do Martina, iste mi neprišlo ani na um, že sa vidíme posledný raz. Veď mal toľko plánov...“ zasekol sa v našom rozhovore František Kavuliak, tvrdý chlap, ktorému dojatie prerušilo hlas. „Keď odchádzal do ISAF, aj s jeho ženou sme obe plakali, pričom u neho doma sa s ním prišla rozlúčiť celá rodina. No keď vám povedia, že ste prišli o syna, človek tomu neve-

rí. Trvá dlho, kým mu to dôjde, že je to naozaj tak,“ smutnými slovami nadviazala pani Mária. Pokračovala: „Ostanú vám spomienky a smútok. Spomienky na jeho narodenie, na prvé kroky, na prvé slová, na prvý deň v škole, na prvé sväté prijímanie. To všetko sa mi vždy vybaví, keď si na neho aj tisíce raz spomeniem. A spomeniem si každý deň. Vždy, keď vyjdem z nášho vchodu, vidím na cintorín, kde je pochovaný – a potom si s ním na cintoríne zakaždým pohovorím. Spomeniem si na neho pri každom varení, ako mal rád polievku z kyslého mlieka s údeným mäsom alebo mäsovú kapustnicu so zemiakmi či kuracie pečienky s omáčkou a ryžou...“ Spomína aj na Medzinárodný deň žien, keď jej Danulo zakaždým prišiel za svojou mamou s kvetom a čokoládou.

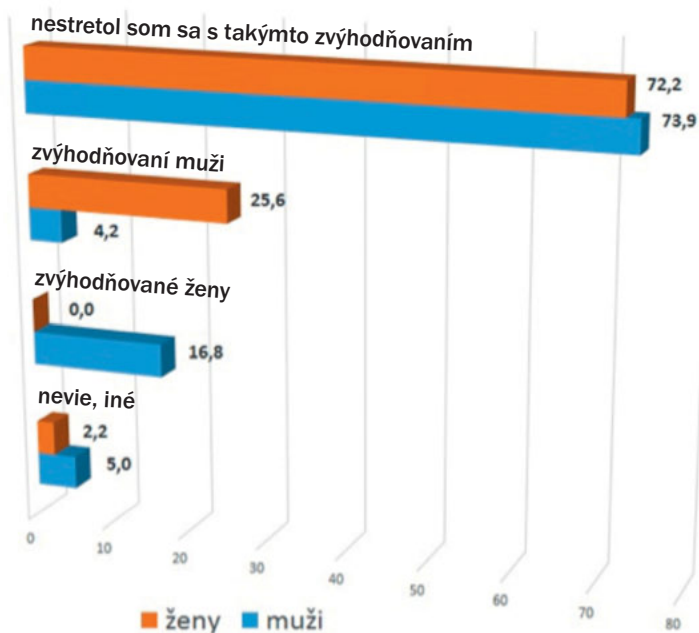
Pani Mária Kavuliaková v dobrom hovorí, ako im občas zavolajú Danovi kamaráti z armády, alebo ako aj na ostatné dušičky prišli na jeho hrob dve autá vojakov. „On bol vo svojom vojenskom povolaní spokojný a my s ním. No verte, že aj život by som dala za to, aby mohol žiť. Je to už tak, ako sa stalo, život mu nič nevráti, ale ten veľký smútok sa o čosi ľahšie znáša, keď si na neho niekto spomenie, ako aj vlni v novembri, keď si na neho spomenul náčelník generálneho štábu či minister obrany,“ dodala pani Mária Kavuliaková.

Text: Pavol Vitko

Foto: archív M. K. a Michal Psota

Názory profesionálnych vojakov na zvýhodňovanie žien alebo mužov pri vysielaní do operácií MKM

(n=484, v %)

že príslušníci ozbrojených síl deklarujú pomerne vysokú mieru otvorenosti a akceptácie pri posudzovaní rovných služobných príležitostí bez ohľadu na pohlavie.

Text: mjr. PhDr. Pavel Cziráč, PhD.

Sekcia ľudských zdrojov MO SR

Foto: Pavol Vitko

Z prasiatka chrt

Pred piatimi rokmi mal 178 centimetrov a 90 kilogramov. Keď sa stal vlani na Medzinárodnom maratóne mieru druhým vicemajstrom Slovenska v maratóne, vážil 64 kg. „Z pohodlného prasiatka som sa transformoval na bežeckého chrtu,“ smeje sa podpráporčík Marek Mockovčiak (1978).

„Povedal som si, že takto to už ďalej nejde. Chcel som sa udržať v uniforme a urobiť niečo pre zdravie. Aj keď som nikdy výkonnostne nešportoval, začal som behať,“ spomenie podpráporčík, ktorý svoju vojenskú kariéru spojil s Prešovom. Začal postupne. No už pri prvých pretekoch precenil sily: „S kamarátom sme sa prihlásili na 100-kilometrový horský beh dvojíc Nízkotatranská stíhačka, no na 42. kilometri sme to radšej zabalili.“ Tých 42 kilometrov bola však dĺžka klasického maratónu. Práve naň sa Marek sústredil. Rodák z Bystrého pri Vranove, ktorý ako budúci spojár začal obliekať uniformu na Vojenskej strednej škole v Novom Meste nad Váhom v roku 1992, to rozbehal parádne. Napríklad v roku 2013 na Berlínskom maratóne, kde štartovalo 40-tisíc bežcov, bol s časom 2:43:25 prvý zo Slovákov. Vlani na Bratislavskom maratóne aj so zraneným stehenným svalom dobehol v hlavnej kategórii na 16. mieste (2:47:11). No

a to, že sa minulý október stal v Košiciach bronzovým na majstrovstvách Slovenska v maratóne (čas 2:38:18, celkove 15.), sme už spomenuli.

Keď minister obrany Martin Glváč vlani 5. novembra odštartoval prvý ročník Behu na počesť vojnových veteránov v bratislavských Kopčanoch, na štarte stál aj Marek (na fotografii). Nešlo ani tak o to, že bežal v poľnej rovnošate s osobnou výzbrojou a v kanadách, ale 5. kilometrová trať bola pre neho predsa len prikrátka. S niekoľko sekundovou stratou skončil druhý. K úspechom podpráporčíka Mockovčiaka však patrí víťazstvo na minuloročných premiérových majstrovstvách rezortu obrany v polmaratóne Banskej Bystrici (1:16:45). Markove úspechy sú o to obdivuhodnejšie, že je úplný amatér. Trénuje bez trénera a všetky náklady s jeho športom znáša rodina. Cestovné, štartovné, strava – to naozaj nie je málo. „Našťastie, záľubu vo vytrvalostných behoch našla aj naša

16-ročná dcérka Timea, takže manželka nám drukuje obom,“ ocení toleranciu a podporu zo strany manželky.

Aj v roku 2015 chce uspieť najmä na maratónoch v Berlíne, v Bratislave a v Košiciach, ako aj na rezortných majstrovstvách v polmaratóne v Banskej Bystrici. Verí, že svoj osobný rekord v maratóne sa mu podarí posunúť pod 2:38. Preto tvrdo maká aj v zime. Veď len v januári nabehal 758 km (vlani to bolo spolu 6 169 kilometrov.) Keď sa ho spýtame, či predsa len nebolo pohodlnejšie posedávať na gauči a otvárať ďalší balíček zemiakových lupienkov, zasmee sa: „Vtedy som si dožičil všetko nezdravé s tým, že toho muselo byť čo najviac. Vymenil som to za beh aj počas fujavice, v daždi či na blate – a verte, odporúčam to každému.“

Text: Pavol Vitko

Foto: Miroslav Košírer

Výber zo športových podujatí v rámci rezortu obrany v roku 2015

Druh súťaže	Termín	Účasť	Miesto	Riadi	Poznámka
Majstrovstvá ozbrojených síl vo florbale	5. - 6. 3.	prihlásení	Trenčín	GŠ OS SR Práp vel. TN	Súťaž družstiev
Majstrovstvá ozbrojených síl SR v stolnom tenise	26. - 27. 3.	kvalifikovaní	Ružomberok	GŠ OS SR VVzS ZV	Muži, ženy, jednotlivci, družstvá
Majstrovstvá ozbrojených síl vo futbale	27. - 30. 4.	prihlásení	Poprad	GŠ OS SR VVzS ZV	Súťaž družstiev
Majstrovstvá Ozbrojených síl SR v cezpoľnom behu	14. - 15. 5.	kvalifikovaní	Malacky	GŠ OS SR VÚ Kuchyňa	Muži podľa vek. kategórií ženy bez rozdielov
Majstrovstvá OS SR v raketovej militariáde	15. - 19. 6.	prihlásení	Nitra	GŠ OS SR VVzS ZV	Kat.: muži, ženy
Memoriál Jozefa Gabčíka	23. 5.	prihlásení	Rajecké Teplice, Žilina	Veliteľ 5.pŠU	Súčinnosť: Klub vojenských výsadkárov
Hokejbalový turnaj 10. ročník „OPRAVÁR CUP“	4. - 5. 6.	prihlásení	Martin	VÚ 8009 Martin	
Turistický výstup na Kriváň	21. - 22. 8.	záujemcovia	Vysoké Tatry	Zväz vojakov SR	
Memoriál rotmajstra Pavla Dzivého „Fatra March“	19. - 20. 8.	záujemcovia	Martin	Práp V MT	
Majstrovstvá OS SR v letnom biatlone	26. 8.	záujemcovia	Trebišov	GŠ OS SR VÚ 1101	Muži a ženy podľa vek. kategórií
Majstrovstvá OS SR v horskej cyklistike	3. 9.	prihlásení	CV LEŠŤ	CV LEŠŤ GŠ OS SR	
Majstrovstvá Ozbrojených síl SR v bojovej strelbe	7 - 10. 9.	prihlásení	CV Lešť	CV Lešť, GŠ OS SR	Bude spresnené pozvánkou
Vnútrorezortný a medzirezortný plážový volejbal žien	september	prihlásení	Bratislava	Združenie žien v OS SR	ženy (1 deň)
Majstrovstvá OS SR v polmaratóne	6. 9.	záujemcovia	Banská Bystrica	VŠC Dukla BB	Kat.: muži, ženy
Ponitrianska stovka	18. - 20. 9.	záujemcovia	Nitra	GŠ OS SR VÚ 4405	Jednotlivci muži, ženy
All rounder	29. 9. - 1. 10.	prihlásení	Lipt. Mikuláš	KTVŠ AOS LM	Súťaž družstiev
19. ročník Majstrovstiev riaditeľa VP v bojovej strelbe – IX. ročník Memoriálu Ľuboša Beláka	október	príslušníci VP, pozvaní	Vikanová - Hronsek	Vojenská polícia	Podmienky budú spresnené
Košický maratón	október	záujemcovia	Košice	GŠ OS SR	Bežecká štafeta 4 členných družstiev
Majstrovstvá MO SR, GŠ OS SR a v tenise	8. 10.	prihlásení	Bratislava	Klub MO SR	Muži a ženy podľa vek. kategórií
Majstrovstvá OS SR vo vojenskom viacboji	29. - 30. 10.	záujemcovia	Liptovský Mikuláš	GŠ OS SR, AOS L. Mikuláš	Vek. kat: (muži, ženy)
2. ročník Behu na počesť vojnových veteránov	4. 11.	záujemcovia	Bratislava	KaMO SR	Súťaž jednotlivcov
Majstrovstvá Ozbrojených síl SR vo vojensko-praktickom plávaní	3. - 4. 12.	prihlásení	Liptovský Mikuláš	GŠ OS SR, AOS L. Mikuláš	300 m voľný spôsob, 100 m v poľnej rovnošate, 100 m s prekonávaním prekážok

ŠTYL

KULTÚRA • ZÁBAVA • VOĽNÝ ČAS

Odkaz z minulosti

Americký fotograf po vyše sedemdesiatich rokoch vyvolal negatívy a zhotovil fotografie, ktoré počas vojny nasnímal neznámy americký vojak.

Fotograf Levi Bettweiser z Idaha má zaujímavú záľubu: reštaurovanie starých filmov. V rámci projektu The Rescued Film sa pokúša zachrániť negatívy, exponované v rozmedzí rokov 1930 až 1990, vyvolať ich a zväčšovať z nich fotografie. V elektronickej podobe ich potom zadarmo pošle majiteľom negatívov. „Každé exponované políčko zachytáva zmrazený moment v čase, ktorý si chcel niekto navždy uložiť do pamäte. Z nejakého dôvodu však zostal uväznený vo zvitku filmu. Tým, že ho vyvolám, mu vrátim jeho pôvodný zmysel. Stane sa nezmazateľnou stopou niečej existencie,“ vraví.

Keď na dražbe objavil zvitky starých negatívov, označené názvami ako Boston Harbor, Lucky Strike Beach alebo Le Havre Harbor, prebudili sa v ňom zvedavosť i obavy. Väčšina zvitkov bola poškodená vlhkosťou alebo koróziou, nebolo teda jasné, či sa negatívy vôbec podarí zachrániť. Také staré filmy Bettweiser ešte nikdy nevyvolával.

Zub času spôsobil, že zábery bolo treba po vyvolaní spracovať v počítači. „Podarilo sa mi tak zviditeľniť aj detaily, ktoré by som po zväčšení obrázkov na fotopapier nikdy nevidel,“ konštatuje Bettweiser.

Pred 70 rokmi neznámy vojak počas druhej svetovej vojny zachytil na 31 zvitkoch svoju vojenskú cestu z Bostonu do Francúzska. Na väčšine fotografií sú krajiny alebo momentky z plavby po mori, vojaci čakajúci na loď alebo vlak, vychádzajúci z kostola. Majú silnú výpovednú hodnotu.

Niektoré zo zachránených fotografií si môžete pozrieť na stránkach projektu The Rescued Film alebo na Bettweisеровom facebookovom účte.

(aš)

Príjemná evolúcia

Fotoaparát FinePix XP80 od Fuji je ideálny pre snowboarding, lyžovanie, jazdu na horskom bicykli, rafting, ďalšie vodácke športy a vonkajšie voľnočasové aktivity. Vyhovuje normám IP68: je vodotesný do 15 metrov, vydrží pád z výšky až 1,75 m, funguje v teplotách od -10° C a odolný je aj voči prachu. Ďalšiu ochranu pred vonkajšími vplyvmi zaisťuje dvojitý uzamykací mechanizmus na priehradke batérie a pamäťovej karty, ktorý zabráňuje náhodnému otvoreniu. Aparát je vybavený bezdrôtovými funkciami pre diaľkové ovládanie prostredníctvom WiFi, pričom nie je k dispozícii len diaľková spúšť, ale aj funkcie ovládania zoomu na doladenie kompozície a nahrávanie videa. Prínosom je režim Action Camera, ktorý možno doplniť predsádkou 18 mm s gripom a možnosťou montáže. Je vybavený 1/2,3-palcovým 16,4-megapixelovým snímačom BSI CMOS. V spojení s výkonným procesorom poskytuje kvalitné snímky s vysokou rýchlosťou až 10 sn. za sekundu v plnom rozlíšení.

Drobec s oknami

Miniatúrne počítače prestávajú byť doménou Androidu. Neo Z64 od firmy Minix s rozmermi 11,4×11,4×2,3 cm poháňa procesor Intel Atom Z3735F Bay Trail doplnený 2 GB RAM a pevným diskom SSD s 32 GB. A s operačným systémom Windows 8.1 (Bing edition). Za 175 USD ponúka 802.11n WiFi, Bluetooth 4.0 a 10/100 Ethernet, dva porty USB 2.0, čítačku kariet microSD, rozhranie HDMI 1.4 a diaľkový ovládač IR. Na prezeranie internetu, prácu s poštou a dokumentmi či prezeranie fotografií, prehrávanie hudby a videa to úplne stačí. V ponuke je však aj o 30 dolárov lacnejší variant s Androidom.

FILM

Mesto 44

Poľský scenárista a režisér Jan Komasa v roku 2011 oslovil publikum animovanou drámou Miestnosť samovrahov. Jeho novinka Mesto 44 je poklonou milovanej Varšave. V roku 1944 sa mladí Poliaci Stefan, Kama a Biedronka zapájajú do ilegálneho odboja proti nemeckým okupantom. Prvého augusta vypukne povstanie, lenže bez podpory Sovietskeho zväzu nemá nádej na úspech a čoskoro sa zmení na jatky poľských vlastencov. Príprava a nakrúcanie trvali osem rokov. Komasa na scenári i pri nakrúcaní úzko spolupracoval s veteránmi – skutočnými účastníkmi varšavského povstania. Rozpočet prekročil 24 miliónov zlotých a v záberoch účinkovalo tritisíc komparzistov. Výsledkom je jeden z najnákladnejších poľských vojnových filmov všetkých čias.

VIDEO

Návrat domov

Filmexport vydáva na DVD málo známy film českého režiséra Martina Friča z roku 1948, nakrútený podľa predlohy Leopolda Laholu. Karel Höger hrá nadporučíka Mareša, ktorý sa po skončení druhej svetovej vojny vracia s celou jednotkou domov do Prahy. Návrat k normálnemu civilnému životu však nie je jednoduchý. Niekdajšia snúbenica nevydržala čakať a vydala sa. Matku a sestru zastreli nacisti. Mŕtvi alebo nezvestní sú aj kamaráti. Mareš nedokáže rodičom padlých spolubojovníkov oznámiť, že ich synovia zahynuli. Stretá sa aj s ľuďmi, ktorých vojnová brutalita zmenila na nepoznanie. V snímke účinkujú aj František Smolík, Zdeněk Štěpánek, Miloš Kopecký, Josef Kemr, Ilja Racek a ďalší známi herci.

Telefón od Microsoftu

Prvým smartfónom Lumia s logom Microsoftu a bez zmienky o Nokii je Lumia 535. Na výber je šesť farebných variantov, od krikľavej zelenej a oranžovej až po bielu a čiernu. Rozmery sú 140×72×9 mm a hmotnosť 146 gramov. V ponuke je aj model s možnosťou dvoch SIM. Akumulátor má kapacitu 1 905 mAh, nechýba slot pre microSD. Displej IPS LCD s uhlopriečkou 5 palcov má rozlíšenie 540×960 bodov. Štvorjadrový procesor Cortex-A7 1,2 GHz dopĺňa grafický akcelerátor Adreno 302 a gigabajt pamäte RAM. Lumia 535 ponúka plnohodnotnú hlasovú navigáciu, prednú i zadnú kameru 5 Mpx so skvelou aplikáciou Lumia Camera a LED bleskom. Chýba však podpora rýchlych dátových sietí LTE. To všetko za sympatické ceny, len mierne prevyšujúce sto eur!

KNIHA

Posledná bitka

Máj 1945. Hitler je mŕtvy, tretia ríša sa zmieta v troskách a nikto z amerických vojakov nechce byť tým posledným, kto ešte padne v boji proti nacistom. Napriek tomu sa musí kapitán Jack Lee a jeho muži vydať ešte na poslednú misiu: zachrániť štrnásť významných francúzskych väzňov, ktorých zadržiava Waffen SS na zámku vysoko v rakúskych Alpách. Začína sa nebezpečná misia. Kniha Stephena Hardinga Poslední bitva (vydavateľstvo CPRESS) približuje takmer neuvěřiteľný príbeh, ktorý sa odohral na sklonku druhej svetovej vojny, príbeh o najmenej pravdepodobných spojencoch, o statočnosti i zbabelosti a o zúfalom boji nezmieriteľných nepriateľov. Autor je nadaný rozprávač i schopný vojenský historik, ktorý s precíznou presnosťou opisuje vojnu i jej pozadie. Pripomína nám, že aj 70. rokov po skončení druhej svetovej vojny existuje veľa príbehov stále čakajúcich na svoje odhalenie.

VOJENSKÝ HISTORICKÝ KALENDÁR

MAREC

1. marec

1945 v priebehu bojov medzi americkými a japonskými vojskami zahynul americký dôstojník, pôvodne pochádzajúci zo Slovenska, seržant Michael Strank, ktorý sa zúčastnil druhého vztýčenia americkej vlajky na vrchu sopečného ostrova Iwodžima – Suribači

6. marec

1945 Vojská 53. armády 2. ukrajinského frontu (UF) oslobodili Banskú Štiavnicu

9. marec

1945 Začalo sa masívne americké bombardovanie japonských miest

10. marec

1945 (do 5.5.) Začala sa Ostravská operácia 4. UF, v zostave ktorého pri oslobodzovaní Slovenska a severnej Moravy bojovali aj vojaci 1. ČSAZ

1945 (do 11. 3.) V Indočíne vyhlásili Vietnam a Kambodža nezávislosť

12. marec

1435 Uhorský kráľ Žigmund Luxemburský na sneme v Bratislave vydal v súvislosti s nebezpečenstvom husitských nájazdov sústavu vojenských zákonov

1940 Bol podpísaný Moskovský mier (fínsko-sovietska mierová zmluva)

13. marec

1940 V súlade s Moskovským mierom sa skončili vojnové operácie zimnej vojny. Fínsko odstúpilo ZSSR Karelskú šíju, polostrov Rybačij a prenajalo prístav Hanko

14. marec

1945 Vojská 40. armády 2. UF s rumunskou 4. armádou oslobodili Zvolen; po neúspešných pokusoch o prielom nepriateľskej obrany pri Liptovskom Mikuláši prešiel 1. čs. armádny zbor do obrany

1990 Na základe zákona č. 74/1990 Zb. sa zmenil názov ČSLA na Československá armáda

18. marec

1940 A. Hitler a taliansky diktátor B. Mussolini sa stretli v Brenner Passau v Alpách. Mussolini súhlasil s tým, že sa pripojí k Nemecku vo vojne proti Veľkej Británii a Francúzsku.

19. marec

1945 Hitler vydal v Berlíne rozkaz prijať politiku „spálenej krajiny,“ aby zabránil postupu Spojencov

25. marec

1945 Francúzsko poskytlo Indočíne autonómiu

1945 Vojská 2. UF oslobodili Banskú Bystricu

1945 (do 5. 5.) Začiatok Bratislavsko-brnianskej operácie Červenej armády

26. marec

1945 36 sovietskych bombardovacích lietadiel bombardovalo Nitrú

28. marec

1750 Mária Terézia (na obrázku) zriadila generálny invalidný systém, čím sa zlepšila starostlivosť o vojenských invalidov. Vznikli vojenské invalidovne subvencované štátom, kde vojenski invalidi dostávali stravu, ošatenie a lekársku starostlivosť

29. marec

1705 Kurucké vojská v rámci protihabsburského povstania Františka II. Rákociho obsadili Modru a Pezinok

31. marec

1945 Vojská 2. UF oslobodili Galantu, Nitrú, Šaľu

Zostavila: Mária Stanová, VHÚ

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU

? Počul som, že Vojenská polícia preveruje aj subvenčné podvody. O čo vlastne ide?

! Vojenská polícia v zmysle plnenia svojich úloh preveruje okrem iného aj oprávnenosť poberania priznaných finančných dávok príslušníkmi OS SR a MO SR.

V prípadoch, keď je na základe žiadosti profesionálneho vojaka neoprávnené priznaná finančná dávka, ide o podznenie zo spáchania prečinu subvenčného podvodu podľa § 225 ods.1 Trestného zákona. Samotná skutková podstata tohto trestného činu spočíva vo vylákaní dotácie, subvencie, príspevku alebo iného plnenia zo štátneho rozpočtu (v podmienkach OS SR z rozpočtu MO SR), ktorých poskytnutie alebo použitie je podľa všeobecne záväzného predpisu viazané na podmienky, ktoré nespĺňa, a to tým, že ho uvedie do omylu v otázke ich splnenia. Za spáchanie takého trestného činu môže byť uložený trest odňatia slobody na jeden až päť rokov.

Niektorí profesionálni vojaci naplňujú skutkovú podstatu tohto trestného činu najmä tým, že neoprávnené poberajú finančné náhrady cestovných výdavkov na návštevu rodiny do miesta, kde s rodinou skutočne nežijú alebo v žiadosti o priznanie príspevku na bývanie nepravdivo deklarujú, že spĺňajú podmienky na jeho priznanie, ktoré v skutočnosti nespĺňajú, z dôvodu, že nie sú v súlade s § 169 zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Vyskytli sa aj prípady neoprávneného poberania daňového bonusu, keď profesionálni vojaci si uplatnili daňový bonus na ich neplnoleté deti, ktoré neboli zverené do ich starostlivosti (napr. po rozvoze manželstva).

V predchádzajúcom roku Vojenská polícia realizovala úkony trestného konania v 37 prípadoch prečinu subvenčného podvodu. Neoprávnené poberanie finančných príspevkov má trestnoprávne dôsledky pre osoby, ktoré si ich vyžiadali a takto vyplatené finančné prostriedky sú v konečnom dôsledku vymáhané Úradom legislatívy a práva MO SR.

mjr. Ivan Viselka

riaditeľ odboru, Vojenská polícia Trenčín

IDET opäť v máji

Tradičný medzinárodný veľtrh obrannej techniky IDET sa uskutoční 19. až 21. mája. Podujatie, ktoré sa na koná každý nepárny rok (párny rok býva IDEB v Bratislave), bude v Brne

termínovo spojené s Medzinárodným veľtrhom požiarnej techniky a služieb PYROS, Medzinárodným veľtrhom bezpečnostnej techniky a služieb ISET a Medzinárodným veľtrhom prostriedkov osobnej ochrany, bezpečnosti práce a pracovného prostredia INTERPROTEC. Otváracia konferencia IDET-u pod názvom SECURITY TRENDS sa uskutoční 19. mája. Univerzita obrany Brno už tradične usporiada konferenciu CATE (Community-Army-Technology-Environment), ktorá bude zameraná na vojenské technológie, bezpečnosť a ochranu informácií, ekológiu v ozbrojených silách či na budovanie mnohonárodných logistických schopností. Očakáva sa, že vystavovatelia, prednášatelia a oficiálni hostia prídu z približne siedmich desiatok krajín vrátane Slovenska. Svoju expozíciu budú mať aj Ozbrojené sily SR. (pv)

Sovietski generáli v zajatí

Podľa autorov Jurija Michajloviča Krasjka a Michaila Jurijeviča Krasjka padlo do konca roka 1941 do nemeckého zajatia 3 350 689 sovietskych vojakov. Do konca vojny ich bolo okolo šesť miliónov.

Ukrajinskí autori v publikácii Sovietski generáli v zajatí 1941 -1945 prinášajú aj zoznam vyše stovky príslušníkov zajatej sovietskej generality. Ich osudy, a najmä to, ako sa správali v nemeckom zajatí, bolo dlhé desaťročia v rámci sovietskej (neskôr ruskej či ukrajinskej) historiografii takmer tabu. Autori ho s využitím najmä nemeckých archívov prelomujú na opise osudov dvadsiatky zajatých generálov. Píšu napríklad o generálmajorovi Pavlem Ivlianovičovi Abramidzem, ktorý „počas svojho zajatia vyváľal svoju krajinu a všetko čo bolo s ňou spojené v bahne v prospech protivníka doslova od hlavy až po päty“. Keďže však sovietske orgány po vojne nemali na neho dôkazy a nepochybné mal styky na patričných miestach, „po víťazstve začal rozdávať rozumy študentom vysokých škôl“. Pravdaže, iní generáli sa správali v zajatí oveľa statočnejšie – no zase neraz skončili oveľa horšie. Vystavení ponižovaniu, mučeniu a hladu s vidinou lepšieho zaobchádzania nie každý ostal pevný v kolenách. V rozsiahlej 476 stranej publikácii, ktorú vlní v českom preklade vydal Magnet Press Slovakia, autori nezabúdajú zdôrazniť, že ak sa Nemci správali napríklad k zajatým Britom ako k vojnovým zajatcom podľa pravidiel vyplývajúcich z medzinárodných dohovorov, sovietski vojaci boli v zajatí určení na likvidáciu. (pv)

Pútnici 2015

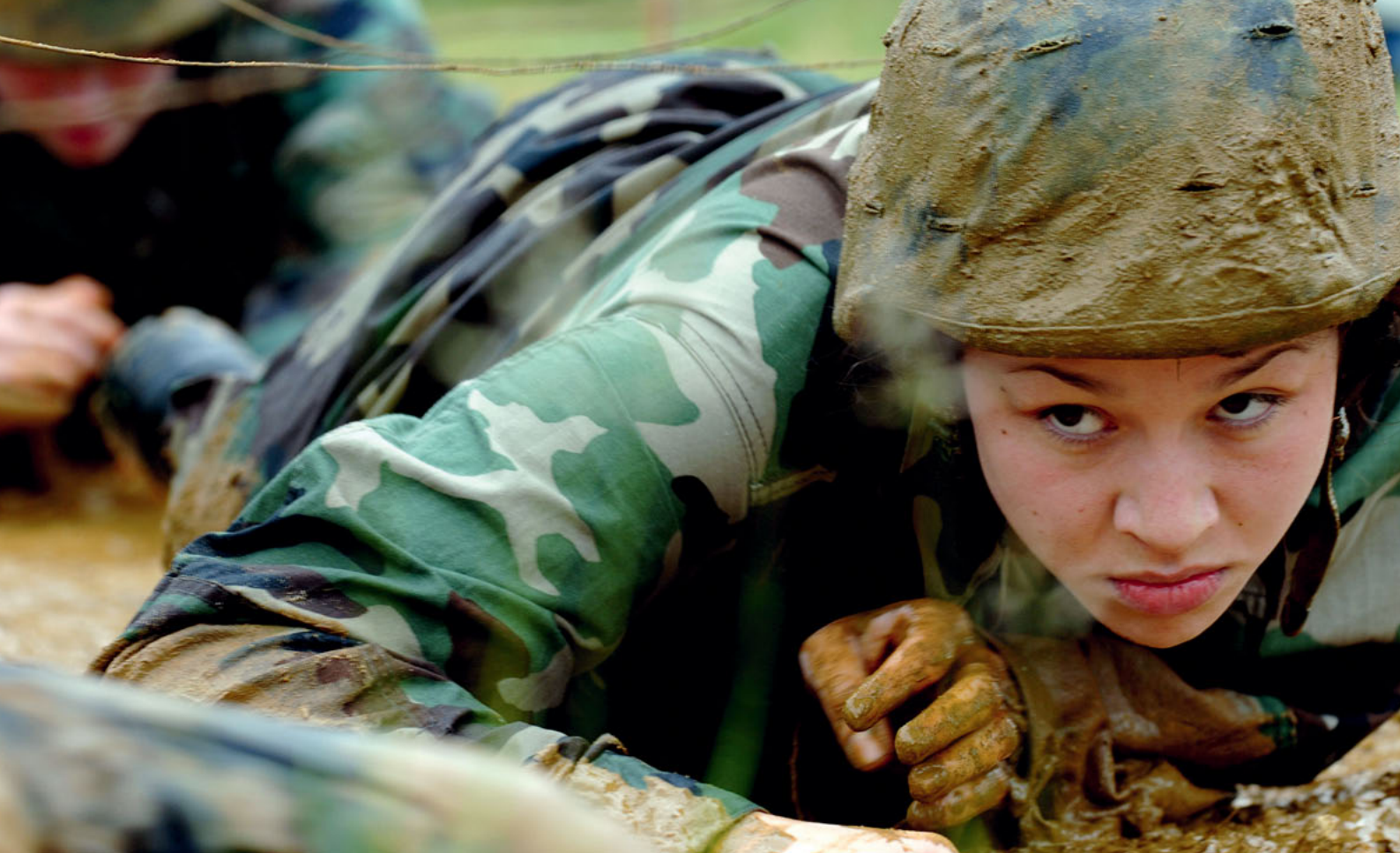
Ordinariát OS a OZ SR v tomto roku pripravuje pútnické podujatia:

- **57. medzinárodná vojenská púť do Lúrd**, 13. až 19. máj, počet účastníkov: 90 OS SR, 45 MV SR, 45 ZVJS
- **10. národná púť Ordinariátu OS a OZ SR do Ríma a Vatikánu**, september 2015 (termín bude spresnený); počet účastníkov: 45 OS SR, 90 MV SR, 45 ZVJS
- **Cyrlometodské stretnutie Vojenských ordinariátov SR a MR v Zalavári v Maďarsku**, 20. jún 2015, počet účastníkov: 45 z OS SR
- **22. medzinárodná pešia vojenská púť z Varšavy do Čenstochovej** 4. až 14. august 2015; počet účastníkov: spolu 20 z OS SR a OZ SR
- **19. národná púť Ordinariátu OS a OZ SR do Levoče**, 4. júla; počet účastníkov: 100 plus individuálne podľa záujmu
- **Účasť príslušníkov OS a OZ SR na národnej púti v Šaštíne**, 15. 9., podľa záujmu

Z pútnických plánov Ekumenickej pastoračnej služby:

- **64. medzinárodné stretnutie protestantských vojakov vo Francúzsku**, 18. až 21. 6., 30 účastníkov
- **Púť pravoslávnych na horu Grabarka v Poľsku**, 17. až 20. 8., 10 účastníkov
- **Spomienka na protestantských martýrov a na upálenie Majstra Jána Husa na hrade Branč pri Senici**, 5. 7., účasť podľa záujmu
- **Misijné dni Východného dištriktu ECAV na Slovensku**, Lip-tovský Mikuláš, 16. -19. 7., účasť podľa záujmu

Informácie o účastníckych poplatkoch a ďalšie usmernenia sú na stránkach Ordinariátu a Ekumenickej pastoračnej služby.

MILITARY ENGLISH

Women in Combat

Pripravila Nadežda Kochmanová • Foto: United States Department of Defense

Historically, women have played many a role in the military, warrior princesses have been worshipped, their names recorded in scrolls and books; military nurses had novels and movies written about them, female aviators have become legends. However, right up to these days and despite various - although limited - roles in the armies of old, the role of women in the military, particularly in combat, still elicits controversy. As increasing numbers of countries begin to expand the role of women in their militaries, the debate on whether or not to allow women to take on the front line duties continues. To some, the image of women directly and physically engaging enemy forces, which often involves personal, hand-to-hand combat with armed men tends to be impalpable. They argue that such combat operations may involve prolonged deployment in a hostile environment with no access to a base of operations or facilities with routinely no privacy or ability to maintain personal hygiene for extended periods: soldiers have to relieve themselves within sight of others.

Almost all male colleagues admire their female counterparts for their courage and determination. They understand and appreciate challenges faced by them in trying to adapt to an environment which is totally male dominated. However, they argue that especially in training, limits for men are more often than not stricter and tougher than for women. As one officer put it: "They have joined the military on the plank of equality of sexes but this plank vanishes the day they join the training academy. Thereafter, they again become the weaker sex needing special dispensations."

Also, combat commanders have been known to voice concern over having to lead a mixed male and female unit into battle. Although dismissed by many as a non-problem, juggling the roster so that the respective sexes remain separate, within the context of quickly developing and deadly situations, might become a nightmare. And it is not just the underlying sexual tension that might keep the combatants occupied otherwise, but also a deeply instilled feeling inside our culture that women should be protected from physical danger. Therefore, they argue, a purely male combat unit is

more effective engaging the enemy, than a mixed one, where priorities may shift when chivalry steps in.

Those who oppose women in combat argue that they would change group dynamics, disrupt bonding and ultimately harm unit cohesion. In the past, these fears have been brought up regarding the participation of minorities and homosexuals, too. But data show these negative predictions don't come true.

Many defense departments are slowly falling in line behind the Americans, French, Australians, Canadians and Israelis, who have a history of fielding women in combat roles. The debate goes on, and the progress is gradual. In the words of the British MP and the Labour's Shadow Defence Secretary Vernon Coaker: "We should be proud of the role played by women in our armed forces. Many of them already serve on the front line as medics, engineers, intelligence officers, fighter pilots and submariners."

GLOSSARY

- **aviators** ('eɪvɪːeɪtəz) – piloti/pilotky; • **bonding** ('bɑːndɪŋ) – zblížovanie, vytváranie puta; • **chivalry** ('ʃɪvəlriː) – galantnosť; • **elicits** (ɪˈlɪsɪts) – vyvoláva;
- **expand** (ɪkˈspænd) – rozširovať; • **hostile** ('hɑːstl) – nepriateľský; • **impalpable** (ɪmˈpæləbəl) – nešťastný; • **instilled** (ɪnˈstɪld) – vštepený; • **juggling** ('dʒʌɡəlɪŋ) – žonglovať; • **prolonged** (prəˈlɒŋd) – predĺžený, dlhšie trvajúci; • **roster** ('rɑːstər) – rozpis služieb, rotácia; • **scrolls** (skroʊlz) – zvitky (napr. egyptské); • **to take on** (tuː teɪk ɑːn) – chopiť sa niečoho; • **to voice concern** (tuː vɔɪs kənˈsɜːrɪn) – vyjadriť znepokojenie; • **warrior princesses** ('wɔːrɪər ˈprɪnsɪsɪz) – bojovníčky; • **worshipped** ('wɜːrʃɪpt) – uctievaný/uctievané.

František Rábek,
biskup-ordinár OS
a OZ SR

DUCHOVNÉ SLOVO

Pozvanie na spoločnú cestu

Sú rozličné okolnosti, ktoré spájajú ľudí. Jednou z nich je aj spoločná cesta. Býva to vtedy, keď sa stretnú ľudia, čo majú ten istý cieľ. Spoločná cesta k cieľu dáva príležitosť na prehĺbenie vzájomného priateľstva, spoločné rozhovory, ale aj na riešenie problémov, ktoré sa cestou vyskytnú, na hľadanie správneho smeru, ak sa cesta skomplikovala... Po grécky sa spoločná cesta povie „syn hodos“. Z toho vzniklo pomenovanie pre dlhšie porady členov cirkevného spoločenstva pod vedením biskupa: synoda. Diecézny biskup zvoláva synodu, ak považuje za potrebné riešiť aktuálne otázky.

Náš ordinariát rozvíja svoje pôsobenie v ozbrojených silách a ozbrojených zboroch už dvanásť rokov. Boli to roky hľadania, ako toto poslanie správne plniť. Považujem za potrebné, aby sme sa podelili o rozličné skúsenosti, aby tak kňazi, ako aj veriaci laici vyjadrili svoje názory na to, čo sa osvedčilo, i na to, čo nebolo správne, a aby sme hľadali optimálnu cestu k nášmu cieľu, ktorým je budovanie a rozvíjanie života Cirkvi v prostredí, ktoré nám bolo zverené, a tak aby sme spoločne napomáhali správny ľudský a kresťanský život členov ordinariátu a smerovali k dosiahnutiu večného cieľa všetkých nás.

Preto – po zvrátení všetkých okolností – som sa rozhodol zvoliť synodu ordinariátu. Synodálny proces, čiže naša spoločná cesta, bude pozostávať z dvoch základných častí: príprava synody – bude prebiehať celý jeden rok, potom od marca 2016 až do 1. marca 2017 sa budú uskutočňovať samotné práce synody. Prostredníctvom kňazov ordinariátu všetci, čo budú mať o to záujem, dostanú po otvorení synody k dispozícii zošit s navrhovanými témami synodálnych diskusií – aby sa mohli s nimi oboznámiť a zapojiť sa do ich riešenia. V apríli 2015, v rámci týždňa formácie sa budú témam venovať kňazi ordinariátu. Potom budú o veciach informovať svojich veriacich. Počas roka sa budeme snažiť navštíviť každú farnosť a stretnúť sa s veriacimi. Pri svätej omši, aj v rozhovore. Každý kňaz navrhne spomedzi svojich veriacich aspoň jedného, ktorý sa ako delegát zúčastní prác synody na niekoľkodňovom stretnutí v septembri. Vzápätí bude vypracovaný materiál, ktorý sa stane podkladom pre prácu synody od marca 2016.

Nie je sedenie ako sedenie

Modernizácia vo všetkých oblastiach, vojenskú nevynímajúc spôsobila; že značné percento profesionálnych vojakov aj ostatných zamestnancov rezortu obrany vykonáva svoju funkciu takpovediac posediačky. Väčšinou za pracovným stolom, klávesnicou počítača, sedadla auta alebo iného dopravného či bojového prostriedku.

Ročne podľa výskumov presedíme viac ako 3 000 hodín! A prevažne nesprávne. Keď k tomu pripočítame zlé držanie tela, nedostatok pohybu a nadváhu, výsledkom bývajú bolesti chrbta, ktoré dôverne pozná takmer každý z nás. Pozrime sa teda podrobnejšie na naše sedenie.

Statické sedenie

Klasické stoličky majú zásadnú nevýhodu. Sedenie na nich je statické, svaly nepracujú, po čase sa niektoré svalové skupiny skrátia a iné oslabnú. Postupne sa zafixuje nesprávne postavenie krčnej, hrudnej i driekovej chrbtice. Dlhodobý statický sed je mimoriadne nepriaznivý i pre platničky. Ďalej sa môžu objaviť poruchy prekrvenia dolných končatín, trpnutie rúk, hemoroidy... Nesprávne držanie tela však často býva spájané i so zlým dýchovým stereotypom. Prejavuje sa to tým, že nedokážeme správne dýchať nosom. Pri dýchaní ústami potom nedokážeme využiť celú kapacitu pľúc, dýchame plytko, len spodnou časťou hrudníka. Výsledkom spomenutých činiteľov sú zdravotné problémy, ktorými trpí až 80 % populácie.

Ako sedieť za počítačom?

Predovšetkým je veľmi dôležité zvládnuť správne držanie tela v sede. Napriek tomu, že sa tento úkon zdá jednoduchý, mnohí ľudia pri práci s klávesnicou, ale aj pri akejkolvek inej činnosti, sedia s ohnutým chrbtom, prekříženými nohami... Nesprávne držanie tela sa prejaví nielen bolesťami chrbta, zvýšenou únavou, ale aj napr. bolesťami hlavy.

Dynamické sedenie

Optimálnou pomôckou na prevenciu bolestí chrbtice sa ukazuje tzv. dynamické sedenie, resp. kombinácia statického a dynamického sedenia na fitloptách alebo na špeciálnych stoličkách. Určite už väčšina videla gumenú alebo silikónovú loptu s priemerom 50 až 90 cm slúžiacu najmä na zdravotnú telesnú výchovu, cvičenie, ale aj na sedenie. Pri dodržaní zásad správneho sedu na fitlopte je to síce menej pohodlná, ale svojmu účelu slúžiaca a hlavne cenovo dostupná pomôcka. Správna veľkosť fitlopty je pritom rozhodujúca. Dôležitá je aj výška pracovnej plochy stola.

Správna veľkosť fitlopty

Pri výbere správnej veľkosti fitlopty veľa závisí od výšky postavy, a tiež od vzájomného pomeru dĺžky horných / dolných končatín a trupu. Orientačne sa odporúča určenie vhodnej veľkosti fitlopty takto: výška postavy 140 až 160 cm = veľkosť lopty 55 cm, výška postavy 160 až 180 cm = veľkosť lopty 65 cm, výška nad 180 cm = veľkosť lopty 75 cm. Ak má fitlopta slúžiť predovšetkým na dynamické sedenie, je veľmi dôležité riadiť sa pravidlom správneho sedu, pričom zásadný je bod 3!

Zásady sedenia na fitlopte

Sedíme v strede fitlopty, lýtky nie sú v kontakte s povrchom. Nohy sú rozkročené na šírku pľiec, chodidlá sa opierajú celou plochou, špičky smerujú vpred.

Základné pravidlá správneho sedenia pri počítači:

1. optimálne je použiť stoličku s nastaviteľnou výškou. Rozhodne sa vyvarujte sedeniu na nízkej stoličke. Je zdravšie sedieť skôr vyššie než nižšie,
2. uhol medzi stehnami a bokmi by mal byť asi 90°, uhol medzi stehnami a lýtkami väčší ako 90°,
3. hlavný oporný bod operadla by mal byť vo výške panvy a mal by ju držať primerane vpred,
4. na stoličku sa usadíme vzpriamene, nohy mierne od seba, s narovnaným chrbtom a s hlavou voľne pred sebou; pozor – nevystrkovať bradu!

Kolená sú nižšie ako bedrový kĺb, stehná smerujú šikmo nadol, lýtko smerujú kolmo k podlažke.

Hrudník je vypnutý, plecia vzadu, lopatky pri sebe, hlava je vzpriamená.

Výhody fitlopty

Zabezpečuje aktívny dynamický sed. Pri sedení na fitlopte sa stále môžete trochu pohybovať, pohybovať, poloha v sede teda nie je monotónna. Vzpriamené sedenie je na fitlopte ľahšie ako na klasickej stoličke. Fitlopta podporuje optimálny sklon panvy – naklopenie dopredu. Pri sedení na fitlopte si oveľa ťažšie preložíme nohu cez nohu. Tento zlozvyk veľmi škodí chrbtici. Fitlopta nemá operadlo, je to nestabilná plocha, ktorá núti stále zapájať svalstvo trupu. Pohybovanie na fitlopte blahodarne pôsobí na platničky, strieda sa totiž neustále ich zaťaženie a odľahčenie. Pohybovaním a neustálymi malými pohybmi na fitlopte môžeme rozptýliť nepokoj a nervozitu.

Na fitlopte nesprávne

Najčastejšie sa vyskytujú chyby: sedí sa mimo stredu fitlopty, vpredu alebo vzadu, prípadne naboku. Lýtko sa dotýkajú povrchu fitlopty, alebo smerujú veľmi šikmo vpred; kolená sú v rovnakej výške alebo vyššie ako bedrový kĺb; fitlopta je málo nafúknutá alebo má nesprávnu veľkosť; kolená sú príliš nízko oproti bedrovému kĺbu; priveľká fitlopta; panva je podsadená, naklopená vzad a chrbát je zhrbený; nohy sú veľmi, alebo málo rozkročené.

Dynamická stolička

Princíp tejto zdravotnej stoličky je založený na jej konštrukcii patentovaného kĺbového mechanizmu, ktorý umožňuje tri základné pohyby – vertikálne pohybovanie, výkyvy do všetkých smerov a rotáciu. Záleží len na vás, ako budete sedieť, nikdy to nebude nesprávne.

Dynamická stolička zabezpečuje správny sklon panvy a driekovej chrbtice v predozadnej rovine. Možnosť pohybovania zabezpečuje špeciálna pružina a výsledkom je nenápadný, ale efektívny výcvik trupového svalstva a odľahčenie platničiek. Reaguje i svalstvo dolných končatín, zlepšuje sa ich prekrvenie. Aby ste dosiahli vzdialené body kancelárskeho stola, musíte sa na kancelárskej stoličke s kolieskami posúvať. Na dynamickej stoličke to dokážete z jedného bodu iba natiahnutím hornej končatiny. Stolička sama kopíruje pohyb a zmenu ťažiska. Podobne je to s rotačným pohybom a krúžením. Pociť z sedenia je pritom komfortný. Zamestnanci si môžu striedať stoličku s klasicou, denne sa odporúča aspoň 120 minút dynamického sedenia. Nevýhodou je len jej pomerne vysoká cena. Prednosťou dynamickej stoličky oproti sedeniu na lopte je možnosť relaxačného sedenia, ktorý zabezpečujú opierky a polohovateľné operadlo chrbta.

Aj keď uvedené pomôcky môžu byť užitočné pri používaní počas nútenej pasivity v rámci pracovného času, určite sa nemôžeme spoliehať len na ne. Najúčinnším prostriedkom na správne držanie tela a pevný vyvážený svalový korzet chrbtice naďalej zostáva primeraný pohybový režim vo zvyšnej časti dňa. V praxi to znamená, že po ôsmich hodinách sedenia v práci nenasleduje ďalšie sedenie doma, ale vhodná kompenzačná pohybová aktivita primeraná veku, zdravotnému stavu a kondícii.

Text: nrtm. PaedDr. Bc. Miroslav Štubňa, vk Prešov

PSYCHOLÓG RADÍ

kpt. Martin Bittner

Ži a nechaj žiť!

Nik nemá rád, ak mu ustavične diktujú, čo má robiť. Neustále komandovanie a zasahovanie do rozhodnutí vyburcuje hnev, hostilitu a odmietanie. Diktátori strácajú užitočný personál a tí, ktorí ostanú, sa naučia a nájdu spôsoby ako diktátora sabotovať. Ľudia, ktorí sa pokúšajú ovládať svojich priateľov, si narobia nepriateľov. Každý človek je samostatné individuum a má právo žiť podľa svojho vlastného scenára, hoci určite má zmysel zabrániť niekomu robiť niečo, čo jemu alebo druhým škodí. Ži a nechaj žiť je zásada, ktorá zvyčajne prináša významné emocionálne dividendy. Ľudia, ktorí často hovoria iným, čo majú robiť a ktorí potrebujú ovládať druhých, sú často sami úzkostní a neistí. Tí, ktorí sa pokúšajú stavať do cesty želaniam iných, zvyčajne nezískajú kontrolu, ktorú hľadajú. Ak chcete, aby sa vám s ľuďmi darilo, neskúšajte ovládať druhých. Môžete sa spýtať sami seba: Mám sklony ovládať druhých? Buďte úprimní. Radi dávate svojvoľné rady? Často hovoríte, čo majú a nemajú ľudia okolo vás robiť? Radi dávate príkazy a inštrukcie? Ak sa na niekoho nahneváte, ste mrzutý alebo trucovitý? Pokúšate sa niekedy vybavovať si účty? Ak ste na niektorú otázku odpovedali kladne, je pravdepodobné, že mnohí ľudia vás neznášajú.

Ak vás činy niekoho iného naozaj obťažujú, alebo ak sa vás niekto pokúša ovládať a chcete s tým niečo urobiť, tak pravdepodobne k dohode a spolupráci dospejete skôr vtedy, keď danú osobu jednoducho poprosíte, aby to nerobila. Ak to nepomáha, nehrozte a nekladte si nároky, v danej chvíli je najúčinnšie sa od takej osoby dištancovať.

Samozrejme, sú situácie, keď je potrebné, aby ľudia vedeli, kto je šéf a kto má rozhodujúce slovo. Krízové situácie si vyžadujú pevné vedenie a kontrola je nevyhnutnou súčasťou výcvikového či pracovného procesu. Ale aj tu platí, že vzájomný rešpekt, spolupráca a asertívny prístup k sebe, ale aj k iným sú lepšie ako bezpodmienečný diktát.

1. čs. samostatný prápor v ZSSR

v Charkovskej obrannej operácii Červenej armády (4. 3. – 25. 3. 1943)

Pred 72 rokmi vstúpila do bojov na sovietsko-nemeckom fronte južne od Charkova prvá československá vojenská jednotka sformovaná na území ZSSR. Bol ňou 1. čs. samostatný prápor pod velením plk. Ludvíka Svobodu. Presun práporu z Buzuluk na front sa začal 30. 1. 1943. V jeho priebehu bol na začiatku druhej polovice februára 1943 začlenený do vojsk Voronežského frontu, ktorý spolu s časťou síl Juhozápadného frontu uskutočňoval Charkovskú útočnú operáciu (2. 2. – 3. 3. 1943). Dňa 1. marca dorazil do oslobodeného Charkova, kde mal niekoľko dní zotrvať v podriadenosti veliteľa charkovskej posádky. Lenže to už bolo v situácii, keď rozvíjajúci sa protiútok nemeckej skupiny armád Juh prinútil vyčerpané vojská Voronežského frontu postupne prejsť do obrany a uskutočniť Charkovskú obrannú operáciu (4. 3. – 25. 3. 1943). Zúčastniť sa na nej mal aj 1. čs. samostatný prápor. Jeho veliteľ, plk. L. Svoboda, dostal už v noci z 2. na 3. marca rozkaz na presun do priestoru južne od Charkova a zaujatie obrany na čiare Timčenkovo, Mirgorod, Artuchovka. Zaradením do zostavy vojsk brániacich prístupy k Charkovu z juhu sa 1. čs. samostatný prápor stal prvou zahraničnou vojenskou jednotkou, ktorá v rámci Červenej armády vstúpila do bojov na sovietsko-nemeckom fronte.

Po príchode do určeného priestoru bol 1. čs. samostatný prápor podriadený 25. gardovej streleckej divízii genmjr. P. M. Šafarenka a od 6. marca 62. gardovej streleckej divízii genmjr. G. M. Zajceva. Na ľavom krídle tejto divízie zaujal obranu za severným brehom rieky Mže v pásme širokom vyše 8 km, a to od západného okraja Mirgorodu po východný okraj Artuchovky. Jej ťažisko bolo v Sokolove, rozprestierajúcom sa na južnom brehu v tom čase zamrzutej rieky Mže. Udržať pridelený úsek obrany mal jednotkám práporu napomôcť pridelený oddiel raketometov BM-13, ako aj štyri batérie protitankových kanónov, delostrelecká batéria, ženijná rota a 10 tankov.

Popoludní 8. marca sa začal útok nemeckých tankov, obrnených transportérov a pechoty na Sokolovo, bránené zosilnenou rotou npor. Otakara Jaroša. Obrancovia Sokolova boli postupne zatlačení do stredu mestečka, ku kostolíku a kamenným budovám okolo neho. V tejto situácii im zo zálohy veliteľa práporu bola na pomoc vyslaná čata rtm. Hynka Voráča. Pokus veliteľa práporu plk. L. Svobodu vyslať do Sokolova aj pridelené tanky sa skončil neúspešne. Ukázalo sa, že ľad na rieke po oteplení v predchádzajúcich dňoch znemožnil ich presun na južný breh a že Mža sa stala prirodzenou protitankovou prekážkou. Preto okolo 19. hod. plk. Svoboda vydal rozkaz, aby sa Jarošova rota stiahla k hlavným silám práporu. Napriek tomu, že padol veliteľ roty aj jeho zástupca – veliteľ guľometnej roty npor. Jaroslav Lohrer – Lom, obrancovia Sokolova pokračovali v boji pod velením rtm. Františka Němca až do neskorých večerných hodín. Poslední z nich opustili svoje pozície až po polnoci.

Na druhý deň, pred večerom 9. marca, sa jednotky práporu podieľali na protiútokú údernej skupiny genmjr. P. Firsova, ktorá útočila od Zmijeva smerom na Ta-

Genmjr. v. v. Ing. Alexander Beer

Narodil sa 7. 2. 1917 vo Vranove nad Topľou. Po rozbití Československa sa neúspešne pokúsil o emigráciu do Veľkej Británie. Zadržali ho na švajčiarskych hraniciach, tri týždne väznili v Nemecku a potom deportovali do protektorátu Čechy a Morava. Odtiaľ sa mu podarilo utiecť do Poľska a po napadnutí Poľska nacistickým Nemeckom prejsť do ZSSR. Tam sa zamestnal v textilnom závode pri Moskve a neskôr v Karagande. Dňa 29. 6. 1943 sa v Buzuluku stal príslušníkom 1. čs. samostatného práporu v ZSSR a vo funkcii veliteľa mínometného roja sa zúčastnil na bojoch práporu v priestore ukrajinského Sokolova. Po vyliečení zo zranenia sa vrátil k 1. čs. samostatnej brigáde a ako veliteľ tanku sa zúčastnil bojov o Kyjev, pri Rude, Bieloj Cerkvi a Žaškove. Po sformovaní 1. čs. armádneho zboru bojoval v Karpatsko-

duklianskej operácii, v priebehu ktorej bol pri Nižnom Komárniku zranený. Ďalšími bojmi potom prešiel v Ostravskej operácii vo funkcii zástupcu veliteľa práporu 1. čs. tankovej brigády v ZSSR. Službu v čs. armáde skončil v roku 1946 v hodnosti poručíka. Pri príležitosti 65. výročia skončenia vojny ho prezident Českej republiky 8. 5. 2010 menoval do hodnosti brigádneho generála v. v. a 28. 10. 2013 povýšil do hodnosti generálmajora v. v.

ranovku. S podporou troch raketometných oddielov a batérií protitankového delostreleckého pluku vojaci 2. rotý npor. Jana Kudliča dobyli severovýchodný okraj Sokolova a 3. rota npor. Vladimíra Janka sa prebojovala k jeho severozápadnému okraju. No pod vplyvom zastavenia postupu údernej skupiny genmjr. Firsova sa v noci z 9. na 10. marca obe rotý na rozkaz plk. Svobodu stiahli do východiskových postavení. Obranu na severnom brehu Mže potom 1. čs. samostatný prápor držal až do nočných hodín 13. marca, keď sa na základe rozkazu veliteľa 62. gardovej streleckej divízie odpútal od nepriateľa a začal presun za riekou Severný Donec. Na konci marca sa jednotky 1. čs. samostatného práporu sústredili v obci Veseloje a na začiatku mája 1943 sa presunuli do Novochoperska, kde sa v tom čase začala výstavba 1. čs. samostatnej brigády v ZSSR.

Text: PhDr. Jozef Bystrický, CSC., VHÚ

Foto: VHÚ

V licenci ho vyrábali Briti

Pod evidenčným 3849 je v zbierkach VHÚ-VHM-Mo Svidník (Vojenský historický ústav – Vojenské historické múzeum – Múzejné oddelenie Svidník) evidovaný 7,92 mm československý ťažký guľomet vzor 37. Do zbierok ho vtedajšie Duklianske múzeum získalo v roku 1969 prevodom z Vojenského útvaru 5728 Olomouc.

Svývojom nového typu ťažkého guľometu, ktorý bol v druhej polovici 30. rokov minulého storočia oficiálne zaradený do výzbroje čs. armády pod označením 7,92 mm ťažký guľomet vzor 37, sa pod dohľadom konštruktérov Václava Holka a Miroslava Rolčíka začalo už v roku 1930 v Zbrojovke Brno. Najskôr sa počítalo s jeho využitím najmä pre bojové vozidlá a v pevnostných objektoch pohraničného opevnenia, ktoré sa v tom čase začínali intenzívnejšie budovať.

Hlavné technické údaje:

Kaliber:	7,92 mm
Náboj:	7,92 mm x 57 mm
Hmotnosť:	19 kg
Hmotnosť podstavca	
– trojnožky:	3 kg
Dĺžka guľometu:	1 095 mm
Ústová rýchlosť strely:	750/835 m/s
Kadencia	
– nízka:	550 výstrelův za minútu
Kadencia	
– vysoká:	750 výstrelův za minútu
Dĺžka nepretržitej strelby:	5 minút pri nízkej kadencii

Ujal sa tretí prototyp

Prvý prototyp uzel svetlo sveta v roku 1932. Pre problémy s nízkou kadenciou ho zástupcovia MNO odmietli. Preto bol v roku 1933 vyvinutý ďalší. Mal síce nastaviteľnú kadenciu, problémom však bolo nespoľahlivé uloženie hlavne v puzdre guľometu. A tak bol v roku 1934 skonštruovaný v poradí tretí prototyp. Jeho hlavň bola už uložená v puzdre guľometu oveľa spoľahlivejšie prostredníctvom systému kalených líšt a drážok. Začiatkom roka 1935 objednalo MNO 500 guľometov ZB-53. Dostal označenie 7,92 mm ťažký guľomet vzor 35. Guľomety boli podrobené vojenským skúškam. Po nich musela urobiť Zbrojovka Brno úpravy zbrane. Tie však zmenili guľomet natoľko, že bolo rozhodnuté zaviesť názov 7,92 mm ťažký guľomet vzor 37. Zbraň zaviedli aj do výzbroje pechoty. Tam nahradila zastarané vodou chladené guľomety vzor 7/24 a vzor 24 systému Schwarzlose. Do 15. októbra 1938 ich čs. armáda prevzala celkovo približne 6 tisíc kusov. Pre potreby pechoty bol v júli 1938 ku guľometu dodatočne skonštruovaný nový podstavec – trojnožka vzor 37 (ZB-308).

Vyrábali sa v Brne a vo Vsetíne

Po obsadení Československa v marci 1939 boli ukoristené ťažké guľomety vzor 37 zaradené do výzbroje nemeckej armády pod označením MG-37(t). Ich ďalšia výroba sa presunula z Brna do novovybudovanej Zbrojovky Vsetín. Tu sa vyrábali až do roku 1942. Dovedna ich vyrobili viac ako 6 500 kusov. Po skončení druhej svetovej vojny bol ťažký guľomet vzor 37 opätovne zavedený do výzbroje čs. armády. Vyrábali sa naďalej vo Vsetíne. V rokoch 1946 až 1951 ich vyrobili približne 3 000. K nim bol skonštruovaný nový podstavec – trojnožka ZB-309.

Začiatkom 50. rokov minulého storočia sa však už pomaly rozbiehala licenčná výroba sovietskych ťažkých guľometov Gorjunov model 1943, a preto sa výroba ťažkého guľometu vzor 37 definitívne zastavila. Aj napriek tomu ostal tento guľomet vo výzbroji československej armády približne do začiatku 60. rokov 20. storočia.

Úspech BESA

Guľomet sa ešte pred druhou svetovou vojnou s úspechom vyvážal do zahraničia. V pechotnom prevedení bol exportovaný do Juhoslávie (označovaný ako Mitraliez M40), Rumunska, Číny a Iránu. V prevedení pre pancierové vozidlá sa najčastejšie dodával do Juhoslávie a Veľkej Británie. A v prevedení pre pevnosti bol vyvážaný predovšetkým do Rumunska. Celkovo bolo do zahraničia predaných približne 12 tisíc guľometov. Najviac do Rumunska – asi 8 tisíc kusov, do Juhoslávie, Číny a Iránu asi tisíc kusov. Menšie počty guľometov sa predali do Argentíny, Afganistanu, na Kubu a do Iraku. Licenciu na výrobu spomínanej zbrane kúpila v roku 1937 britská zbrojárska firma BSA. Vo Veľkej Británii vyrábané guľomety dostali označenie BESA. Tieto guľomety používala britská armáda takmer výlučne v bojových obrnených vozidlách a firma BSA ich vyrobila približne 60 tisíc.

Text a foto: Mgr. Peter Holík, VHÚ-VHM-Mo Svidník

Foto: Mgr. Gabriel Blaško

7,92 mm československý těžký guľomet vzor 37, VHÚ – VHM – Mo Svidník

